

NUORET ELINYMPÄRISTÖNSÄ SUUNNITTELIJOINA

Sammonlahden koulun yleissuunnitelma

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Ympäristötekniikan koulutusohjelma
Miljösuunnittelun suuntautumisvaihtoehto
Opinnäytetyö
30.5.2008
Laura Takala

Lahden ammattikorkeakoulu
Ympäristötekniikan koulutusohjelma

TAKALA LAURA: Nuoret elinympäristönsä suunnittelijoina
Sammonlahden koulun
yleissuunnitelma

Miljöösunnittelun opinnäytetyö, 57 sivua, 29 liitesivua

Kevät 2008

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö on toimeksianto Lappeenrannan kaupungin teknisen toimen palvelutuotannolta. Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia nuoren ympäristösuhdetta ja esittää keinoja, joiden avulla nuori voisi osallistua oman elinympäristönsä kehittämiseen.

Tutkimuksen tavoitteena on ollut selvittää, kuinka nuori kokee oman lähiympäristönsä. Tutkimus kertoo myös millaisia vaikutuksia nuoren kehitykseen ja käyttäytymiseen on heidän osallistumisellaan oman elinympäristönsä suunnitteluun. Lisäksi työssä esiteltiin nuorten ympäristötietoisuutta tukeva koulupiha.

Opinnäytetyössä etsittiin syitä nuorten passiiviseen suhtautumiseen lähiympäristöönsä kohtaan ja tarkasteltiin keinoja, joiden avulla heidän mielenkiintonsa paikallisiin ympäristöasioihin saataisiin herätettyä. Tarkastelun kohteina olivat muun muassa ympäristökasvatus ja vuorovaikutteinen suunnittelu. Työssä esiteltiin nuorille suunnattuja osallistumiskanavia, joita ovat koulun oppilashallitus, yhdistykset ja nuorisovaltuusto.

Opinnäytetyön suunnitelmaan liittyvässä osuudessa on perehdytty Sammonlahden ydinalueen historiaan, Sulo Savolaisen luomaan arkkitehtuuriin, katuverkostoon ja viheralueisiin. Työssä esiteltiin myös Lappeenrannan teknisen toimen laatimia Sammonlahden ydinalueen liikenne- ja ympäristösuunnitelmaluonnoksia. Opinnäytetyössä esitetään tarkka selvitys suunnittelualueena olevan Sammonlahden koulun nykytilasta. Selvityksessä käydään läpi muun muassa alueen kasvillisuus, toiminnot, tilat sekä kehitystä vaativat ongelma-alueet.

Sammonlahden koulun yleissuunnitelmaa laadittaessa on koulun käyttäjille annettu mahdollisuus osallistua työn ideointiin. Yleissuunnitelman pohjana on käytetty oppilaille ja opettajille laaditun kirjallisen kyselyn vastauksia ja argumentteja, ja oppilaat ovat suunnitelleet pihalle sijoitettavan ympäristötaideteoksen. Suunnitelman tavoitteena on luoda kouluympäristö, jonka toteuttamiseen myös opettajat ja oppilaat voivat osallistua. Pihan tulee tarjota elämyksiä ja kokemuksia koulun käyttäjien lisäksi myös lähialueen asukkaille.

Avainsanat: koulupiha, nuoret, ympäristösuhde, vuorovaikutteinen suunnittelu

Lahti University of Applied Sciences
Faculty on Technology

TAKALA LAURA: The young as planners of their own environment
-case: Sammonlahti School yard

Bachelor's Thesis in Environmental Planning, 57 pages, 29 appendices

Spring 2008

ABSTRACT

The commissioner of this thesis was the city of Lappeenranta. This thesis examined the interaction between the young and the environment, and how a good environment affects young people. The thesis deals with methods that help the young to approach nature in polite and respectful ways.

The interaction between the young and the environment was examined by orientating to the ways the young experience their environment. This thesis examined what kind of effects participating in environmental planning has on the development and behaviour of the young. Some ways of how to make the young more interested in nature and the environment are also presented in this study.

In the inventory the focus was on the history and the present state of the school of Sammonlahti in Lappeenranta. A detailed investigation of the schoolyard and its elements was also carried out. For example, the school building has unique architecture and it affected a lot to the character on the principal plan of the schoolyard that was made.

The plan for the Sammonlahti school in Lappeenranta serves as an example of a cosy and practical schoolyard. The plan was drawn according to the wishes of the students and the teachers as a basis. The basic idea of the plan was to have more green areas, activities and outside lounges in the yard. The conclusion can be drawn that this schoolyard should serve the pupils of the school and also meet the needs of the local inhabitants.

Keywords: schoolyard, the young, interactive environmental planning

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 NUORET JA YMPÄRISTÖ	2
2.1 Lapsesta nuoreksi - ympäristösuhde koetuksella	2
2.2 Ympäristökasvatus hyvän ympäristösuhteen perustana	4
2.2.1 Nykyaikainen ympäristökasvatus	4
2.2.2 Kulttuuriekologia ympäristön lähestymisen välineenä	5
2.2.3 Vastuullisen ympäristökäyttäytymisen malli	6
2.4 Virtuaalitodellisuus vastaan reaalia maailma	9
2.5 Nuorelle soveltuva kouluympäristö	10
2.6 Yhteenveto	15
3 OSALLISUUS YMPÄRISTÖSUUNNITTELUSSA	17
3.1 Vuorovaikutteinen suunnittelu	17
3.2 Osallisuus käsitteenä ja lainsäädännössä	18
3.3 Osallistumisen tavoitteet	19
3.4 Miten nuori osallistuu?	19
3.4.1 Koulu osallisuuden tukijana	20
3.4.2 Yhdistykset	22
3.4.3 Nuorisovaltuusto	24
3.5 Yhteenveto	24
4 SAMMONLAHDEN KOULUN YLEISSUUNNITELMA	26
4.1 Inventointi	26
4.1.1 Suunnittelualan sijainti	26
4.1.2 Sammonlahden keskus	26
4.1.3 Sammonlahden julkiset rakennukset	29
4.1.4 Sammonlahden koulu	33
4.1.5 Sammonlahden koulun pihan nykytilanne	41
4.1.6 Yhteistyö koulun kanssa suunnittelun aikana	50
4.1.7 Suunnitelmaselostus	53
5 PÄÄTÄNTÄ	55

5.1 Yhteenveto	55
5.2 Loppusanat	57
LÄHTEET	58
KARTAT JA KUVAT	61
LIITTEET	62

1 JOHDANTO

Sammonlahden koulun pihasuunnitelma on toimeksianto Lappeenrannan kaupungin teknisen toimen palvelutuotannolta. Suunnittelualueeseen tutustuttiin jo kesällä 2007 kyseiselle toimeksiantajalle suoritetun työharjoittelujakson yhteydessä. Pihan suunnittelutyö sai alkunsa, kun Sammonlahden koulun rehtori Riitta Vehviläinen otti yhteyttä hortonomi Hannu Toloseen. Koulun pihasuunnitelma vaikutti hyvältä opinnäytetyöaiheelta, koska se tarjosi hyvät mahdollisuudet vuorovaikutteisen ympäristösuunnittelun toteuttamiseen. Haastetta tarjosi myös koulun pihalle vuonna 2003 Lappeenrannan entisen kaupungin puutarhurin Arto Pulkkisen suunnittelema kasviopin opetuspuisto, joka tarjosi hyvän pohjan jatkosuunnitelmille.

Suunnitelmaa laadittaessa on pidetty tiiviisti yhteyttä niin koulun henkilökuntaan kuin oppilaisiinkin. Ennen varsinaisen suunnittelutyön aloittamista järjestettiin koulun opettajien ja rehtorin kanssa palaveri, jonka yhteydessä tutustuttiin suunnittelualueeseen. Kuvaamataidonopettaja Raimo Alaraatikan pyynnöstä koulun taito- ja taideaineisiin painottuneille oppilaille pidettiin esitelmä ympäristötaideteoksista. Oppilaat saivat osallistua suunnitelmaan muun muassa ideoimalla pihalle sijoitettavan ympäristötaideteoksen.

Sammonlahden koulun pihasuunnitelmasta kiinnostuneille opettajille ja oppilaille järjestettiin myös kirjallinen kysely, jonka vastauksia ja argumentteja on käytetty pohjana lopullista pihasuunnitelmaa laadittaessa.

Opinnäytetyön tutkimusosa käsittelee nuorten suhtautumista elinympäristöönsä. Työssä selvitetään, millaisia vaikutuksia hyvällä lähiympäristöllä on nuorten kehitykseen, käyttäytymiseen ja ympäristösuhteeseen. Yhtenä työn tavoitteista on selvittää, miksi nuoret eivät ole kiinnostuneita ympäristöönsä liittyvistä asioista, ja kuinka heidän mielenkiintonsa näihin asioihin saataisiin heräämään. Tarkastelun kohteena ovat myös nuorille suunnatut vaikutuskanavat, joiden avulla he voivat osallistua vuorovaikutteiseen suunnitteluun lähiympäristönsä

kehittämisprojekteissa. Opinnäytetyön suunnitelmaosuutta ajatellen on työssä esitelty myös yksityiskohtaisesti koulun ja sen pihan suunnittelu- ja rakentamisprojekti.

Sammonlahden koulun pihasuunnitelman tarkoituksena on luoda yläasteikäisille virikkeellinen ja mielenkiintoinen piha-alue, joka tarjoaisi heille mahdollisuuden osallistua oman kouluympäristönsä kehittämiseen heidän omilla ehdoillaan. Tarkoitukseni on jatkaa pihalle jo aikaisemmin tehdyn suunnitelman linjaa, laa timalla jatkosuunnitelmaan sellaisia suunnitteluratkaisuja, joiden toteuttamiseen oppilaat voivat myös itse osallistua.

2 NUORET JA YMPÄRISTÖ

2.1 Lapsesta nuoreksi - ympäristösuhde koetuksella

Lapset kokevat ympäristönsä toimintojen kautta, mutta jo 12-vuotiaana heidän suhtautumisensa ympäristöön muuttuu aktiivisesta passiiviseksi (Kaivola & Rikkinen 2003, 52 ja 54). Ympäristöpsykologi Liisa Horellin(Sassi & Tarkkonen, 2003, 10) mukaan murrosikä ja nuoruus myös muokkaavat ihmistä kääntämään huomion itseensä ja henkilökohtaiseen ympäristösuhteeseensa. Samalla he alkavat kiinnittää huomiota myös sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen maailmaan. Nuori elää siis rajojen koettelon aikaa, jolloin heidän tilankäyttönsä tulisi olla selkeästi määritelty sekä valvottu (Kaivola & Rikkinen 2003, 10) Nuori saattaa kokea ympäristön niin voiman kuin ahdistuksenkin lähteenä, osana minän rakentamisen projektia(Horelli&Vepsä, 1995, 42).

Elinpiirillä tarkoitetaan kaikkia niitä ympäristön toiminnallisia, sosiaalisia ja fyysisiä tekijöitä, jotka henkilö kohtaa päivittäin (Horelli&Vepsä, 1995, 35). Anu Flöjt (1999, 16) toteaa, että lasten ja nuorten elinpiiri on huomattavasti työssäkäyvien aikuisten elinpiiriä suppeampi. Flöjtin mukaan nuori elää kuitenkin sellaisessa siirtymävaiheessa, jossa hän irtautuu yhä selvemmin välittömän ympäristön rakenteista ja alkaa kytkeytyä yhteiskunnan toimintajärjestelmien

verkostoon. Tällöin nuoren kehitykselle suotuisan ympäristön tukiverkoston tulisi tarjota hänelle mahdollisuus kokeilla erilaisia rooleja, harjoittaa itsetutkiskelua nuorisokulttuurin parissa ja osallistua aikuisten tehtäviin.

Lapset ja nuoret ovat tottuneet ottamaan helposti vastaan aikuisten lapsikäsitteelliset roolit yhteiskunnassa. Tällä tarkoitetaan aikuisten suhtautumista lasten ja nuorten toimintamahdollisuuksiin, oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Tämä on yksi tekijä, joka edesauttaa nuoria suhtautumaan ympäristönsä kehittämiseen välinpitämättömästi. Nuorten aktiivista ja rakentavaa ympäristösuhdetta pyritään kuitenkin kehittämään ympäristökasvatuksen avulla. Sen haasteena on kasvattaa nuoresta oma-aloitteinen ympäristön vaalija, joka kantaa osansa niin luonnonsuojelusta kuin aineellisen ja sosiaalisenkin elinympäristön vaalimisesta. Anu Flöjt (1999, 17) kuitenkin korostaa, että ympäristösuhteen kehittämisen ensisijaisena tarkoituksena on opettaa yksilöä toimimaan ensin lähiympäristössään ja vähitellen koko yhteiskunnassa.

Ympäristösuhteen kehittymistä voidaan ohjata yksilön toiminnalla ympäristössään. Kehityksen ohjaamiseen vaikuttavat myös toiminnassa syntyvät edustukset ja mielikuvat. Ympäristösuhteen ohjauksen tarkoituksena on taas mahdollisimman mielihyväisyisen minuuden ylläpitäminen ja ympäristössä selviytyminen. Kehityksen tavoitteena ei ole pelkästään, että yksilö oppii toimimaan lähiympäristössään ja myöhemmin koko yhteiskunnassa, vaan sillä tavoitellaan myös muuttuvaa tiedollista ja emotionaalista tapaa ymmärtää ympäristöä. Lapselle ja varhaisnuorelle toiminnan välittämällä ympäristösuhteella on kehityksellinen ulottuvuutensa. Hyvä ympäristö voi tukea yksilön niitä toimintoja, joiden avulla tämä voi nousta kehityksessä seuraavalle tasolle. Onkin tärkeää tarkastella ympäristöä siitä näkökulmasta, mitkä toimintamahdollisuudet tukevat, edistävät ja päinvastaisesti hidastavat lapsen tai nuoren kehitysvaiheita. Lapsella ja nuorella on myös taipumus heijastaa kokemuksiaan ympäristöönsä (Horelli&Vepsä, 1995, 35)

2.2 Ympäristökasvatus hyvän ympäristösuhteen perustana

Teoksessa *Koulu ympäristön vaalijana* (1994, 5-6) muistutetaan, että kouluilla on mahdollisuus vaikuttaa oppilaiden ympäristösuhtautumiseen. Opetussuunnitelmaan sisältyvän ympäristökasvatuksen avulla edesautetaan oppilaita ymmärtämään niin luonnon monimuotoisuuden kuin kestävän kehityksenkin tärkeys. Oppilaat voidaan opettaa myös ekologiseen elämäntapaan ja kansalaisaktiivisuuteen. Parhaimmillaan ympäristökasvatusta voidaan pitää yhtenä koulun toimintaa ohjaavana periaatteena, laatuna ja arvoulottuvuutena. Sen tulisi heijastua koko opetussuunnitelmaan ja kaikkeen koulun toimintaan. Jatkuvasti kehittyvän opetussuunnitelman laadinnassa tulisi olla mukana opettajien lisäksi myös muut koulu yhteisön jäsenet ja koulun sidosryhmät sekä ennen kaikkea oppilaiden vanhemmat.

Ympäristökasvatus on saanut alkunsa luonnonsuojeluopetuksesta. 1970-luvulla havahduttiin, että ympäristön muutokset alkoivat uhata myös ihmisen luomaa kulttuuria. Saastumisen muuttuessa uhaksi, kiinnostuttiin erilaisista kemiallisista ja fysikaalisista ympäristömittauksista. Ajan kuluessa kuitenkin havaittiin, että ympäristöongelmat olivat perimmänsä yhteiskunnallisia. Ongelman monimutkaisuus alkoi tulla ilmi, koska ongelmia oli pakko tarkastella monitieteisten ympäristöongelmien kautta. Näkökulma ympäristön suhteen laajeni ja siirryttiin ympäristönsuojeluopetukseen ja sen myötä ympäristökasvatukseen (Käpylä, 1994, 8).

2.2.1 Nykyaikainen ympäristökasvatus

Nykyaikana ympäristökasvatuksen sisällöt ovat laajentuneet, mutta samalla myös hämärtyneet. Biologia, fysiikan tai luonnonkokemuksiin perehtyvä kuvaamataito eivät tarkoita ympäristökasvatusta. Ympäristökasvatukseksi voidaan sanoa vasta sitä, kun on olemassa ympäristökysymys, joka on yhteiskunnallisesti koettu ongelma. Tällä hetkellä kulttuurimme on törmäämässä ekologisiin rajoihinsa ja tähän uhkaan kulttuurin tulisi vastata muuttamalla. Ympäristökasvatuksen tulisi

siis käsitellä kulttuurin ja biofyysisen ympäristön vuorovaikutuksesta syntyviä ongelmia (Käpylä, 1994, 7).

Jyväskylän yliopiston opettajakoulutuslaitoksella työskentelevä dosentti Markku Käpylä on kirjoittanut (1994, 7) nykyaikaisen ympäristökasvatuksen monimutkaisuudesta. Hänen mukaansa voidaan ajatella, että jokainen ihminen voi olla ympäristökasvattaja, mutta toisaalta kukaan ei voi olla ympäristökasvatustyöhön täysin pätevä. Ei voida sanoa, mikä on ympäristötietoa ja mikä muuta tietoa, koska ympäristökasvatuksen ja muun kasvatuksen välille ei voida vetää rajaa. Käpylä (1994, 9) päätyy kuitenkin pohdinnoissaan siihen, että ympäristökasvatus on sitä onnistuneempaa, mitä paremmin se sulautuu muuhun kasvatukseen. Rajaa ympäristökasvatuksen ympärille ei voida piirtää, koska se muovautuu käytännössä kasvatusyhteisöjen toiminnan mukaan.

Opetussuunnitelmissa ympäristökasvatuksen tulisi edistää tietoisuutta henkilön oman maailmankuvan perusteista. Sen tulisi edesauttaa sosiaalista vuorovaikutusta, yhteistyötä ja ristiriitojen käsittelyä. Ympäristökasvatukseen kuuluu myös ihmisten oikeudet ja vastuu, sekä moraali, säännöt, lait ja rangaistukset. Näin opetussuunnitelmaa tulkiten sisältö voi jäädä kuitenkin toissijaiseksi. Keskeisimpänä tavoitteena olisi kasvattaa lapsesta ja nuoresta vastuullinen kansalainen. Ympäristökasvatusta voidaankin sanoa moraalikasvatukseksi. Markku Käpylä (1994, 10–11) korostaa, että ympäristökasvatus on opinsaajalle merkityksellisempää, jos hän kokee suhteensa luontoon elämäntapana ja maailmankuvana. Ympäristökasvatus edustaa kasvatuksen peruslähtökohtia, joita vasten myös perinteisten kouluaineiden tulisi peilautua.

2.2.2 Kulttuuriekologia ympäristön lähestymisen välineenä

Ympäristöongelmien jäsentämiseksi tarvittaisiin myös holistista eli kokonaisvalaista näkökulmaa koulun eri oppiaineita kokoamaan. Tarkoituksena on perehtyä kulttuurin ja biofyysisen ympäristön väliseen vuorovaikutukseen. Sen kuvaamiseen tarvitaan viitekehys, joka yhdistää luonnontieteellisen, humanistisen

ja yhteiskuntatieteellisen näkökulman. Perinteisten maantiedon tai historian oppiaineiden sijaan dosentti Markku Käpylä (1994, 10) on sitä mieltä, että oppiaineiden joukkoon pitäisi soluttaa kulttuuriekologian opetusta. Se tarjoaisi eri oppiaineita yhdistävän näkökulman. Kulttuuriekologian tarkoituksena on pitää kulttuuria toiminnallisena kokonaisuutena, joka sopeutuu biofyysiseen ympäristöön.

Ympäristökasvatuksen tärkeimpänä tavoitteena on saada oppilas havaitsemaan ongelma. Sen tarkoituksena on myös korostaa toiminnallisuutta ja osallistumista. Tämän toteuttamiseen on kaksi lähestymistapaa (Käpylä, 1994, 10).

Ongelman havaitseminen ja ymmärtäminen

Ensimmäisessä lähestymistavassa voidaan pyrkiä laajojen yhteyksien näkemiseen ja käsitejärjestelmän laajentamiseen. Näin päädytään yksinkertaistettuihin malleihin, jotka ovat tarpeellisia ajattelun työkaluja, mutta eivät kuitenkaan välttämättä tavoita todellisuutta. Tärkeintä on kuitenkin pyrkiä tunnistamaan ongelmat ja niiden luonne (Käpylä, 1994, 10).

Toiminnallinen ote ongelman käsittelyssä

Toinen lähestymistapa on pragmaattinen ja toiminnallisen oppimisen malli. Tämä tarkoittaa sitä, että kun ongelma on havaittu, ryhdytään toimiin sen korjaamiseksi. Perusajatuksena on, että tekemällä oppii. Oppiminen kehittyy syklisesti, kun tulkinta ja ongelman käsitteellinen hallinta kehittyvät käytännön myötä. Toimintatavat korjataan kokemusten mukaan (Käpylä, 1994, 10).

Näitä kahta lähestymistapaa tulisi kuitenkin käyttää rinnakkain, koska kokemusten tulkinta edellyttää aina teoriaa ja ennakkokäsitystä ilmiön luonteesta (Käpylä, 1994, 10).

2.2.3 Vastuullisen ympäristökäyttäytymisen malli

Ympäristökasvatuksessa painopiste tulisi siirtää tunne-elämään vaikuttamisen suuntaan. Onnistuneeseen ympäristökasvatukseen pitäisi sisältyä niin tieto, tunne, tahto kuin toiminta. Markku Käpylän esittelemä ympäristökasvatuksen pohjaksi laadituista malleista on Hungerfordin ja Volkin malli vuodelta 1990 (kuvio1). Sen mukaan käyttäytymisen muuttuminen muodostaa lineaarisen sarjan, jonka kuhunkin vaiheeseen vaikuttavilla muuttujilla on monikoosteiset yhteydet (Käpylä, 1994, 12).

Prosessin alkamisen ehtona ovat lähtökohtaiset muuttujat. Vahvin muuttuja on herkkyys ympäristölle, joten siihen tulisi ympäristökasvatuksessa kiinnittää huomiota. Herkkyys ympäristöä kohtaan muodostuu esimerkiksi runsaista myönteisistä luontokokemuksista. Tiedot ekologiasta ovat edellytyksenä hyvälle ympäristöä koskevalle päätöksenteolle. Henkilökohtainen merkitys tarkoittaa sitä, että ihminen on valmis sijoittamaan asiaan aikaansa, varojaan sekä näkemään vaivaa. Ympäristökasvatuksen kulmakiveksi nousee vaikutusmahdollisuuksien kokeminen. Nämä muuttujat antavat ihmiselle tunteen, että he voivat vaikuttaa asioihin. Jokaisen tulisi tuntea, että hänellä on kyky ja taidot toimia. Näiden taitojen oppiminen lisää henkilön itseluottamusta, antaa tunteen yhteiskuntaan kuulumisesta ja lisää halukkuutta vastuulliseen toimintaan. Henkilökohtaisella vastuuntunnolla tarkoitetaan sisäistä motivaatiota käyttäytyä tietyllä tavalla (Käpylä, 1994,12-13).

Kuvio1. Hungerfordin ja Volkin malli (Käpylä, 1994,13.)

2.3 Miksi nuoren tulisi osallistua elinympäristönsä kehittämiseen?

Ympäristöministeriössä työskentelevä Katri Tulkki mainitsee (2003, 59), että lapset ja nuoret ovat vääjäämättä jääneet taka-alalle heidän elinympäristöään koskevissa suunnitteluprojekteissa. Vaikka vuoden 2000 alussa voimaan tulleen maankäyttö- ja rakennuslain yhtenä tavoitteena on ollut tehdä kaavoitukseen liittyvistä päätöksistä vuorovaikutuksellisempaa ja kansalaisille helpommin lähestyttävämpää, on lasten ja nuorten asema tällä saralla jäänyt silti melko näkymättömäksi.

Tulkki (2003, 59) toteaaakin, että lapset ja nuoret huomioidaan ja muistetaan parhaiten suunnitelmia laadittaessa, kun he ovat itse läsnä suunnittelutilanteessa.

Keskeinen syy kuitenkin, miksi he eivät yleensä pääse osallistumaan oman elinympäristönsä suunnitteluun on, että suunnittelijat eivät tunne tai osaa käyttää heidän kanssaan työskentelyyn sopivia työkaluja. Tulkin (2003, 59) mielestä merkitystä on myös sillä, että asiantuntijatietao - ja järjestelmiä korostavalla suunnittelulla on ollut taipumus jättää lapset lopulta kokonaan pois suunnittelutilanteesta.

Anu Flöjt (1999, 17) muistuttaakin, että ottamalla nuoret osallisiksi oman elinympäristönsä suunnitteluun, voitaisiin sillä lisätä heidän oikeuksiaan ja vastuuta omasta elinpiiristään. Suunnitteluun osallistuminen toimisi nuorille myös keinona verkostoitua sekä keskenään että aikuisten kanssa. Ympäristön kehittyessä he saisivat yhteiskuntaan kuuluvuuden tunnetta ja konkreettisia kokemuksia omista vaikutusmahdollisuuksistaan ja omasta pätevydestään.

Tutkija Sanna Koskisen (2003, 44-45) mukaan yksilölle osallistuminen muodostuu voimaantumisen ja valtaantumisen tunteesta. Voimaantumisella tässä tarkoitetaan, että nuori luottaa omiin kykyihinsä ja mahdollisuuksiinsa vaikuttaa ja lisäksi hänellä on halu toimia. Valtaantuminen taas vaatii aitoja vaikuttamisen ja toimimisen mahdollisuuksia. Koskisen mielestä (2003, 45) osallistumisen tunnetta ei voida nuorille vain antaa, vaan se pitää kokea laadukkaiden ja vaikuttavien osallistumiskokemusten avulla. Osallistumisen kautta yksilön ympäristösuhde kehittyy vahvemmaksi ja tunne yhteisöön kuulumisesta vahvistuu. Sitoutuminen ympäristöön estää ulkopuolisuuden tunnetta, turhautumista sekä vandalismia. Osallistumisen avulla yksilö voi myös oppia tietoja ja taitoja vaikuttamisesta ja valtasuhteista sekä kykyä keskustella ja arvioida kriittisesti omaa toimintaansa (Koskinen, 2003, 44-45).

2.4 Virtuaalidellisuus vastaan reaali maailma

Nuorten kiinnostuksen herättäminen paikallista elinympäristöä kohtaan voi olla hankalaa, koska nykyaikana monet kansainväliset viestimet suoltavat mielenkiintoisempia juttuja maailman nuorisokulttuurista, -muodista ja – musiikista. On luonnollista, että rajojaan koettelevat nuoret ovat kiinnostuneempia

näistä kansainvälisistä viesteistä kuin paikallisista omalta kunnalta tai taajamalta tulevista viesteistä (Flöjt 1999, 17–18).

Taina Kaivola ja Hannele Rikkinen(2003, 90) ovat sitä mieltä, että jo 1980-luvulta lähtien on tietokonekulttuurissa puhuttu tietokonelapsista ja kybernuorista, jotka kuluttavat paljon aikaa internetin luomassa virtuaalisessa verkostossa, cybertilassa. Tässä virtuaalimaailmassa luodaan uusia käsityksiä tiloista ja identiteeteistä ja muodostetaan globaaleja yhteisöjä. Kaivolan ja Rikkisen (2003, 90) mielestä multimediasukupolven nuoret ovat oppineet nivomaan yhteen tämän virtuaalitodellisuuden ja reaali maailman sukkuloimalla eri medioiden välillä valiten kuhunkin tehtävään, aikaan ja fyysiseen tilaan sopivan välineen. Internetistä saadulla tiedolla ja vastuullisella ympäristökäyttäytymisellä on nähty kuitenkin hyvin vähän yhtymäkohtia, joten tämän sukupolven nuorilla puhutaankin olevan paljon tietoa, mutta vähän omia välittömiä kokemuksia. Tämän takia koulun tulisi pyrkiä entistä paremmin kytkemään opetuksensa todelliseen maailmaan ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.

2.5 Nuorelle soveltuva kouluympäristö

Koulu ja koulupiha ovat kasvun paikkoja. Lapselle ja nuorelle ne viestivät koulun ja koko yhteiskunnan arvoja. Kunnille koulujen pihat ovat voimainponnistuksia; ne tulisi sijoittaa arvopaikoille ja rakentaa niin hyvin kuin mahdollista. Koulupiha voidaan nähdä eräänlaisena välitilana, kun siirrytään kodista koulurakennukseen. Se on kuin tervetuloitovotus ja hyvästijättö. Koulupiha on sen käyttäjälle myös koulupäivän vapaa-ajan hetkien viettopaikka. Sen tulisi tarjota mahdollisuudet monipuoliseen toimintaan; virkistymiseen, rauhoittumiseen, liikuntaan, leikkiin ja kavereiden tapaamiseen. Monipuolinen piha tarjoaa vapaa-ajanviettopaikan koulun oppilaiden lisäksi myös lähialueen muille asukkaille (Järnefelt, 2003, 6 ja Koskinen, 2003, 44).

Pihan ja rakennuksen kunnossapito heijastuu niiden käyttäjiin. Pihaa ja rakennusta tulee hoitaa, vaalia ja korjata sekä käyttää monipuolisesti. Koulurakennuksen lisäksi koulupiha on myös tärkeä oppimisympäristö. Koulu on

se paikka, jossa nuoret luovat ensimmäisen kontaktinsa yhteiskunnalliseen instituutioon.(Järnefelt 2003, 18). Koulupihaa voidaankin pitää luonnollisena yhdyssiteenä ympäröivään yhdyskuntaan ja yhteisöön (Koskinen, 2003, 44).

Uuden koulupihan suunnittelun lähtökohdat

Opetushallituksessa työskentelevä yliarkkitehti Reino Tapaninen kertoo (2003, 9-11), että uutta koulua suunniteltaessa suunnitellaan samalla myös koko koulutontin käyttö. Suunnitelman perustaksi laaditaan paikan perusteellinen analyysi, jossa selvitetään vallitsevat olosuhteet. Suunnittelun määräävimmit elementit ovat tontin topografia ja maastonmuotoilu. Näiden ohella käydään läpi myös tontin ilmansuunnat, valoisuus, vallitsevat tuuliolosuhteet ja suojaisuus, joiden avulla voidaan määrätä koulurakennukselle suotuisin rakennuspaikka. Tontin pienilmaston selvittämisen lähtökohtana tutkitaan myös tontilla oleva kasvillisuus ja mahdolliset vesistöt (Tapaninen, 2003, 9).

Koulutontin näkymät ja tilantuntu tulee tutkia huolellisesti. Jo pelkän suunnitelman kannalta on tärkeää tietää, onko tila avoin vai suljettu, ja sijoittuuko tontti luonnonmaisemaan vai kaupunkitilaan. Koulun opetukselle olisi hyväksi, että koulun lähistöllä olisi mahdollisuus perehtyä myös luontoon. Ennen koulun rakentamista on selvittävää millaisia ovat alueella elävät pikkunisäkkäät, linnut ja pieneliöstö, ja voidaanko niiden kanta alueella säilyttää vielä rakennustyön jälkeenkin. Koulutontin käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon myös liikenneolosuhteet. Autoliikenteen huomioiminen vaikuttaa turvallisuuden lisäksi myös meluntorjuntaan (Tapaninen, 2003, 9).

Näiden yllämainittujen lähtökohtien selvittäminen on edellytys koulupihan hyvän fyysisen ympäristön suunnittelulle. Ympäristön analysoiminen onkin tärkeää niin uutta rakentaessa sekä myös vanhaa korjattaessa ja uudistettaessa (Tapaninen, 2003, 9).

Koulupihan suunnittelijat ja rakentajat

Koulun ja sen pihan suunnitteluun osallistuu monta eri asiantuntijaa ja rakentajaa. Näiden ammattilaisten lisäksi suunnittelun ja rakentamisen jokaisessa vaiheessa tulisi ottaa huomioon koulun käyttäjien, eli opettajien ja oppilaiden toiveet ja mielipiteet. Koulun ja sen piha-alueen pääsuunnittelijana toimii arkkitehti, joka suunnittelee maastonmuotoilun, rakennuksen sijoituksen tontille ja huolehtii pihan toiminnallisesta jäsennöitymisestä. Tontin vihersuunnittelu voidaan antaa myös arkkitehdin tehtäväksi. Tämä työ kuitenkin suositellaan jätettäväksi viheralan ammattilaisille, jotta varmistetaan pitkäkestoinen, korkeatasoinen ja helppohoitoinen koulun viherympäristö. Pihan kuivatuksen ja erikoisrakenteiden suunnittelu kuuluu rakennesuunnittelijalle tai vastaavasti rakennusinsinöörille. LVI-suunnittelija huolehtii pihan viemäreiden, vesijohtojen ja kaivojen sijoittelusta, ja sähkösuunnittelija pihan valaistuksesta (Tapaninen, 2003, 9).

Koulurakennuksen, kulkuväylät, pysäköinti- ja leikkialueet ja mahdollisesti myös viheralueet rakentaa pääurakoitsija. LVI-urakoitsija rakentaa viemärit, vesijohdot ja kaivot. Sähköurakoitsija johdottaa ja asentaa valaisimet. Pihan suunnittelun ja rakentamisen ohella työhön osallistuu myös useita viranomaisia, kuten rakennusvalvonnan viranomaiset, jotka myöntävät rakennusluvan kaikelle kiinteälle rakentamiselle ja varustamiselle tontilla. Alueen paloturvallisuutta valvovat pelastusviranomaiset ja hygienia- ja jätehuoltoa terveysturvallisuutta valvovat pelastusviranomaiset ja hygienia- ja jätehuoltoa terveysturvallisuutta valvovat pelastusviranomaiset ja hygienia- ja jätehuoltoa terveysturvallisuutta valvovat pelastusviranomaiset (Tapaninen, 2003, 9).

Koulupihan toiminnallinen jäsennöinti

Koulupihan toiminnallisen jäsennöitymisen lähtökohdat perustuvat turvallisuuteen, terveellisyyteen, viihtyisyyteen ja kasvatuksen vaatimuksiin. Osan tontin pinta-alasta valtaa koulurakennus. Sen sisääntuloalueet ja näkymät perustuvat aiemmin tontilla tehtyyn analyysiin. Suunnitelmia tehtäessä on huomioitava myös koulurakennuksen mahdollinen laajentaminen, jolle on varattava suunta ja tila (Tapaninen, 2003, 9).

Koulun tontin ja pihan liikenne jaetaan kolmeen osaan. Tärkeää on kiinnittää huomiota oppilasliikenteeseen ja sen tulosuuntiin, joiden mukaan määräytyvät esimerkiksi pyörä- ja mopedipysäköintipaikat. Huomioitavia asioita ovat myös oppilaiden saattoliikenne ja erityisesti liikuntaesteisten oppilaiden liikkuminen koulun piha-alueella. Turvallisuuden vuoksi koulun henkilökunnan autoliikenne on erotettava oppilaiden sisääntuloväylistä. Sama koskee huoltoliikenteen erottelua, keittiön tavarakuljetusta, jätehuoltoa sekä materiaalikuljetuksia. Erityisesti huoltoajolle tarkoitettu väylä tulisi sijoittaa niin, että se ei kulje koulun välituntialueen läheisyydessä (Tapaninen, 2003, 9-10).

Koulupihan oppilaille käyttöön varattu alue tulisi jakaa niin, että jokaiselle eriluonteiselle toiminnalle olisi oma alueensa. Pihalla on hyvä olla oppimiseen tarkoitettut paikat, kuten ulkoauditorio tai puutarha. Oppilaille välitunnit ovat toistensa kohtaamiseen tarkoitettua aikaa, joten tällaiselle toiminnalle on hyvä olla erilaisia istuskelu- ja oleskelupaikkoja. Myös urheilulle on varattava alue, kuten pelikenttä tai vastaava. Aktiivisen toiminnan lisäksi pihalla täytyy olla kuitenkin paikka, jonne voi vetäytyä ollakseen yksin (Tapaninen, 2003, 10).

Koulupihan yksi tärkeistä viihtyisän ympäristön luojista on kasvillisuus. Erilaisten perenna-, pensas- ja puuistutusten lisäksi koulutontilla olisi hyvä olla myös luonnontilassa olevaa kasvillisuutta. Niin istutetut kuin luonnontilassa olevat kasvillisuusalueet tarjoavat hyvät mahdollisuudet opettamiselle myös ulkotiloissa (Tapaninen, 2003, 10).

Koulupihojen mitoitus

Kunnat ja koulujen ylläpitäjät saavat itse päättää minkälaisia tiloja ja tarpeita he pihoiltaan vaativat. Pihan kokoa suunniteltaessa voidaan kuitenkin käyttää apuna vanhoja suunnittelu- ja mitoitusohjeita. Mitoituksen periaatteena on, että koulutonttiin kuuluisi 1,5 hehtaarin perusala ja sen lisäksi oppilasta kohden 20 neliön ala. Tätä mitoitusta pienempi tontti riittää, jos pihalle ei tarvitse rakentaa pelikenttää. Peruskoulun yläluokille pelikentän koko tulisi olla 2 400 m². Koulun

pihalla oleva pelikenttä voidaan kuitenkin korvata myös koulun läheisyydessä olevilla yleisillä pelikentillä (Tapaninen, 2003, 10).

Koulupihan rakenteet ja kalusteet

Koulupihalle voidaan sijoittaa erilaisia rakenteellisia elementtejä, joiden tarkoituksena on toimia toimintojen sijoittamisen apuna, ohjauksena, taustana ja tukena. Esimerkkinä tästä on koulun portti, joka toimii koulun tunnuksena ja ensimmäisenä koulualueelle kutsuvana viestinä. Rakenteellisina osina pihalla ovat myös erilaiset katokset, jotka voivat olla sijoitettuina erikseen tai koulurakennuksen yhteyteen. Mäkisen maastonmuotoilun vuoksi pihalle voidaan tarvita myös portaita, jolloin liikuntaesteisten pääsy alueille tulee myös huomioida. Pihapenkereitä voidaan tukea tukimuureilla (Tapaninen, 2003, 10-11).

Pihalla tapahtuvan toiminnan tueksi tarvitaan myös erilaisia kalusteita ja varusteita. Suomessa muutama yritys valmistaa lapsille ja nuorille suunnattuja leikki- ja urheiluvälineitä, mutta tällaisten välineiden rakentaminen voidaan toteuttaa myös talkoovoimin. Välineitä rakennettaessa tulee kuitenkin huomioida laitteiden toimivuus ja ennen kaikkea turvallisuus. Pihalla tulee olla myös istuskelualueita, joihin asennettavat penkit voivat olla joko kiinteitä tai irrallisia (Tapaninen, 2003, 11).

Koulupihan taideteokset

Taideteokset koulupihalla ovat osa kokemuksellisuutta. Taideteoksia voidaan toteuttaa monella eri tavalla. Seinäreliefejä voidaan tehdä jo rakentamisen aikana ja hallitut seinämaalaukset ja graffitit voidaan antaa oppilaiden toteutettaviksi. Asfalttimaalaukset palvelevat leikki- ja pelialueita. Maamosaiikeilla ja kuviolaatoituksilla piha-alueelle saadaan kulutuksen kestävä taideteos. Patsaita ja veistoksia voidaan toteuttaa monilla eri tavoilla, mutta tärkeintä olisi, että ne olisivat kosketeltavissa. Ympäristötaideteoksilla funktio voi olla myös opetuskeskeinen. Teokset voivat olla esimerkiksi tuuliviirejä tai aurinkokelloja, jotka tukevat vaikkapa luonnonilmiöiden opiskelua (Tapaninen, 2003, 11).

2.6 Yhteenveto

Nuorella ympäristön kokeminen muuttuu aktiivisesta passiiviseksi. Nuori alkaa kiinnittää huomiota itseensä ja henkilökohtaiseen ympäristösuhteeseensa. Mielenkiintoa alkavat herättää myös sosiaalinen ja yhteiskunnallinen maailma. Nuorelle ympäristön kokeminen on osa minän rakentamista, jolloin ympäristö voi toimia niin voiman kuin ahdistuksenkin lähteenä.

Nuori elää sellaista siirtymävaihetta, jossa hän irtautuu välittömän elinpiirin rakenteista ja alkaa kytkeytyä yhteiskunnan toimintajärjestelmien verkostoon. Tällöin nuoren tukiverkoston tulisi tarjota hänelle mahdollisuus kokeilla eri rooleja, tutustua nuorisokulttuuriin ja osallistua aikuisten tehtäviin. Nuoren siirtymistä suppeammasta elinpiiristä laajempaan yhteiskunnan verkostoon voidaan helpottaa kehittämällä hänen ympäristösuhdettaan.

Nuoren aktiivisen ja rakentavan ympäristösuhteen kehittämisen tavoitteina ovat, että nuori oppii selviytymään ympäristössään sekä havainnoimaan sitä. Ympäristösuhde kehittyy aina sitä suotuisampaan suuntaan mitä parempi ympäristö on. Hyvä ympäristö voi tukea nuoren toimintaa ja auttaa häntä nousemaan kehityksen seuraavalle tasolle. Nuorilla on myös taipumus heijastaa kokemuksiaan ympäristöönsä.

Ympäristösuhdetta voidaan kehittää ja ohjailta ympäristökasvatuksen avulla. Kouluissa ympäristökasvatus on sisällytetty opetussuunnitelmaan. Näin oppilaitoksilla on mahdollisuus saada nuoret ymmärtämään luonnon monimuotoisuuden sekä kestävän kehityksen tärkeys. Samalla oppilaat voivat maksua ekologisen elämäntavan ja oppia kansalaisaktiivisuutta. Ympäristökasvatus tulisikin sisällyttää jokaiseen oppiaineeseen ja se voisi toimia koko koulun toimintaa ohjaavana periaatteena.

Ympäristökasvatukseksi ei voida lukea yhtä tiettyä oppiainetta, vaan ympäristökasvatusta on vasta se, kun on olemassa jokin ympäristökysymys, joka on ongelma koko yhteiskunnalle. Ympäristökasvatuksen tärkeimpänä perustana on saada oppilas ymmärtämään olemassa oleva ongelma. Tähän voidaan käyttää

kahdenlaista lähestymistapaa, joista ensimmäisessä opitaan havaitsemaan ongelma ja toisessa ryhdytään suoraan toimeen ongelman korjaamiseksi. Onnistunut ympäristökasvatus on sulautettu huomaamattomasti muun opetuksen joukkoon, mutta sen laajuutta ei voida rajata, koska se riippuu aina kunkin kasvatusyhteisön toiminnasta. Ympäristökasvatusta voidaan kutsua myös moraalikasvatukseksi. Sen sisältöön kuuluu ihmisen henkilökohtaisen minäkuvan rakentamisen lisäksi ihmisten oikeudet ja vastuu, sekä moraalit, säännöt, lait ja rangaistukset. Ympäristökasvatukseen tulisi kuulua aina sekä tieto, tunne, tahto että toiminta.

Keskeinen syy miksi nuoret eivät osallistu ympäristönsä kehitykseen on, että suunnittelijoilla ei ole tiedossa välineitä, joilla nuoret saataisiin projektiin mukaan. Yksi syy nuorten sivuuttamiseen on myös asiantuntijatietoa ja järjestelmiä korostava suunnittelukäytäntö.

Nuorten osallistuminen elinympäristönsä kehittämiseen lisää heidän oikeuksiaan ja vastuutaan elinympäristössään. Heillä olisi myös mahdollisuus verkostoitua ja saada kokea konkreettisesti omat vaikutusmahdollisuutensa ja yhteiskuntaan kuulumisensa. Yksilölle osallistuminen antaa luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa vaikuttaa ja toimia. Osallistuminen ja ympäristöön sitoutuminen antavat myös tunteen yhteiskuntaan kuuluvuudesta, ja estävät ulkopuolisuuden tunnetta ja vandalismia.

Nuorten osallistuminen ympäristönsä kehittämiseen on kiinni myös heidän omista mielenkiinnon kohteistaan. Monesti nuori saattaa olla kiinnostunut enemmän esimerkiksi kansainvälisistä viesteistä kuin paikallisilta ja omalta kunnalta tulevista viesteistä. Ongelmana on myös nyky maailmassa vallitseva internetin luoma virtuaalidellisuus, jossa nuoret kuluttavat aikaansa. Siellä he pystyvät luomaan uusia identiteettejä ja globaaleja yhteisöjä. Internetistä saadulla tiedolla on kuitenkin havaittu olevan vähän yhtymäkohtia nuorten ympäristökäyttäytymisen kanssa. Tämän ajan nuorilla sanotaankin olevan paljon tietoa, mutta vähän välittömiä kokemuksia. Tämän takia koulun tulisi nivoa

opetukseensa entistä paremmin todellista maailmaa ja ympäristöä koskevat kysymykset.

Nuoren elämälle yksi keskeisimmistä ympäristöistä on koulupiha. Se on kasvupaikka siinä missä koulurakennuskin ja nuorelle se viestii koulun ja koko yhteiskunnan arvoja. Koulu tulee sijoittaa aina arvopaikalle ja se pitää rakentaa huolella. Pihan pitää olla viihtyisä monipuolisine toimintoineen, koska se on nuorelle päivän vapaa-aikojen viettopaikka, jossa hän rauhoittuu, virkistyy ja tapaa ystäviään. Koulurakennusta ja – pihaa tulee vaalia ja korjata tarpeen mukaan, koska niiden kunnossapito heijastuu käyttäjänsä.

Kouluja suunniteltaessa tulee huomioida ilmansuunnat, maasto-olosuhteet ja pienilmasto, jotta piha on käyttäjälle miellyttävä vuodenaikasta riippumatta. Koulun olisi hyvä sijoittua luonnonympäristön lähistölle, jotta sitä voitaisiin hyödyntää opetuksessa. Pihan eriluonteiset toiminnat tulisi jakaa oppimiseen, liikuntaan, kavereiden kohtaamiseen ja rauhoittumiseen tarkoitettuihin alueisiin. Turvallisuus on yksi lähtökohta viihtyvyyden, terveellisyyden ja kasvatuksellisten vaatimusten lisäksi koulujen suunnittelussa, joten liikenneolosuhteet tulee suunnitella huolella. Kouluja suunniteltaessa, joko uutta rakentaessa tai vanhaa korjatessa, tulisi käyttäjien mielipiteet ja toiveet sisällyttää suunnitelmiin. Tämä olisi hyvä keino, jolla nuoretkin pääsisivät osallistumaan omaan elinympäristöönsä liittyviin päätöksiin.

3 OSALLISUUS YMPÄRISTÖSUUNNITTELUSSA

3.1 Vuorovaikutteinen suunnittelu

Ympäristöön liittyvien suunnitteluprosessien kehittäminen nykyistä vuorovaikutteisemmaksi on yksi maankäyttö- ja rakennuslain keskeisistä tavoitteista (Lampinen, Saarlo, Vehmas & Karppinen, 2003, 10). Suunnittelun avoimuuden sekä eri osapuolten osallistumisen, yhteistyön ja vaikuttamisen

yhteydessä käytetään käsitettä vuorovaikutteinen suunnittelu. Vuorovaikutteisella suunnittelulla tarkoitetaan suunnitteluorganisaation ja viranomaisten ja muiden osapuolten välistä informaation vaihtoa ja yhteistyötä. Samalla käsitteeseen sisältyy myös suunnitteluorganisaation sisäinen vuorovaikutus suunnitteluprojektissa (Paldanius, 1997, 8).

Vuorovaikutteisen suunnittelun menetelmät voidaan jakaa karkeasti kolmeen eri ryhmään. Ensimmäinen ryhmä, tiedottaminen, pitää sisällään kuulutukset, lehtijutut, henkilökohtaiset tiedotteet ja tiedotustilaisuudet. Toisessa ryhmässä eli tiedonhankinnassa, perehdytään kyselyihin, haastatteluihin sekä lausuntoihin, muistutuksiin ja muihin kirjallisiin kannanottoihin. Kolmannen ryhmän, eli kaksisuuntaisen vuorovaikutuksen tarkoituksena on edistää suunnittelua erilaisten keskustelu- ja yhteistyömenetelmien, kuten keskustelutilaisuuksien, yhteistyöryhmien, neuvotteluiden ja ristiriitojen sovittelumenetelmien avulla (Paldanius, 1997, 8).

Avoin ja vuorovaikutteinen suunnittelu on tietojen ja näkemysten vaihtoa eri osapuolien välillä. Vuorovaikutus edellyttää moniarvoisuuden hyväksymistä ja vilpittömää halua kuunnella ja ymmärtää toisten mielipiteitä sekä tapaa ajatella ja toimia. Suunnitteluprosessiin osallistuminen merkitsee osapuolille oppimisprosessia, jonka tarkoituksena on oppia yhteistyötä ja lievittää muutosvastarintaa ja helpottaa sopeutumista. Vuorovaikutteisen suunnittelun avulla pyritään löytämään mahdollisimman monen osallisen hyväksymä ratkaisu. Kuitenkin kaikille mieluista lopputulosta on vaikea löytää. Osalliselle epämieluisa lopputulos on kuitenkin helpompi hyväksyä, kun päätös on syntynyt avoimesti, vuorovaikutusta hyväksi käyttäen, tasapuolisesti ja demokraattisesti (Lampinen ym. 2003, 12).

3.2 Osallisuus käsitteenä ja lainsäädännössä

Osallisuudella tarkoitetaan kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämisen päätöksentekoon(Hanhineva & Karttunen, 2008).

Osallisuudesta on omat säännöksensä myös lainsäädännössä. Perustuslain 2§:n mukaan kansalaisella on yksilön oikeus osallistua yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen. Perustuslain 6§:ssa kirjoitetaan, että lapsia tulisi kohdella tasa-arvoisesti, ja heillä tulee olla oikeus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Nuorisolain 8§:ssa käsitellään nuorten osallistumista ja kuulemista. Sen mukaan nuorilla tulee olla mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn ja lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 1. periaatteen mukaan lasten mielipiteet ja näkemykset tulee ottaa huomioon ja niitä tulee kunnioittaa. Lasten tulisi myös saada vaikuttaa heitä koskeviin päätöksentekoihin, heidän ikänsä huomioon ottaen (Hanhineva & Karttunen, 2008).

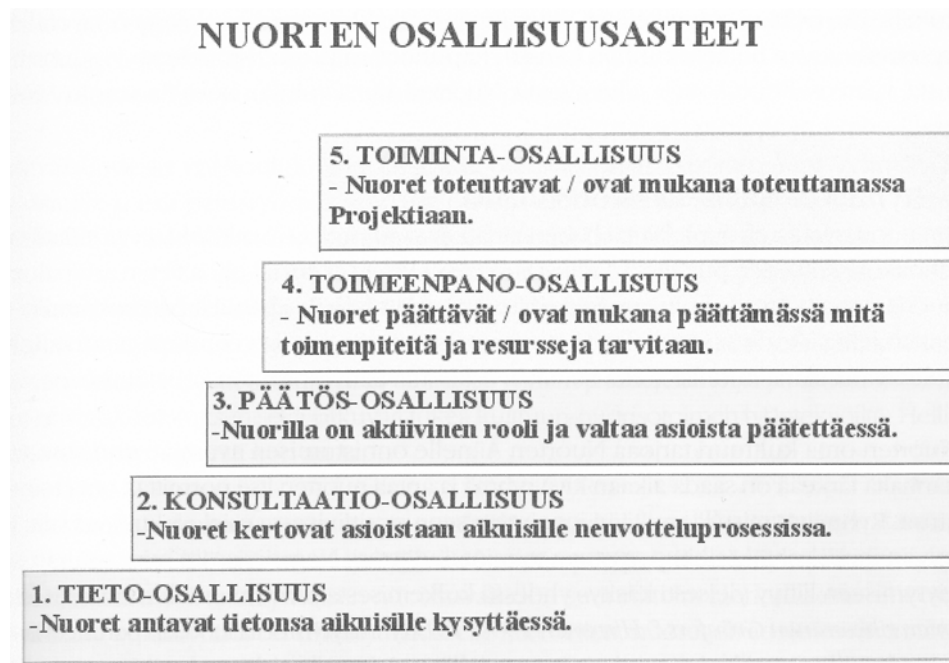
3.3 Osallistumisen tavoitteet

Osallistumisen tavoitteena on tarjota kaikille osallistumisen osapuolille vaikutusmahdollisuus. Osallistumisen ansiosta myös päätöksenteon laatu paranee. Osallistumisen suunnitteluteoreettisiin lähtökohtiin kuuluu muun muassa, että selkeästi määriteltävissä olevaa yleistä etua ei ole. Osallistumisesta on apua myös, jos keskitetyn ohjauksen ja hierarkkisen päätöksenteon mahdollisuudet ovat pienet. Osallistuminen voi edistää rationaalista päätöksentekoa, koska tällainen päätöksenteko edellyttää yhteiskunnan eri toimijoiden panosta. Suunnittelua pidetään myös kommunikaationa, joka voi johtaa yhteisymmärrykseen tavoitteista ja suunnitelman sisällöstä (Lampinen ym. 2003, 10).

3.4 Miten nuori osallistuu?

Nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin monen kanavan kautta. Jo koulut tarjoavat nuorille mahdollisuuden vaikuttaa. Valtioneuvoston asetuksen mukaan koulujen opetuksella tuetaan aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamista, annetaan valmiuksia toimia tasa-arvoisessa ja demokraattisessa yhteiskunnassa ja edistetään kestävästä kehitystä. Näitä opetukseen suunnattuja

vaatimuksia kouluissa toteutetaan perustamalla muun muassa oppilashallituksia, joihin jokaisella oppilaalla on mahdollisuus osallistua saadakseen äänensä kuuluviin. Koulun omien vaikutuskanavien lisäksi Suomessa toimii useita yhdistyksiä, jotka ovat keskittyneet toimimaan jonkin tietyn asian puolesta. Kolmantena osallistumismahdollisuutena pidetään osassa Suomen kunnissa toimivia nuorten osallisuusryhmiä, joita ovat muun muassa nuorisovaltuustot. Tällaisten ryhmien tarkoituksena on tuoda julki nuorten mielipiteet erityisesti kunnan asioiden tasolla (Hanhineva & Karttunen, 2008).

Kuvio 2. Nuorten olisi tärkeää osallistua ympäristön kehittämissuunnitelmissa niin suunnitteluun kuin toteuttamiseenkin (Flöjt, 1999, 33.)

3.4.1 Koulu osallisuuden tukijana

Suomen koulujen opetussuunnitelmaan on kirjattu, että koulutuksen tavoitteena on kasvattaa lapsista ja nuorista aktiivisia, vastuuntuntoisia ja omilla aivoillaan ajattelevia kansalaisia. Tutkija Sanna Koskisen (2003, 44) mukaan aktiivista

kansalaisuutta ei kuitenkaan voida opettaa perinteisin keinoin, vaan toimijaksi tullaan osallisuuden kokemisen kautta. Koulua voidaan pitää yhteiskunnan pienoismallina, koska siellä omaksutaan ja kehitetään sosiaalisia taitoja ja yhteisöllisiä ratkaisuja yhteisiin ongelmiin. Koulun arkiset rutiinit kertovat valtasuhteista, käytösnormeista, osallistumisen mahdollisuuksista ja sukupuolten tasa-arvosta. Parhaimmillaan koulu voi siis olla osallistumisen mahdollistava ja sitä tukeva yhteisö, joka tarjoaa toimintakulttuurissaan esimerkin demokratian toteutumisesta. Erilaiset osallistumiskäytännöt ja – projektit, kuten vaikkapa koulupihan kehittäminen, avaavat koulua myös yhteiskunnan suuntaan. Näin koulut voivat kehittyä kansalaisia aktivoivaksi osaksi yhteiskuntaa (Koskinen, 2003, 44–45).

Koulu voi auttaa oppilaita saamaan äänensä kuuluviin ottamalla heidät osallisiksi oppilaitosta koskevissa suunnitelmissa. Monissa tutkimuksissa on osoittautunut, että lapset ja nuoret ovat luovia ja kyvykkäitä ympäristösuunnittelijoita. Osallistumisen avuksi onkin kehitetty erilaisia osallistumismenetelmiä, joiden avulla oppilaiden on helpompi ilmaista itseään ja ideoitaan. Osallistumismenetelmät ovat kuitenkin vain työkaluja ja osallistumisen syvimpänä tarkoituksena on tarjota osallisille aitoa ja avointa vuoropuhelua. Lasten ja nuorten tulisi saada olla osallisina projektin joka vaiheessa: ideoinnissa, suunnittelussa, päätöksenteossa, toteutuksessa ja arvioinnissa (Koskinen, 2003, 45).

Tulevaisuusverstaas

Nuorten osallistumista auttavia toimintamalleja on monia. Paljon käytetyn tulevaisuusverstaan tarkoituksena on motivoida osallistujia, kartoittaa ongelmia ja ideoida toivetilaa ja keksiä keinoja tyydyttävään lopputulokseen pääsemiseksi. Tulevaisuusverstaassa jokaisella osallistujalla on mahdollisuus tuoda omat ajatuksensa ja ideansa julki, koska totutut käyttäytymismallit ovat tässä toimintamallissa hylätty. Tulevaisuusverstaas koostuu tavallisesti kolmesta eri vaiheesta: kritiikki-, ja mielikuivutusvaiheesta sekä toteuttamissuunnitelmien laatimisesta (Koskinen, 2003, 45).

Tulevaisuusverstaan kritiikkivaiheessa osallistujat kirjoittavat ylös teemaan liittyvät epäkohdat avainsanoja käyttäen. Avainsanat voidaan listata teemoittain tai ne voidaan pisteyttää niiden käsittelyn helpottamista varten. Näin saadaan selville osallistujien mielestä pahimmat ongelmakohdat. Mielikuvitusvaiheessa kritiikkivaiheen väittämät käännetään myönteisiksi ehdotuksiksi. Tässä vaiheessa osallistujilla on mahdollista ilmaista mielipiteensä, toiveensa ja ideansa riippumatta realiteeteista ja nykyhetkestä. Ideat kootaan yhteen ja niistä valitaan parhaimmat vaihtoehdot esimerkiksi pisteyttämällä. Todellistamis- ja toteuttamisvaiheessa kohtaavat kritiikki ja mielikuvitus, nykyisyys ja tulevaisuus. Mielikuvitusvaiheessa tuotetut ideat analysoidaan, jonka jälkeen päätetään osallisten kesken, mitkä ideoista ovat toteuttamiskelpoisia, huomioon ottaen resurssit ja toteutustavat (Koskinen, 2003, 45).

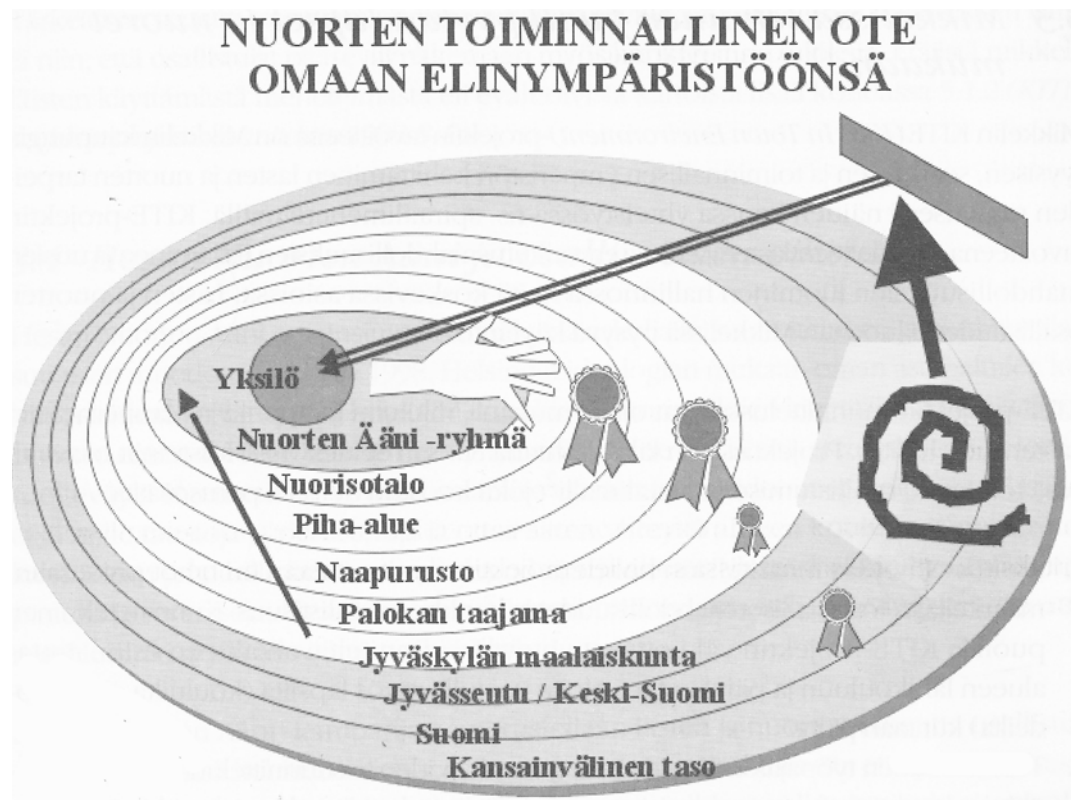
3.4.2 Yhdistykset

Osassa Suomen kunnissa toimii nuorille suunnattuja yhdistyksiä, joiden tarkoituksena on antaa nuorille mahdollisuus vaikuttaa kuntansa asioihin. Suomessa nämä kaikki yhdistykset kuuluvat Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi Ry:hyn, joka on nuorisotoimialan palvelu- ja vaikuttajajärjestö. Allianssi on perustettu jo viisi vuosikymmentä sitten ja nykyisessä muodossaan se on toiminut vuodesta 1992 saakka (Halme, 1997).

Nuorten ääni Jyväskylän maalaiskunnassa

Esimerkkinä nuorille suunnatuista yhdistyksistä on Jyväskylän maalaiskunnassa toimiva Nuorten ääni. Sen toiminta alkoi vuonna 1996, kun Jyväskylän kunnassa meneillään oleva tutkimus- ja kehittämisohjelma päätti rahoittaa Nuorten ääni 96-projektin. Projektin tarkoituksena oli tarkastella 13–20-vuotiaiden nuorten näkökulmasta kunnallisia ja muita palveluita, sosiaalista ja fyysistä ympäristöä sekä niiden kehittämistä. Tutkimusta varten koottiin kolme kymmenen hengen nuorisoryhmää, joiden valinnasta vastasivat kunnan kulttuuri- ja nuorisotoimen aluevastaavat. Ryhmät elävät koko ajan, joten niihin voi liittyä ajankohdasta riippumatta, tai vaihtoehtoisesti mielenkiinnon loputtua, niistä voi myös erota.

Ryhmät kokoontuvat keväisin ja syksyisin, mutta mahdollisesti myös tiheämmin aikaväleihin riippuen käynnissä olevista projekteista. Ryhmät ovat päässeet tutustumaan eri alueisiin, ja he ovat keksineet parannusehdotuksia ongelma-alueille. Yhdistyksen kautta heillä on mahdollisuus päästä kertomaan ideoistaan kunnan päättäjille (Halme, 1997).

Kuvio 3. Jyväskylän Nuorten ääni-ryhmän toiminnalla tähdätään siihen, että nuoret säilyttäisivät mielenkiintonsa paikallisia ympäristöasioita kohtaan (Flöjt, 1999, 19.).

Hesan Nuorten ääni-kampanja 1998–2007

Hesan Nuorten ääni-kampanja on Helsingin kaupungin ja nuorisotoimen yhteisstrategiana toteutettava hanke. Se on perustettu vaihtoehtona nuorisovaltuustolle, jonka osallistujiksi normaalisti pääsee vain noin 20–30 nuorta. Hesan Nuorten äänen toimintastrategia on keskittynyt demokratiamalliin, jonka osallistumisareenoina ovat koulut ja nuorisotalot. Demokratiamallin tarkoituksena on lähteä kuntaan liittyvissä asioissa liikkeelle ruohonjuuritasolta

lasten ja nuorten osallistumisen edistämässä. Hesan Nuorten äänen kokonaisstrategiana on, että nuoret kokisivat Helsingin, jossa heitä kuullaan ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin. Tämän edesauttamiseksi on kaikissa Helsingin kouluissa ja nuorisotiloissa ollut tarkoituksena olla vuoteen 2006 mennessä lasten ja nuorten demokraattista ja aktiivista kansalaisuutta edistävä toimintakulttuuri. Opetus- ja nuorisotoimi myös työskentelevät sen eteen, että muissakin Helsingin hallintokunnissa ryhdyttäisiin luomaan järjestelmiä ja käynnistämään yhteissuunnitteluhankkeita lasten ja nuorten osallistumisen edesauttamiseksi (Helsingin kaupunki, 2008).

3.4.3 Nuorisovaltuusto

Jokaisella Suomen kunnalla on mahdollisuus perustaa nuorisovaltuusto, johon kuuluu 30 valtuustojäsentä ja 10 varajäsentä. Iältään valtuustojäsenien tulee olla 14–19-vuotiaita. Nuorisovaltuuston tehtävänä on parantaa nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja kehittää uusia keinoja heidän aktivoimisekseen, jotta he ottaisivat osaa yhteiskunnalliseen toimintaan ja päätöksentekoon. Valtuuston käytännön toimintamuotoja ovat oppilaskuntayhteistyö, alueellinen toiminta sekä erilaiset työryhmät ja projektit (Viilomaa, 2007).

Nuorisovaltuusto ei ole yhteydessä mihinkään puoluepoliittiseen toimintaan, vaan tarkoituksena on antaa nuorille vain mahdollisuus saada äänensä kuuluville. Nuorisovaltuustolla on mahdollisuus tehdä suoraan aloitteita kunnanhallitukselle. Jokainen kuntaan kuuluva nuori voi tehdä myös aloitteen tai esityksen muutosta tai parannusta vaativasta asiasta. Nuorisovaltuusto käsittelee asian ja laittaa sen eteenpäin. Nuorisovaltuuston avulla jokaisella kunnan nuorella on mahdollisuus vaikuttaa kotikuntansa asioihin (Viilomaa, 2007).

3.5 Yhteenveto

Uuden maankäyttö- ja rakennuslain keskeisimpänä tavoitteena on kehittää ympäristösuunnittelua vuorovaikutteisempaan suuntaan. Käsitteenä tällaisesta

suunnittelusta käytetään vuorovaikutteista suunnittelua, jolla tarkoitetaan suunnitteluorganisaation ja viranomaisten ja muiden osapuolten välistä informaation vaihtoa ja yhteistyötä. Vuorovaikutteinen suunnittelu voimaan jakaa kolmeen osaan, eli tiedottamiseen, tiedonhankintaan ja kaksisuuntaiseen vuorovaikutukseen.

Vuorovaikutteinen suunnittelu on avointa ja vaatii osallistujilta ymmärtäväistä suhtautumista kaikkien osapuolten mielipiteiden ja toiveiden kuulemisessa. Vuorovaikutteisen suunnittelu on oppimisprosessi, jossa opitaan yhteistyötä, lievitetään muutosvastarintaa ja helpotetaan sopeutumista. Tällaisen suunnittelun tavoitteena on löytää mahdollisimman monia osapuolia miellyttävä loppuratkaisu. Luonnollisesti kaikkia miellyttävää päätöstä on vaikea löytää, mutta osallistujien on kuitenkin helpompi hyväksyä omaa mielipidettään vatsaan oleva päätös, jos se on tehty avoimesti, vuorovaikutteisesti ja demokraattisesti.

Vuorovaikutteisessa suunnittelussa puhutaan osallisuudesta ja osallisista. Osallisuudella tarkoitetaan kansalaisen mahdollisuutta osallistua yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämisen päätöksiin. Tämä on säädetty myös Suomen perustuslain 2§:ssa. Myös lasten ja nuorten osallisuutta tuetaan lakien avulla. Tästä on säädökset niin perustuslaissa kuin Nuorisolaissakin. Osallisuudesta mainitaan myös YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 1. periaatteessa. Osallistumisen tarkoituksena on taata kaikille osallisille vaikutusmahdollisuus, mutta myös parantaa päätöksenteon laatua.

Nuorille on suunnattu omia vaikutuskanavia. Koulut ovat yksi, jossa nuorilla on mahdollisuus saada äänensä kuuluviin. Opetukseen suunnattujen valtioneuvoston laatimien vaatimusten vuoksi koulut perustavat oppilashallituksia. Tämä tukee sitä, että oppilaista kasvaa aktiivisia kansalaisia, joilla on valmiuksia toimia tasa-arvoisessa ja demokraattisessa yhteiskunnassa ja he osaavat edistää kestävä kehitystä. Suomessa toimii myös useita nuorille suunnattuja yhdistyksiä, jotka toimivat jonkin tietyn asian puolesta. Yhtenä tärkeänä vaikutuskanavana nähdään myös monissa kunnissa perustetut nuorisovaltuustot, joiden kautta kuka tahansa

kunnan sisällä asuva nuori voi tehdä aloitteen itseään askarruttavasta asiasta kunnan päättäjille.

4 SAMMONLAHDEN KOULUN YLEISSUUNNITELMA

4.1 Inventointi

4.1.1 Suunnittelualueen sijainti

Sammonlahti sijaitsee Lappeenrannassa, kaakkoisessa Suomessa, Etelä-Karjalan maakunnassa. Sammonlahti sijoittuu noin 4,5 kilometrin päähän Lappeenrannan keskustasta länteen. Sammonlahti rajautuu viiteen eri kaupunginosaan; idästä Kuusimäkeen, kaakkois- ja eteläpuolilta Kourulaan ja Lavolaan, lounaasta Uus-Lavolaan ja luoteesta Skinnarilaan.

Kuvio 4. Sammonlahden sijainti Lappeenrannassa (Lappeenrannan kartta, 2008).

4.1.2 Sammonlahden keskus

Lappeenrannan länsialueiden kaavasuunnittelu aloitettiin 1970-luvulla, jolloin aluekeskukseksi muotoutui Sammonlahti. Sen ympärille ryhmittivät Uus-Lavola, korkeakoulualue Skinnarila, Kourula ja Orionin alue. Aluekeskuksen vaikutuspiiriin liittyvät myös Ruoholammen ja Rutolan asuinalueet.

Sammonlahden alue alkoi rakentua Lappeenrannan teknillisen yliopiston ympärille sen valmistumisvuoden 1969 jälkeen. Ennen Sammonlahden aluekeskuksen rakentamista valmistuivat Skinnarilan pientalo – ja kerrostaloalueet, sekä Kourulan alue (Eskola, 1990, 2).

Rakennuskanta

Sammonlahden aluekeskuksen yhteyteen sijoittuvat kerrostalokorttelit ovat pienimuotoisia ja ympäristöönsä hyvin soveltuvia kokonaisuuksia. Niiden rakentaminen on aloitettu 1970-luvulla (Eskola, 1990, 2).

Palvelut

Sammonlahden keskuksen palveluihin kuuluvat suurehko ostoskeskus Sammontori, sekä sen läheisyydessä sijaitsevat Sammonlahden kirkko, terveysasema, päiväkot, liikuntahalli sekä Sammonlahden yläaste (Lappeenrannan kaupunki, 2008)

Virkistys- ja viheralueet

Alue sijaitsee lähellä Saimaan rantaa, joten asukkaille on tarjolla hyvät mahdollisuudet liikuntaan ja ulkoiluun. Lähistöllä sijaitsevat niin uimapaikat sekä ulkoilu- ja latureitit. (Eskola, 1990, 2) Sammonlahden ydinalueella on yksi leikkipuisto ja neljä puistoksi luokiteltua aluetta. Lisäksi katujen ja kiinteistöjen viheralueet lisäävät alueen viihtyisyyttä. Lappeenrannan teknisellä toimella työn alla olevassa Sammonlahden ydinalueen liikenne- ja ympäristösuunnitelmassa (2007) (liite 2) Sammonlahden kaupunginosan viheralueita kuvaillaan seuraavasti:

Yleisvaikutelma Sammonlahden ydinalueen korttelikaduista ja kiinteistöpihoista on vihreä ja hyvin hoidettu. Julkiset puistot sen sijaan ovat pääosin suunnittelemattomia ja rakentamattomia eivätkä aina vastaa alueen muiden viherrakenteiden tasoa.

Ostoskeskuksen pohjoispuolella sijaitseva August Sunisen puisto koostuu kolmesta, Skinnarilankadun liittymien katkaisemasta osasta. Puiston kaakkoispäädyssä on laaja nurmialue, jolla kasvaa mm. hyväkuntoisia rauduskoivuja. Skinnarilankadusta aluetta rajaa suojaa antava lehmusrivistö. Puiston keskiosassa kasvaa mm. haapoja, lehmuksia ja komeita lehtikuusia. Alueelle on muodostunut myös hoitamaton haapa- ja pihlajataimikko. Puiston Sammonlahdenkadun puoleisessa päässä kasvavat lehtikuuset ovat tiheän, hoitamattoman taimikon varjostuksen vuoksi alhaalta lähes oksattomia. Tässä osassa puiston alkuperäinen luonne ja tarkoitus ovat hämärtyneet, eikä aluetta heti miellä lehtikuusipuistikoksi.

Saunakivenkadun etelä/länsipuolelle rajoittuva Sammonlahdenpuisto on sekapuustoa kasvava taajamametsikkö. Saunakivenkatuun rajoittuvassa reunassa kasvaa hyvin tiheä koivikko ja aluskasviksi on paikoin levinnyt pihlaja-angervoa.

Suurlähteenpuisto on kapea, asuinkortteleiden ja koulun välissä kulkeva kujanne. Ränsiytyneen ja rikkaruohottuneen alueen halki kulkee kapea hiekkapolku. Koivuista, kuusista, haavoista ja männyistä muodostuva puusto on ylitiheää ja osin huonokuntoista.

Peltomaanpuisto on kapea viherkaistale Peltomaankadun kaakkoispuolella. Paikoin huonokuntoisella nurmikolla kasvaa mm. rauduskoivuja, mäntyjä ja kanadantuijia. Reunan epäyhtenäinen lehmusrivi muodostaa katkonaisen kujanteen Peltomaankadun lehmusistutusten kanssa. Puiston istutukset kaipaavat lisää jäntevyyttä ja rytmiä.

Kiviniemenraitin ja Ruskolahdenkadun kulmassa on pieni, sekapuustoa kasvava, tiheä metsikkö, joka asemakaavassa on merkitty leikkipuistikoksi.

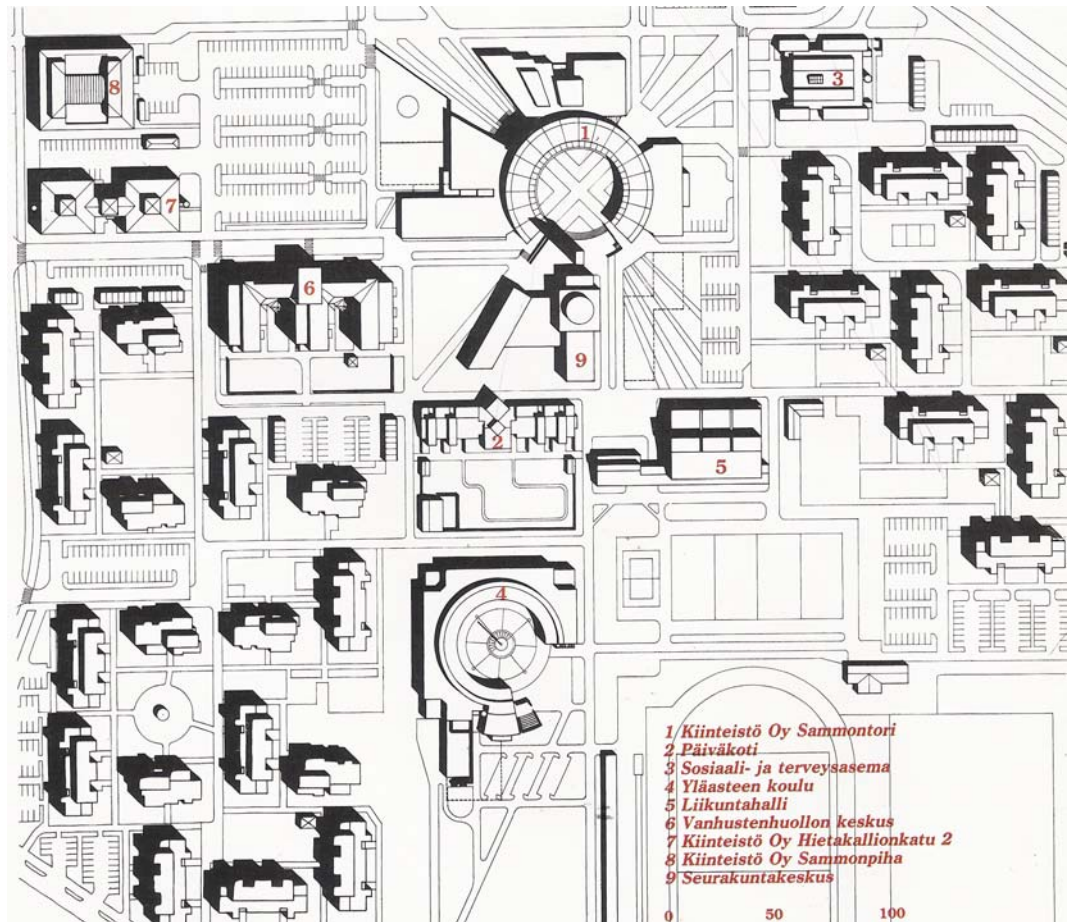
Liikenneyhteydet

Sammonlahden alueelta ajoneuvoliikenne johdetaan Lappeenrannan keskustaan Skinnarilankadun ja Helsingintien kautta. Sammonlahden ja keskustan välillä liikennöivät paikallisliikenteen reitit 1, 3 ja 5 (Lappeenrannan kaupungin tekninen toimi, 2007). Matkaa ydinkeskustaan on noin 4,5 kilometriä ja ajomatka normaalioloissa kestää noin 10 minuuttia. Keskustan ja Sammonlahden välillä kulkee myös hyvä ja turvallinen kevyenliikenteenväylä Helsingintien laidassa. (Eskola, 1990, 2).

4.1.3 Sammonlahden julkiset rakennukset

Lappeenrannan Toimintakeskus Oy on pääosin kaupungin omistama rakennuttajayhtiö, joka on perustettu vuonna 1976. Muina osakkaina ovat seurakuntayhtymä ja elinkeinoelämä. Yhtiön tehtävänä on rakennuttaa palvelukeskuksia ja toimitiloja sekä kaupungin että yritysten tarpeisiin. Yhteistyössä elinkeinoelämän ja kaupungin kanssa yhtiö organisoii suunnittelun, rakennuttamisen sekä järjestää rahoituksen hankkeille (Eskola, 1990, 14).

Sammonlahden julkisten rakennusten toimeksiantajana on ollut Suunnittelurengas Oy ja rakennusten pääsuunnittelijana on toiminut arkkitehti Sulo Savolainen. Suunnittelutyön pohjana on käytetty professori Olli Kivisen laatimaa asemakaavaa, joka on vahvistettu vuonna 1979. Tavoitteena on ollut saada aikaan mielenkiintoinen kaupunkitilojen sarja ja tämä on aiheuttanut muutoksia asemakaavaan. Lopullinen suunnitelma on valmistunut vuonna 1981 (Eskola, 1990, 14).

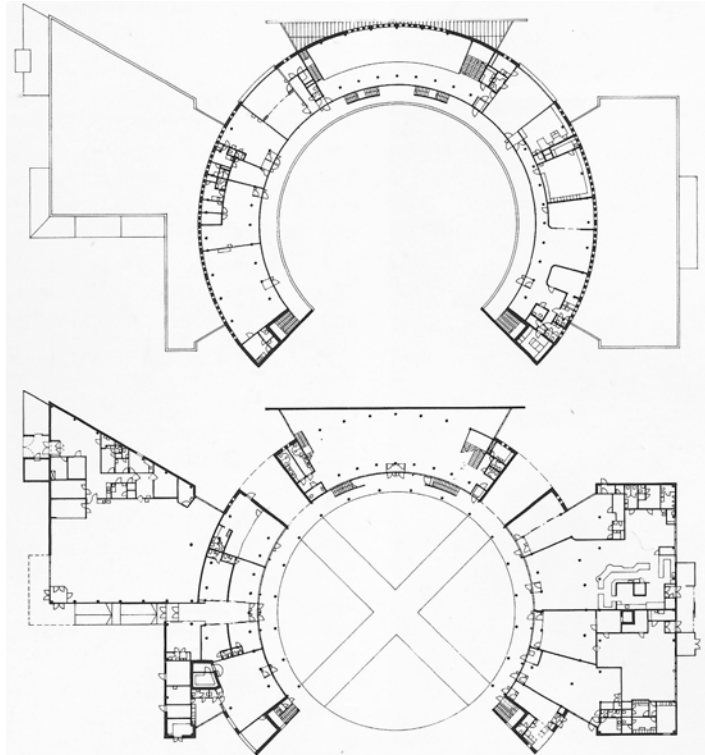
Kuvio 5. Havainnekuva Sammonlahden keskuksen ydinalueesta (Eskola, 1990, 2).

Kiinteistöosakeyhtiö Sammontori

Kiinteistöosakeyhtiö Sammontorin suunnittelu alkoi vuonna 1985 ja rakennus valmistui syyskuussa 1988. Sammontori on Sammonlahden keskus, jonka keskeinen rakennusosa kiertää aukiota korkeana, kaikkialle näkyvänä rakennelmana. Kokoava ympyrän muoto osoittaa kaupunginosan toiminnallisen keskipisteen. Ympyrä on sijoitettu neliön sisälle, joka taas sitoo rakennuksen alueen suorakulmaiseen rakenneverkkoon (Eskola, 1990, 4).

Sammontori avautuu neljännekseltään länteen ja liittyy läheisyydessä sijaitsevan kirkon samaan kokonaisuuteen. Rakennus laajenee ympyrän ulkopuolella siipiosiin ja tämä ratkaisu tekee rakennuksen laajentamisen mahdolliseksi

tulevaisuudessa, kuitenkin rikkomatta rakennelman kokonaisuutta (Eskola, 1990, 4).

Kuvio 6. Sammontorin pohjapiirros (Eskola, 1990, 8).

Kuvio 7. Sammontorin arkkitehtuuri on Sulo Savolaisen käsialaa (Eskola, 1990, 8).

Sammonlahden päiväkoti

Sammonlahden päiväkodin suunnittelu aloitettiin vuonna 1982 ja se valmistui vuonna 1984. Rakennuksen mitoituksessa on kauttaaltaan huomioitu lapsen mittakaava. Sammonlahden päiväkodissa on lapsille 52 kokopäiväpaikkaa, 25 osapäiväpaikkaa ja 20 koululaisten iltapäiväkotipaikkaa (Eskola, 1990, 6).

Kuvio 8. Sammonlahden päiväkodin leikkaus, pohjapiirros ja julkisivu (Eskola, 1990, 6)

Sammonlahden sosiaali- ja terveysasema

Sammonlahden sosiaali- ja terveysaseman suunnittelu alkoi 1984 ja rakennus valmistui vuonna 1986. Rakennuksen erikoisuutena ja keskeisenä tilana on ylhäältä valaistu sisääntuloaula, josta tilat jakautuvat eri osastoiksi. Henkilökunnalle rakennukseen on järjestetty työtilat omine sisäänkäynteineen talon takaosassa (Eskola, 1990, 7).

Kuvio 9. Sammonlahden sosiaali- ja terveysaseman pohjapiirros ja julkisivu viheralueineen (Eskola, 1990, 7).

4.1.4 Sammonlahden koulu

Yleistä tietoa Sammonlahden koulusta

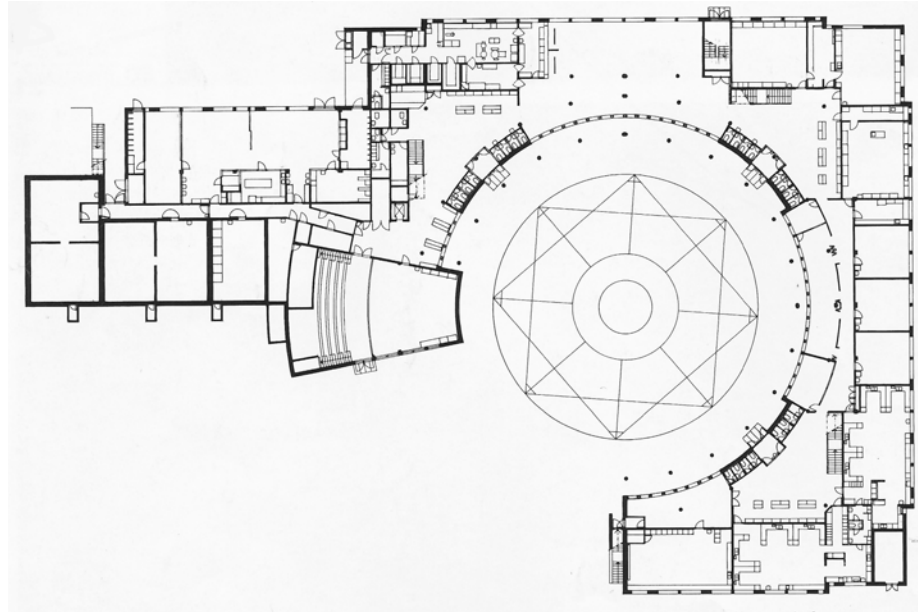
Sammonlahden koulu on Lappeenrannan kaupungin länsialueella sijaitseva yläluokkien koulu, joka on aloittanut toimintansa 1.8.1989. Oppilaita koulussa on tällä hetkellä 355 ja opettajia 39. Koulun rehtorina toimii Riitta Vehviläinen. Sammonlahden kouluun on keskitetty Lappeenrannan yläkouluikäisten maahanmuuttajien opiskelu. Koulussa toimii myös eri aineisiin painottuneita luokkia. Oppilaiden on mahdollisuus valita normaalisti painottuneen luokan sijaan myös luonnontieteisiin ja matematiikkaan, liikuntaan tai taide- ja taitoaineisiin painottunut luokka (Lappeenrannan kaupunki, 2008).

Koulurakennus

Kuvio 10. Sammonlahden koulun koulurakennus on arkkitehtuuriltaan erikoinen. Kaareva rakennus ympäröi pyöreää sisäpihaa, joka on oppilaiden suosituin oleskelupaikka välituntisin (Inventointikuvat, 2007).

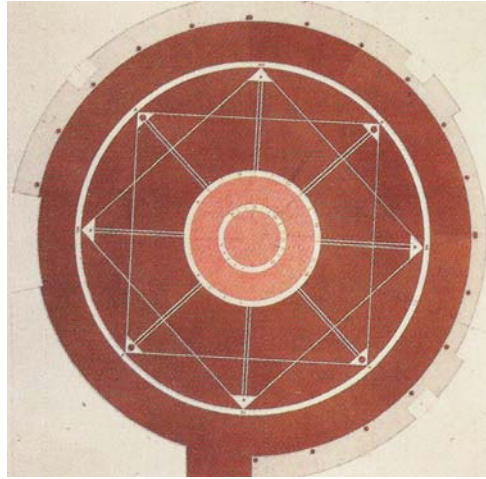
Sammonlahden koulun koulurakennuksen suunnittelu alkoi vuonna 1986 ja se valmistui vuonna 1989. Kuten suurimman osan Sammonlahden julkisten rakennusten myös Sammonlahden koulun rakennuksen pääarkkitehtinä on toiminut Sulo Savolainen (Eskola, 1990, 8).

Rakennuksen muoto perustuu neliön sisällä olevaan ympyrään, eli rakennus liittyy ulkosivuiltaan ympäröivään suorakulmaiseen järjestelmään. Luokkahuoneet on sijoitettu ulkosivuille, joissa aurinko ei pääse paistamaan kohtisuoraan sisätiloihin. Rakennuksen keskukseksi muodostuva pyöreä sisäpiha on suojainen ja sijoitettu tontille niin, että se avautuu etelään päin. Pyöreälle sisäpihalle on suunnattu sisäänkäynnit sekä yhteiset tilat, kuten ruokala, kirjasto ja hallintotilat (kuvio 8). Sisäpiha ilmentää ajatusta ” me yhdessä” (Eskola, 1990, 8).

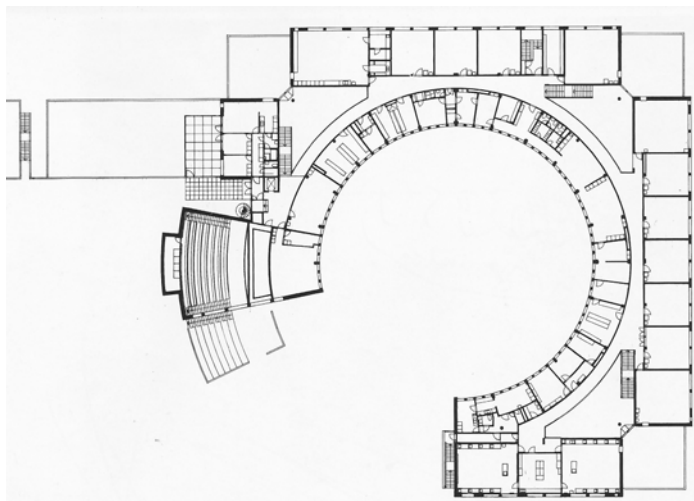
Kuvio 11. Sammonlahden koulun koulurakennuksen ensimmäiseen kerrokseen sijoittuvat yleiset tilat, ruokala ja sisääntuloaulat (Eskola, 1990, 8).

Koulun työnimenä oli Aurinkokello, koska sisäpihan keskipisteeseen on asennettu lipputanko, joka toimii aurinkokellon viisarina. Pihan asfalttiin on maalattu kuviot, joiden avulla voi oppia ilmansuunnat, tarkan sijainnin maapallolla, kartta-, napa- ja kompassipohjoisen eroavuudet sekä auringon aseman mukaisen kellonaikojen vaihtelun eri kuukausina (kuvio 12) (Projektilehti nro 48, 1990, 8).

Kuvio12. Koulurakennuksen muodostaman pyöreän sisäpihan asfalttiin on maalattu kuvio, jonka tarkoituksena on tukea muun muassa ilmansuuntien opiskelua (Eskola, 1990, 8).

Rakennuksen kulmiin jää kahden kerroksen korkuiset tilat, joista on muodostettu aulat jokaiselle luokka-asteelle. Toisen kerroksen käytävä kiertää parvena aulojen kohdalla. Koulun suunnitteluvaiheessa on otettu huomioon, että rakennusta voidaan tulevaisuudessa laajentaa toisen kerroksen lounaissivulta, jos lukion rakentaminen Lappeenrannan länsialueelle tulee ajankohtaiseksi. Tällä hetkellä rakennuksen kerrosala on 4 325 m² ja tilavuus 17 029 m³(Eskola, 1990, 8).

Kuvio 13. Sammonlahden koulun koulurakennuksen toisessa kerroksessa sijaitsevat luokkahuoneet (Eskola, 1990, 8).

Koulun ympäristötoiminta

Sammonlahden koulun toiminnan periaatteena on edistää työyhteisön, elinympäristön ja yhteiskunnan terveyden ja turvallisuuden parantamista. Ympäristöasiat on sisällytetty koulun henkilökunnan koulutukseen sekä koulun opetussuunnitelmaan. Koulussa on laadittu opetussuunnitelman yhteyteen ympäristöohjelma (liite 3), joka tarkastetaan vuosittain. Sammonlahden koulu noudattaa toiminnassaan kestävän kehityksen periaatteita ottamalla huomioon ympäristövaikutukset pyrkien samalla vähentämään haitallisia ympäristövaikutuksia. Kierrätyksen ohella oppilaitoksessa tarkkaillaan energia- ja materiaalikulutusta (Lappeenrannan kaupunki, 2008).

Sammonlahden koulun merkittävin näkökohta on mahdollisuus vaikuttaa oppilaiden ympäristötietoihin, -taitoihin ja – asenteisiin. Toiminnan tavoitteena on tukea oppilaita kehittymään ympäristövastuullisiksi kansalaisiksi, jotka osaavat huomioida ympäristöasiat. Tätä tavoitetta tukien koulussa toimii muun muassa ympäristötiimi, jossa on mukana niin oppilaita, opettajia kuin muutakin koulun henkilökuntaa. Tämä tiimi kokoontuu viikoittain miettimään ympäristöön liittyviä asioita (Lappeenrannan kaupunki, 2008).

Vihreä lippu-sertifikaatti

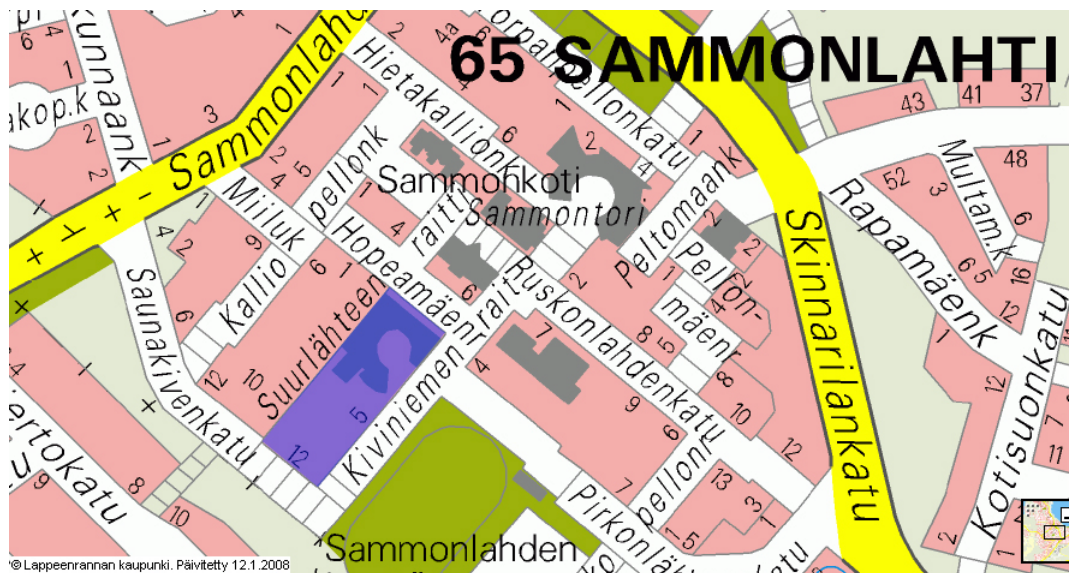
Vihreä lippu on kouluille ja päiväkodeille suunnattu ympäristökasvatusohjelma, joka kuuluu kansainväliseen ympäristökasvatusjärjestö FEE:n (Foundation for Environmental Education) Eco-Schools –ohjelmaan. Suomessa Vihreä lippu-sertifikaatista vastaavat Suomen ympäristökasvatuksen seura ry ja Pidä saaristo siistinä ry. Vihreä lippu-sertifikaatin saadakseen oppilaitoksessa on laadittu kirjallinen ympäristötoimintasuunnitelma(liite 4), jonka arvioi Valtakunnallinen Vihreä lippu- raati. Sammonlahden koululle Vihreä lippu- sertifikaatti on myönnetty toukokuussa 2005. Samoin oppilaitos on saanut joulukuussa 2005 Okka-säätiön valtakunnallisen ympäristösertifikaatin ansiokkaasta ympäristökasvatustyöstään. (Lappeenrannan kaupunki, 2008).

Kuvio 14. Vihreä lippu- sertifikaatin saaneet koulut voivat käyttää yhdistyksen merkkilippua (Lappeenrannan kaupunki, 2008).

4.1.4 Suunnittelualue

Alueen rajaus

Kuvio 15. Suunnittelualan rajaus opaskartalla(Lappeenrannan kartta, 2008.).

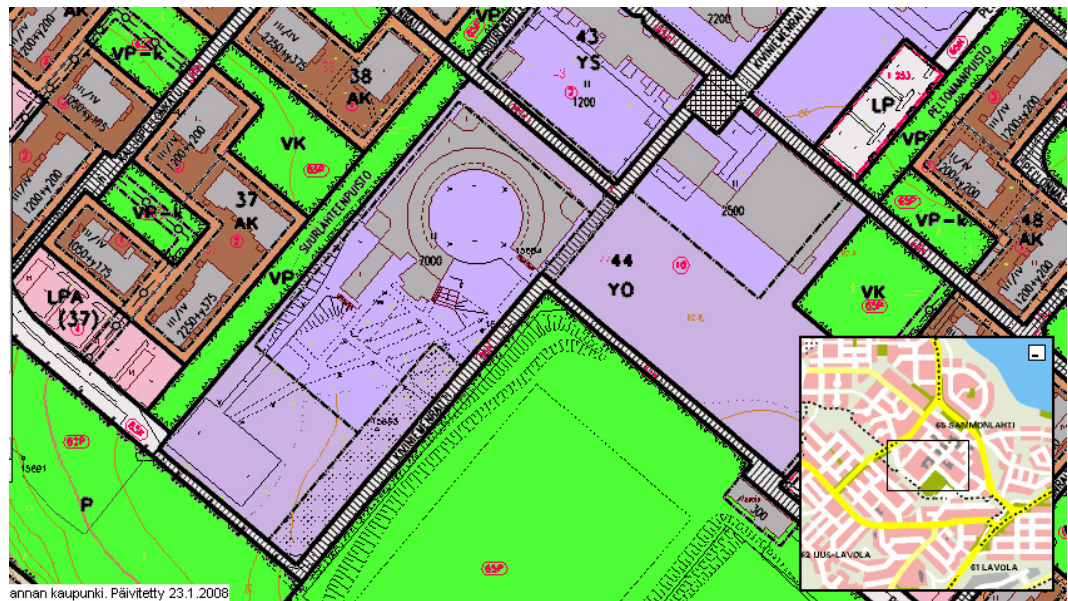
Suunnittelualueeseen kuuluu Sammonlahden koulun tontti, joka on kooltaan 1,725 hehtaaria. Suunnittelualan koillis- ja kaakkosläidat rajautuvat Kiviniemenraittiin, jonka toisella puolella ovat Liikunta- ja vapaa-aika toimen hallitsema hiekkakenttä, sekä myös koulun käytössä oleva Sammonlahden urheilukenttä. Lounaisosassa koulun tontti rajautuu kevyen liikenteen väylään ja sen vieressä sijaitsevaan Sammonlahdenpuistoon. Luoteispuolella rajaajana on

Suurlähettiläänpuisto, pieni viherkaistale, jonka takana on asuinkerrostalojen rivistö. Koulurakennuksen takana kulkee Ruskolahdenkatu, jonka toisella puolella on Sammonlahden päiväkoti (Lappeenrannan kartta, 2008).

Sammonlahden kaavoitus- ja muu suunnittelutilanne

Lappeenrannan voimassa oleva kaupunkimaisten alueiden yleiskaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 15.6.1987 ja se on tarkistettu 10.1.1994 ja 25.10.1999. Keskustaaajaman yleiskaavassa on esitetty maankäytön kehitys ja aluevaraustarpeet vuoteen 2020 asti (Lappeenrannan kaupunki, 2008).

Sammonlahdessa voimassa oleva osayleiskaava on vuodelta 1992. Kuvassa 12 esitetään Sammonlahden alueelle laadittu ajantasa-asemakaava, jossa suunnittelualue on merkitty YO alueeksi, eli opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue (Lappeenrannan kartta, 2008).

Kuvio 16. Ote Sammonlahden alueelle laaditusta ajantasa-asemakaavasta, johon koulun tontti on merkitty YO-alueeksi (Lappeenrannan kartta, ajantasa-asemakaava, 2007).

Sammonlahden ydinalueen liikennesuunnitelma

Lappeenrannan tekninen toimi laatii Sammonlahden ydinalueelle liikenne- ja ympäristösuunnitelmaa. Suunnitelma käsittää Skinnarilankadun, Sammonlahdenkadun, Saunakivenkadun ja Pirkonlähteenkadun rajaaman alueen. Liikennesuunnitelman tavoitteena on järjestää uudelleen Sammonlahden ydinalueen ajoneuvoväylät ja parantaa Sammontorin läheisyydessä olevia opasteita (Lappeenrannan kaupungin tekninen toimi, 2007).

Sammonlahden ydinalueen ympäristösuunnitelma

Uimahallin ohjaustoimikunta esittää uuden kuntoilu- ja monitoimikeskuksen sijoittamista Sammontorin liikekeskuksen yhteyteen Skinnarilankadun puolelle. Tätä kiinteistöä varten tulee toteuttaa myös sille tarkoitettu pysäköintialue rakennuksen läheisyyteen. Kuntoilu- ja monitoimikeskuksen pysäköintialue tulee tällöin sijoittumaan nykyiselle August Sunisen puistoalueelle. Uuden kiinteistön käyttäjinä tulevat olemaan alueella asuvat lapset ja nuoret, joten kevyenliikenteen väylien turvallisuus huomioidaan suunnitelmia laadittaessa. Sammonlahden kenttä on suunniteltu yhdistettäväksi Lappeenrannan lentokenttää ympäröivään kuntosuunnitelmaan (Lappeenrannan kaupungin tekninen toimi, 2007).

Teknisen toimen laatiman suunnitelman toivotaan kehittävän Sammonlahden ydinalueen viihtyisyyttä ja toimivuutta. Tavoitteena on luoda alueelle asuinkortteleihin luontevasti liittyvä ja monipuolinen viherverkosto, joka muodostuu rakennetuista, avoimista ja metsäisistä viheralueista. Suunnitelmalla muodostetaan viherrakenteilla kevyenliikenteen viherraitti, joka yhdistää kuntoilu- ja monitoimikeskusta, ostoskeskusta, korttelipuistoa ja koulua. Tekninen toimi on tehnyt kolme erilaista Sammonlahden ydinalueen kehittämävaihtoehtoa (liite2) (Lappeenrannan kaupungin tekninen toimi, 2007).

4.1.5 Sammonlahden koulun pihan nykytilanne

Tontin jäsennöityminen

Sammonlahden koulun tontti on suorakaiteen muotoinen alue, joka on kooltaan 1,725 hehtaaria. Tontille tulo autolla tapahtuu alueen lounaiskulmasta, jossa sijaitsee henkilökunnan parkkialue. Parkkialue on yhteydessä koulurakennukselle johtavaan huoltotiehen, joka kulkee tontin reunaa pitkin lounais-luodesuuntaisesti. Tontin kaakkois- ja eteläosaan jää laajempi viheralue. Oppilaiden polkupyöräpysäköinti on sijoitettu koulurakennuksen pohjoispuolelle neljään vinoriviin, joiden välissä on kaksi viherkaistaletta.

Kuvio 17. Henkilökunnan parkkipaikalta lähtevä asfaltoitu huoltotie johtaa koulurakennuksen itäpuolella olevalle sisäänkäynnille. Kuvan oikeassa laidassa aukeaa näkymä puulajipuistoon ja sen edustalla olevalle polkupyörien pysäköintialueelle (Inventointikuvat, 2007).

Oppilaiden välituntialueeksi on määritelty koulurakennuksen muodostama pyöreä sisäpiha ja hiekkapinnoitteinen alue ulkoauditorion ja Kiviniemenraitin välissä. Mopo- ja skootteripysäköinti tapahtuu koulun tontilla Kiviniemenraitin reunaan hiekka-alueelle, koska paikka on näkyvä ja toinen tontin sisääntuloväylistä sijaitsee pysäköintialueen vieressä.

Kuvio 18. Kiviniemenraitilta tontille liittyvä kulkuväylä johtaa koulun sisäpihalle. Koulurakennuksen ja Kiviniemenraitin väliin jäävää sorakenttää on käytetty mopojen ja skoottereiden pysäköintialueena (Inventointikuvat, 2007).

Ilmansuunnat, näkymät ja tilat

Oppilaiden välituntialueena toimiva sisäpiha aukeaa etelään ja näin ollen alue on valoisa ja aurinkoisella säällä paahteinen. Pyöreältä pihalta avautuu näkymiä Kiviniemenraitille ja sen takana sijaitsevalle urheilukentälle, sekä koulun seinän vieressä olevalle ulkoauditoriolle viheralueineen. Muuten aluetta ympäröi koulurakennus. Ulkoauditorio on sijoitettu niin, että porrastetut istuimet aukeavat pohjoiseen tehden tilasta kylmän ja varjoisan (kuvio 16).

Kuvio 19. Pyöreän sisäpihan hallitsevin näkymä avautuu pihaa ympäröivälle koulurakennukselle (Inventointikuvat, 2007).

Kuvio 20. Ränsistynyt ulkoauditorio aukeaa pohjoiseen (Inventointikuvat, 2007).

Koulurakennuksen ja eteläosassa olevan puulajipuiston väliin jäävä alue on avara ja aurinkoinen. Näkymät alueelta avautuvat Kiviniemenraitille ja sen takana olevalle urheilukentälle, puulajipuistoon ja tontin luoteispuolella olevalle kerrostaloalueelle (kuvio 17).

Kuvio 21. Koulupihan eteläisessä osassa sijaitsevat polkupyöräpaikat, puulajipuisto ja tyhjät nurmialueet. Kuvan taustalla näkyvät tontin luoteispuolella olevat kerrostalot (Inventointikuvat, 2007).

Henkilökunnan parkkipaikalta avautuu näkymä koulun puulajipuistoon, koulurakennukseen ja pihan koillisosaan. Parkkipaikan lounaispuolta reunustaa kevyenliikenteen väylä, jonka takana on Sammonlahdenpuisto.

Koulupihan toiminnot

Oppilaiden välituntikäytössä olevia toimintoja ovat pihan eteläosassa olevat sisäpihan ja ulkoauditorion käsittävät alueet. Sisäpihan asfalttiin on maalattu aurinkokello, jonka viisarina toimii keskelle ympyrää asennettu lipputanko.

Vuonna 2006 koulun henkilökunta ja oppilaat rakensivat sisäpihan lipputangon ympärille itse suunnittelemansa istuskelualueen, joka käsittää kaksi puolikaarenmuotoista penkkiä (kuvio 22). Rahoittajana penkkiprojektissa on toiminut Etelä-Karjalan Osuuspankki (Alaraatikka & Veijalainen, 2006, 8-9).

Kuvio 22. Sisäpihalle rakennettujen penkkien muotoilua ja materiaalivalintaa voidaan käyttää myös pihalle sijoitettavissa uusissa kalusteissa (Inventointikuvat, 2007).

Ulkona tapahtuvaan opiskeluun tarkoitettu auditorio käsittää seitsemän porrastettua istuinta. Rakennelma on betoninen ja joitakin vuosia sen valmistumisen jälkeen sen maalien huomattiin rapistuvan. Vuonna 2003 koulu antoi kuvataiteista kiinnostuneiden oppilaidensa suunnitella ja toteuttaa auditorion betoniseiniin astrologisiin merkkeihin perustuvat seinämaalaukset (kuvio 20) (Alaraatikka & Veijalainen, 2006, 5-6).

Lappeenrannan kaupungin entinen puutarhuri Arto Pulkkinen on suunnitellut vuonna 2003 koulun pihalle opetustarkoitukseen puulajipuiston. Koulun opettajat

ja oppilaat ovat istuttaneet eri puu- ja pensaslajit suunnitelman mukaisesti tontin eteläpuolella sijaitsevalle alueella.

Pinnoitteet

Koulupihalla henkilökunnan parkkialue, huoltotie, pyöreä sisäpiha ja Kiviniemenraitilta tuleva kulkuväylä ovat asfaltoituja. Muut alueen kulkuväylät ovat sorapäällysteisiä. Osa sorapäällysteisistä kulkuväylistä on kärsinyt eroosion aiheuttamasta rapautumisesta, joka aiheuttaa varsinkin keväällä lumien sulettua vaaratilanteita (kuvio 23).

Kuvio 23. Sorapäällysteiset kulkuväylät voivat olla turvallisuusriski, koska eroosion aiheuttamat urat pinnoitteessa ovat syviä (Inventointikuvat, 2007).

Viheralueet ja istutukset

Koulupihan laajin viheralue sijoittuu tontin eteläosassa olevaan puulajipuistoon, joka on kooltaan noin 3500 m². Puulajipuistoon istutetut kasvit reunustavat alueen keskelle jäänyttä luonnontilassa olevaa kasvillisuusalueetta.

Puulajipuistoon on istutettu seuraavat 19 puulajia: metsätammi (*Quercus robur*), lehtosaarni (*Fraxinus excelsior*), vuorijalava (*Ulmus glabra*), sembrämänty (*Pinus cembra*), ruotsinpihlaja (*Sorbus intermedia*), suomenpihlaja (*Sorbus hybrida*), kletakoivu (*Betula alleghniensis*), kivikoivu (*Betula ermanii*), tuohituomi (*Prunus maackii*), tervaleppä (*Alnus glutinosa*), hapankirsikka (*Prunus cerasus*), hevoscastanja (*Aesculus hippocastanum*), pilarikataja (*Juniperus communis f. 'Suecica'*), palsamipihta (*Abies sibirica*), siperianlehtikuusi (*Larix sibirica*), ruusupihlaja (*Crataegus laevigata 'Paul Scarlet'*), visakoivu (*Betula pendula var. Carelica*) ja pitsikoivu (*Betula pendula*).

Puulajipuiston yhdeksän pensaslajia ovat: koreanonnenpensas (*Forsythia ovata*), syysshortensia (*Hydrangea paniculata 'Grandiflora'*), pähkinäpensas (*Coryllus avellana*), koiranheisi (*Viburnum opulus*), lehtokuusama (*Lonicera caerulea*), tyrni (*Hippophae rhamnoides*), isotuomipihlaja (*Amelarchier spicata*), sinikuusama (*Lonicera caerulea*) ja marja-aronia (*Aronia mitschurinii* Vikin).

Kuvio 24. Lappeenrannan kaupungin entisen puutarhurin suunnittelema puulajipuisto toteutettiin talkoovoimin. Puulajipuisto tuo pihalle luonnetta ja esteettisyyttä, sekä toimii myös tukea opetukselle (Inventoit kuvat, 2007).

Muita viheralueita tontilla ovat kulkuväylien väleihin jäävät nurmikaistaleet ja tontin pitkiä sivuja rajaavat puistolehmusrivistöt (*Tilia x vulgaris*). Pihalle on perustettu kolme perennapenkkiä, joiden menestyminen aurinkoisissa olosuhteissa on ollut melko huono. Koulurakennuksen päädyssä olevalla aurinkoisella perennapenkillä kasvavat tällä hetkellä kaksi pallotuijaa (*Thuja occ. 'Danica'*). Ulkoauditorion betoniseinämää reunustavalla perennapenkillä kiipeää villiviini (*Parthenocissus inserta*).

Kuvio 25. Lehmusrivistöt ovat Lappeenrannassa tuttu näky ja niitä on istutettu myös Sammonlahden koulun pihalle (Inventointikuvat, 2007).

Kuvio 26. Pihan perennapenkit kaipaavat kunnostusta (Inventointikuvat, 2007).

4.1.6 Yhteistyö koulun kanssa suunnittelun aikana

Sammonlahden koulun pihasuunnitelmaprojektin alullepanija oli koulun rehtori Riitta Vehviläinen, joka otti yhteyttä Lappeenrannan kaupungin teknisessä toimessa työskentelevään hortonomi Hannu Toloseen. Koulun toivomuksena oli saada viihtyisä ja oppilasystävällinen piha, josta olisi iloa myös muille länsikaupungin asukkaille. Yksi suunnitelmaan liitettävistä ideoista olikin saada pihalle miniatyyri kokoinen Keukenhoff, eli sipuli-istutusalue, jonka oppilaat voisivat opettajien kanssa yhteisvoimin tulevaisuudessa toteuttaa. Pihasuunnitelmaan sisällytettyjen ratkaisujen avulla yritetään hillitä myös oppilaiden koulualueella harrastamaa tupakointia.

Suunnitelmaa tehtäessä kouluun ollaan oltu yhteydessä moneen otteeseen. 28.9.2007 pihan kehittämistä kiinnostuneet opettajat ja oppilaat pääsivät tutustumaan piha-alueesta tehtyyn inventointiin, jossa esiteltiin pihan nykytila sekä joitakin ehdotuksia alueen parantamiseksi (liite 1).

Kirjallinen kysely ja tulokset

Koululla järjestettiin pihasuunnitelmaa koskeva kirjallinen kysely, johon vastasivat yhteensä 38 koulun opettajaa ja oppilasta. Vastanneista 13 oli opettajakuntaan kuuluvia ja loput kahdeksannen ja yhdeksannen luokan oppilaita (liite 5).

Suurin osa kyselyyn osallistuneista piti koulupihan nykytilaa turvallisena, siistinä ja tylsänä. Koulupihalla oli heidän mielestään myös riittävästi pysäköintipaikkoja mopoille ja polkupyörille. Välituntisin aikaa kulutettiin istuen sisäpihalla olevilla penkeillä kavereiden kanssa jutellen. Opettajat kävivät pihalla välituntisin vain välituntivalvontaa suorittamassa.

Kyselyssä kartoitettiin myös vastaajien mielikuvia pihan eri alueista. Ylivoimaisesti käytetyin alue oli pyöreä sisäpiha, jonne haluttiin myös lisää toimintaa. Mielenkiintoisena ja kauniina alueena pidettiin puulajipuistoa. Epämiellyttävä paikka oli ulkoauditorio. Epämiellyttäväksi ja samalla pelottavaksi

koettiin joidenkin oppilaiden käyttämä tupakkapaikka puulajipuiston kupeessa, Kiviniemenraitin viereisellä alueella. Tyhjät nurmialueet pihan eteläpuolella kaipasivat vastanneiden mielestä jonkin konkreettisen käyttötarkoituksen.

Kuvio 27. Osa oppilaista kokee Kiviniemenraitin reunassa olevan tupakkapaikan pelottavaksi ja epämiellyttäväksi. Uuden pihasuunnitelman tarkoituksena onkin pyrkiä poistamaan tupakointi koulualueella suunnitelmallisoin keinoin (Inventointikuvat, 2007).

Vastaajat saivat mahdollisuuden vaikuttaa suunnitelman sisältöön kertomalla mitä toimintoja ja elementtejä he pihalle haluaisivat. Eniten kannatusta saivat istuskelualueet, pelikenttä ja kasvillisuuden lisääminen. Suunnitelmassa tuli kiinnittää myös erityistä huomiota ulkoauditorion ja sisäpihan viihtyvyyteen, tupakkapaikan poistamiseen, puulajipuiston kehittämiseen ja sorapäällysteisten kulkuväylien kunnostukseen.

Tupakoinnin poistamiseksi koulualueelta vastaajat ehdottivat, että pihan toimintoja ja istuskelualueita lisättäisiin. Tiukemman välituntivalvonnan lisäksi tupakkapaikka voitaisiin siistiä ja siihen voisi istuttaa kasvillisuutta kulkuesteeksi.

Kysely poiki myös yksityiskohtaisempia toivomuksia koulupihan kehittämiseksi. Toivomuksiin kuuluivat muun muassa ruukkuistutukset ja perennapenkit, ulkoauditorion kunnostusta ja maalausta sekä puulajipuiston liittäminen tiiviimmin opetustoimintaan.

Pihasuunnitelmasta haluttiin sellainen, jonka ideointiin ja toteutukseen koulun opettajat ja oppilaat voisivat osallistua. Taito- ja taideaineisiin painottuneille kahdeksaluokkalaistille pidettiin 23.10.2007 esitelmä ympäristötaiteesta, jonka pohjalta he suunnittelivat pienoismalleja pihalle sijoitettavasta ympäristötaideteoksesta (liite 17).

Kuvio 28. Yksi Sammonlahden koulun kahdeksaluokkalaisten suunnittelema ympäristötaideteos esittää tähtikuviota (Alaraatikka, 2007).

4.1.7 Suunnitelmaselostus

Istuskelualueet

Sammonlahden koulun pihasuunnitelman sisältöä lähdettiin kehittämään kirjallisen kyselyn ja tapaamisten pohjalta. Pihalle tuli sijoittaa lisää istuskelu- ja oleskelualueita oppilaille, jotta he viihtyisivät paremmin ulkona välituntisin. Sipuli-istutusalue rajattiin muurikivillä ja yhdelle sivulle suunniteltiin kivien päälle asennettava penkki (liite 11). Sisäpihan aukiolle suunniteltiin neljä kaarevaa penkkiä istutusastioineen. (liitteet 12, 14 ja 18). Myös Kiviniemenraitin viereisille nurmialueille suunniteltiin istuskelualue (Liite 10). Pihalle sijoitettavat penkit ovat samanhenkisiä kuin pihalla jo ennestään olevat kalusteet, ja ne voidaan rakentaa koululla talkoovoimin.

Ulkoauditorio

Ulkoauditorio oli myös yksi tärkeä kehittämistä vaativa alue; se tuli puhdistaa ja maalata, sekä istuimien suojaksi esitettiin suunnitelmassa lautapäälykset (Liite 13). Sisäpihan avaruutta päätettiin vähentää sijoittamalla sinne lisää istuimia sekä ruukkuistutuksia, jotka kestävät paahtavaakin auringonpaistetta. Kasveiksi valittiin kääpiökataja (*Juniperus communis 'Repanda'*) ja tuivio (*Microbiota decussata*).

Kasvillisuus

Kasvillisuutta lisättiin pihan moneen eri osaan. Näyttäväksi istutusalueeksi muodostuu noin 150 m²:n kokoinen sipuli-istutusalue, joka ympäröi ulkoauditoriota itä- ja eteläpuolilta. Sipulikasveina käytettiin keltaista narsissia (*Narcissus*), punaista tulppaania, (*Tulipa*), sinistä helmililjaa (*Muscari*), sinistä siperian sinililjaa (*Scilla sibirica*), valkoista lumikelloa (*Galanthus nivalis*) ja valkoista kevättähteä (*Chionodoxa luciliae*). Sipulikasvien kukittua istutusalueen

valtaa myöhemmin kesällä kukkiva suikeroalpi (*Lysimachia nummularia*) ja betoniseinämää kiipeävä kiinanlaikkuköynnös (*Actinidia kolomikta*) (liite1). Pihalle jo valmiiksi rakennetut perennapenkit saivat uuden, kasvupaikalleen sopivan kasvillisuuden. Seinän vierustalla olevaan penkkiin laitettiin kiinanlaikkuköynnös (*Actinidia kolomikta*), punaisomaksaruohoa (*Sedum telephium*), isorikkoa (*Saxifraga hostii*) ja pohjanruusujuurta (*Rhodiola rosea*) (liite 8). Näitä samoja kasveja käytettiin myös ulkoauditorion seinämien vierustoilla olevilla perennapenkeillä (liite 9). Tyhjille nurmialueille lisättiin kasvillisuutta tilojen liiallista avaruutta estämään. Tontin länsisivua rajaavat puistolehmusrivistöt (*Tilia x vulgaris*), joiden juurella on japaninhappomarjaa (*Berberis thunbergii*). Piikikästä japaninhappomarjaa on myös polkupyörätelineiden läheisyydessä olevien rusokirsikoiden (*Prunus sargentii*) alla, jolloin se estää läpikulun pyörätelineiden välissä olevilla viherkaistaleilla. Henkilökunnan parkkipaikka rajattiin puistolehmuksilla (*Tilia x vulgaris*).

Oppilaiden kulkuneuvojen pysäköintialueet ja pihan kulkuväylät

Mopo- ja skootteripysäköintipaikka rajattiin metallikaiteella, jotta ne eivät levittäytyisi liian laajalle alueelle. Vanhat polkupyörätelineet uusittiin. Tärkeimpänä pihan turvallisuuden liittyvänä asiana suunnitelmassa esitetään sorapäälysteisten kulkuväylien päällystäminen asfaltilla, jolloin päästään eroon joka keväisistä eroosiovaurioista.

Puulajipuisto

Puulajipuiston keskelle jäävä villimpi kasvillisuusalue esitettiin raivattavaksi. Puulajipuiston kasvillisuutta lisättiin. Uusia kasveja ovat metsävaahtera (*Acer platanoides*), mongolianvaahtera (*Acer tataricum subsp. ginnala*), rusokirsikka (*Prunus sargentii*) ja pilvikirsikka (*Prunus pensylvanica*). Puulajipuiston keskelle suunniteltiin koulurakennuksen arkkitehtuurin henkeen pieni pyöreä katos (liite 16), jota voidaan käyttää opetustilanteissa. Muihin alueen muutoksiin kuuluu tupakkapaikan siistiminen ja sinne kulun estäminen istutuksilla. Istutuksissa on käytetty rajaavana kasvillisuutena puistolehmusta (*Tilia x vulgaris*) sekä kulun

estävänä kasvillisuutena piikikästä japaninhappomarjaa (*Berberis thunbergii*) ja sen sukulaista purppurahappomarjaa (*Berberis thunbergii* 'Colorata').

Ympäristötaideteokset

Koulupihan viihtyisyyttä lisäävät myös sinne sijoitettavat taideteokset (Liite18). Ulkoauditorion maalauksien astrologista aihetta jatketaan rakennuksen lounaispuoleisen sisäänkäynnin läheisyydessä olevalla betoniseinämällä. Taito- ja taideaineiden opiskelijoiden suunnittelema ympäristötaideteos sijoitetaan tyhjille nurmialueille puulajipuiston läheisyyteen. Luonnontieteisiin painottuneiden luokkien opetustoimintaa tukemaan pihalle sijoitetaan erilaisista luonnonkivistä koostuva horoskooppimerkki (Liite 15). Kiviaihetta jatketaan pihan sisääntuloväylien porteiksi sijoitettavilla luonnonkiviasetelmilla.

5 PÄÄTÄNTÄ

5.1 Yhteenveto

Tämän opinnäytetyön lähtökohtana on ollut nuoren osallistuminen oman lähiympäristönsä kehittämiseen. Työ on antanut lappeenrantalaisen Sammonlahden koulun oppilaille mahdollisuuden osallistua oman koulupihansa suunnitteluun, jolloin lopputulokseksi on saatu nuorten tarpeita vastaava oppimisympäristö. Koulupihan yleissuunnitelman tarkoituksena oli poistaa pihassa olevia ongelma-alueita ja lisätä nuorten kehitystä ja ympäristösuhdetta tukevia toimintoja. Nuorten osallisuutta edesautettiin myös suunnitelmaratkaisuilla, joiden toteuttamisessa pihan käyttäjät voivat toimia rakentajina. Oppilaiden ja opettajien ideoimilla ja suunnittelemissa elementeillä halutaan tarjota elämyksiä ja silmänruokaa niin pihan käyttäjille, kuin lähialueen asukkaillekin. Suunnittelun kantavana tavoitteena on kuitenkin koko prosessin ajan pidetty turvallisen, viihtyisän ja nuorelle soveltuvan lähiympäristön muodostamista.

Yleissuunnitelman tukena kulkeva kirjallinen tutkimusosa muokkautui lopulliseen muotoonsa suunnitteluprosessin edistyessä. Tutkimusosaa varten on tutustuttu ympäristöpsykologian asiantuntijoiden kirjoittamiin teoksiin, joiden pohjalta on perehdytty nuorten ympäristösuhteeseen ja ympäristökasvatukseen. Ympäristökasvatuksen ja sen kehittämisen prosessin ohella selvitettiin syitä nuorten passiiviselle ympäristösuhteelle. Lisäksi työssä on perehdytty keinoihin, joilla nuoret saataisiin osallisiksi paikallisten ympäristöasioiden kehittämisessä.

Tutkimusosan lisäksi suunnitelman pohjana on käytetty Sammonlahden koululla järjestetyistä tapaamisista saatuja suullisia ja kirjallisia tietoja. Koulun pihan kehittämisestä kiinnostuneet opettajat ja oppilaat osallistuivat kirjalliseen kyselyyn, jonka pohjalta kartoitettiin heidän mielipiteitään ja toiveitaan suunnitelman sisällön suhteen. Lisäksi taito- ja taideaineisiin painottuneet kahdeksaslukkalaiset kuuluivat esitelmän ympäristötaiteesta, jonka pohjalta he suunnittelivat pihalle ympäristötaideteoksen. Suunnitelman lähdemateriaaleina on käytetty myös Lappeenrannan teknisen toimen ympäristösuunnitelmien asiakirjoja.

Sammonlahden koulun pihan yleissuunnitelmasta muotoutui sen käyttäjien toivomusten mukainen alue. Pihalle haluttiin lisää luonnetta, joten suunnitelman kantavaksi teemaksi valittiin astrologiset merkit. Aihe näkyy ennestään jo sisäpihan asfalttikuvioinnissa sekä ulkoauditorion seinämaalauksissa. Uudessa yleissuunnitelmassa sama teema jatkuu niin sipuli-istutuksissa, kiviasetelmissä kuin ympäristötaideteoksissakin. Pihan yleisilmeen, toimivuuden, terveellisyyden ja turvallisuuden parantamiseksi suunnitelmassa esitettiin sorapintaiset kulkuväylät asfaltoitaviksi. Samaa tavoitetta ajavat puu- ja pensasistutukset, jotka rajaavat kulun huoltotielle ja polkupyörätelineille. Joidenkin oppilaiden käyttämä tupakkapaikka esitettiin siistittäväksi ja paikalle suunniteltiin kulkua estävä kasvillisuus. Nuorilta saatujen ehdotusten avulla tupakojille koetettiin löytää vaihtoehtoisia toimintaa välituntien ajaksi. Tällaisia olivat muun muassa viihtyisät istuskelualueet ja pieni pelikenttä.

Suunnitelmassa käytetty kasvillisuus on monipuolista. Pihalle istutetun kasviopin opetuspuiston kehittämisen lisäksi pihalle suunniteltiin Sammonlahden

pikku-Keukenhof, eli värikäs sipuli-istutusalue. Tyhjille nurmialueille suunniteltiin puu- ja pensasistutuksia, jotta tilojen avaruutta saataisiin häivytettyä. Avoin sisäpiha sai koristeeksi uusien istuimien lisäksi aina vihreät havuistutukset. Kasvillisuuden valinnassa tuli huomioida pihan aurinkoiset olosuhteet, koulun kesäiset kiinnioloajat sekä kasvien kukinta-ajat. Kasvien väri- ja struktuurivalinnoilla koulun pihasta saatiin yhtenäinen ja kaunis alue, jonka tarkoituksena on tarjota katsojalle elämys jokaisena vuodenaikana.

5.2 Loppusanat

Nuoren elämä on suurten muutosten aikaa. Elinpiiri laajenee, rajoja rikotaan ja houkutukset kansainvälisiä viestimiä kohtaan kasvavat, jolloin kiinnostus omaa lähiympäristöä kohtaan alkaa kadota. Kaikesta huolimatta nuoresta halutaan kehittyvän vastuullinen, ympäristötietoinen kansalainen, joka osaa kunnioittaa ja vaalia ympäristöä ja luontoa. Aikuisen vastuulle jää, millainen ympäristösuhde nuorelle kehittyy.

Nuori ei enää koe ympäristöään toimintojen kautta, vaan keskittää mielenkiintonsa sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen ympäristöön. Lapsuudesta asti kehittynyt ympäristösuhde on opettanut nuorta toimimaan ensin lähiympäristössä ja lopulta koko yhteiskunnassa. Tässä vaiheessa aikuisen on aika antaa nuorelle mahdollisuus osallistua hänen ympäristönsä kehittämistä koskeviin asioihin. Konkreettisella osallistumisella ja omien mielipiteiden ilmaisulla nuori alkaa tuntea kuuluvuutta yhteiskuntaan. Osallistumalla nuori kokee, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa. Nuoren kehitykselle ja mielihyvävaikutteiseksi kehittyvälle minäkuvalle on hyväksi, että nuori tuntee olevansa sitoutunut ympäristöönsä. Samalla ehkäistään myös syrjäytymistä ja vandalismia.

Nuoren mielenkiinto ympäristöä kohtaan tulee säilyttää hänen henkilökohtaisen kehityksensä sekä koko yhteiskunnan yleisen hyvinvoinnin vuoksi. Vaikka nuori

aloittaakin osallistumisen ruohonjuuritasolta, voidaan odottaa, että jonain päivänä hän seisoo suurimpien päättäjien rinnalla tekemässä ratkaisuja yhteisen ympäristömme hyväksi.

LÄHTEET

Alaraatikka, R. ja Veijalainen, S. 2006. Kohti kestäväää tulevaisuutta – ympäristö- ja arkkitehtuurikasvatusta kouluihin. 1-13. Ympäristö- ja arkkitehtuurikasvatusopintojen lopputyö.

Eskola, T.(toim.) 1990. Sammonlahden keskus, Lappeenranta. Rakennusteollisuuslehden projektilehti nro 48. 2-15. Helsinki: Kaupakirjapaino Oy.

Flöjt, A. 1999. Nuoret ympäristön kehittäjinä – Nuorten Ääni-ryhmien menetelmäopas. 16-75. Helsinki: F.G. Lönnberg.

Halme, H.(toim.), 1997. Huippunuppi [verkkolehti]. Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry. [viitattu 28.3.2008] Saatavissa <http://www.alli.fi/k2000/huippunuppi/#virtapiiriin>

Hanhineva, T. ja Karttunen, K. 2008. Mikä osallisuus? [verkkojulkaisu]. Hexagon IT Oy. [viitattu 26.3.2008] Saatavissa http://www.valtikka.fi/opettajat/mika_osallisuus

Helsingin kaupunki, 2008. Hesan Nuorten Ääni. [verkkojulkaisu]. Helsingin kaupunki. [viitattu 28.3.2008] Saatavissa <http://nk.hel.fi/hna/>.

Horelli, L. 2003. Lapset ympäristön valloittajina. Teoksessa Sassi, P. ja Tarkkonen, T.(toim.). Lapsi ja kasvuympäristö.3-59. Helsinki: Cosmoprint.

Horelli, L. ja Vepsä, K. 1995. Ympäristön lapsipuolet. 14–42. Pieksämäki: RT-paino.

Järnefelt, H. 2003. Paikallisuus kunniaan. Teoksessa Sassi, P. (toim.) Koulupihan mahdollisuudet – opas. 6-46. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto.

Järnefelt, H. 2003. Paikallisuus kasvun voimavarana. Teoksessa Sassi, P. ja Tarkkonen, T.(toim.). Lapsi ja kasvu ympäristö. 3-59. Helsinki: Cosmoprint.

Kaivola, T. ja Rikkinen, H. 2003. Nuoret ympäristöissään – lasten ja nuorten kokemusmaailma ja ympäristömielikuvat. 10–137. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Koskinen, S. 2003. Koulun piha oppilaiden osallistumisen areenana. Teoksessa Sassi, P. (toim.) Koulupihan mahdollisuudet – opas. 6-46. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto.

Kyttä, M. 2003. Lapsiystävällinen ympäristö. Teoksessa Sassi, P. ja Tarkkonen, T.(toim.). Lapsi ja kasvu ympäristö. 3-59. Helsinki: Cosmoprint.

Käpylä, M. 1994. Ympäristökasvatus – opetussuunnitelman lisäkoriste vai kasvatuksen perusteisiin ulottuva muutosvaatimus? Teoksessa Jääskeläinen, L. ja Nykänen, R.(toim.). Koulu ympäristön vaalijana. 5-15. Helsinki: Painatuskeskus.

Lappeenrannan kaupunki, 2008. Lappeenrannan kaupungin internetsivusto. [online]. [viitattu 15.2.2008] Saatavissa <http://www.lappeenranta.fi/?deptid=10972>.

Lappeenrannan kaupunki, 2008. Lappeenrannan kartta. [online]. Lappeenrannan kaupunki. [viitattu 15.2.2008] Saatavissa <http://kartta.lappeenranta.fi/>.

Lappeenrannan teknisen toimen palvelutuotanto. 2007-2008. Sammonlahden ydinalueen liikenne- ja ympäristösuunnitelma. Lappeenrannan tekninen toimi.

Paldanius, J. 1997. Vuorovaikutteisen suunnittelun kokemuksia Suomessa. 8, 48–49. Helsinki: Oy Edita Ab.

Passoja, B. 2003. Tarvitaanko ympäristökasvatusta tietotekniikan aikana? Teoksessa Sassi, P. ja Tarkkonen, T.(toim.). Lapsi ja kasvu ympäristö. 3-59. Helsinki: Cosmoprint.

Pulkkinen, A. 2003. Sammonlahden koulu: kasviopin opetuspuiston suunnitelma. Lappeenrannan teknisen toimen palvelutuotanto.

Tapaninen, R. 2003. Teoksessa Sassi, P. (toim.) Koulupihan mahdollisuudet – opas. 6-46. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto

Tulkki, K. 2003. Lasten kasvu ympäristö ja vaikuttaminen. Teoksessa Sassi, P. ja Tarkkonen, T.(toim.). Lapsi ja kasvu ympäristö. 3-59. Helsinki: Cosmoprint.

Viilomaa, P. (toim.), 2007. Vantaan nuorisovaltuusto. [vantaa.fi-verkkotoimitus].

Vantaan kaupunki. [viitattu 28.3.2008]. Saatavissa

http://www.vantaa.fi/i_perusdokumentti.asp?path=1;2084;12615;51751

KARTAT JA KUVAT

Sammonlahden koulupihan yleissuunnitelma

Inventointikartta (liite 1)

Yleissuunnitelman liite: auditorion kunnostus

Yleissuunnitelma liite: pitkä kestopuupenkki

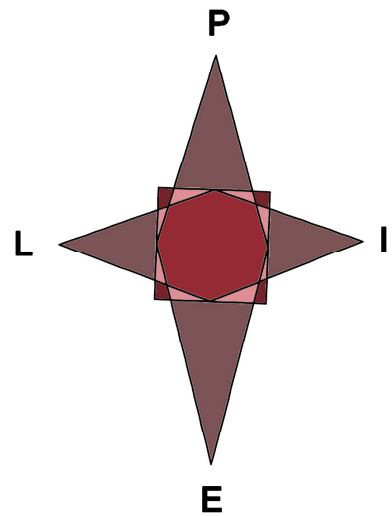
LIITTEET

- Liite 1 Inventointikartta
- Liite 2 Sammonlahden ydinalueen liikenne- ja ympäristösuunnitelma
- Liite 3 Sammonlahden koulun ympäristöohjelma
- Liite 4 Sammonlahden koulun ympäristötoimintasuunnitelma
- Liite 5 Kyselylomake
- Liite 6 Kyselylomakkeen yhteenveto
- Liite 7 Sipuli-istutusalue
- Liite 8 Seinänvierus perennapenkki
- Liite 9 Ulkoauditorion perennapenkki
- Liite 10 Kaaripenkki
- Liite 11 Pitkä kestopuupenkki
- Liite 12 Sisäpihan kaareva penkki
- Liite 13 Ulkoauditorion kunnostus
- Liite 14 Sisäpihan kaareva istutusastia
- Liite 15 Horoskooppi-kiviasetelma

- Liite 16 Huvimaja / katos
- Liite 17 Ympäristötaideteos
- Liite 18 Sisäpihan pyöreä istutusastia
- Liite 19 Kasviluettelo

Sammonlahden koulun piha

Inventointikartta

- Merkkien selitykset:**
- olemassa oleva havupuu
 - olemassa oleva lehtipuu
 - alue, jolla ei ole käyttötarkoitusta
 - valaisimet
 - luiska
 - kehittämistä vaativat alueet

Inventointikartta
 26.9.2007
 Sammonlahden koulu
 Laura Takala
 Opinnäytetyö /LAMK
 kevät 2008

SAMMONLAHDEN YDINALUEEN LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖSUUNNITELMA

Liite 2 1(10)

21.12.2007

Sisällysluettelo

Alkusanat	3
1 Työn lähtökohdat ja nykytilanne	4
1.1 Suunnittelualue	4
1.2 Ajoneuvoliikenteen yhteydet.....	4
1.3 Pysäköintijärjestelyt.....	5
1.4 Joukkoliikenteen yhteydet	5
1.5 Kevyen liikenteen yhteydet.....	5
1.6 Ympäristö ja viheralueet.....	5
2 Kehittämistavoitteet sekä kehittämistoimenpiteet.....	6
2.1 Kuntoilu- ja monitoimikeskuksen sijoittuminen ja siihen liittyvät kehittämistoimenpiteet.....	6
2.2 Pysäköintijärjestelyt ja niiden mitoitus	6
2.3 Kevyen liikenteen yhteyksien kehittäminen	6
2.4 Opastuksen kehittäminen.....	6
2.5 Ympäristön laadullinen kehittäminen, viheralueiden kehittämistavoitteet.....	6
3 Liikenne- ja ympäristösuunnitelma	6
3.1 Kehittämistoimenpiteet.....	6
3.2 Vaihtoehto 1A (piir. 1)	6
3.3 Vaihtoehto 1B (piir. 2)	6
3.4 Vaihtoehto 1C (piir. 3)	6
4 Jatkotoimenpiteet	6

Piirustusluettelo

Piirustus 1	Liikenne- ja ympäristösuunnitelma	1:1000
Piirustus 2	Vaihtoehto 1B, suunnitelmakartta	1:1000
Piirustus 3	Vaihtoehto 1C, suunnitelmakartta	1:1000

Alkusanat

Sammonlahden kaupallisten palvelujen sijoituttua Sammonlahdenkadun varteen, Sammontorin ja sen lähialueen uudistaminen ja elävöittäminen on todettu ajankohtaiseksi. Arkkitehtitoimisto Mikko Heikkilä Oy on laatinut keväällä 2006 Sammontorin kehittämissuunnitelman. Kehittämistoimenpiteinä on esitetty Sammontorin ehostamista, Sammontorin ja market-alueen välisen jalankulkuyhteyden parantamista sekä Sammontorin pysäköintijärjestelyjen, ympäristön laadun ja alueen ulkovalaistuksen kehittämistä.

Sammonlahteen on suunniteltu sijoitettavaksi kaupungin länsialuetta palveleva uimahalli. Uimahallin sijoitusvaihtoehtoina ovat olleet esillä mm. Sammontorin edusta-alue sekä palloiluhallin ja pallokenttien välinen alue. Uimahallin sijoitusvaihtoehtoja selvittänyt ohjaustoimikunta on raportissaan (11.6.2007) päättänyt esittämään uimahallin sijoittamista Sammontorin liikekeskuksen yhteyteen Skinnarilankadun puolelle. Ohjaustoimikunta on esittänyt uimahallin laajuudeksi noin 2 800 kem.

Uimahalli on kaupunginhallituksen toivomuksesta laajentumassa toiminnoiltaan kuntoilu- ja monitoimikeskukseksi, jonka suunnittelu on alkamassa vuoden 2008 alkupuolella. Kuntoilu- ja monitoimikeskuksen laajuudesta ja siihen sijoittuvista toiminnoista ei tässä vaiheessa ole tarkempaa tietoa.

Lappeenrannan kaupungin palvelutuotanto on teettänyt Sammonlahden ydinkeskustaa koskevan liikenne- ja ympäristösuunnitelman, jossa kuntoilu- ja monitoimikeskuksen sijoittuminen on huomioitu ohjaustoimikunnan alustavan sijoitussuosituksen ja mitoituksen mukaisena uimahallina.

Liikenne- ja ympäristösuunnitelman suorittamista Lappeenrannan kaupungilta ovat valvoneet tuotantojohtaja Pasi Leimi ja suunnittelupäällikkö Pentti Multaharju. Liikenne ja ympäristösuunnitelman ovat laatineet DI Raimo Mäki-Paakkanen Pakse Ky:stä ja FT, MMK Tarja Ukkola Tellima Ky:stä.

1 Työn lähtökohdat ja nykytilanne

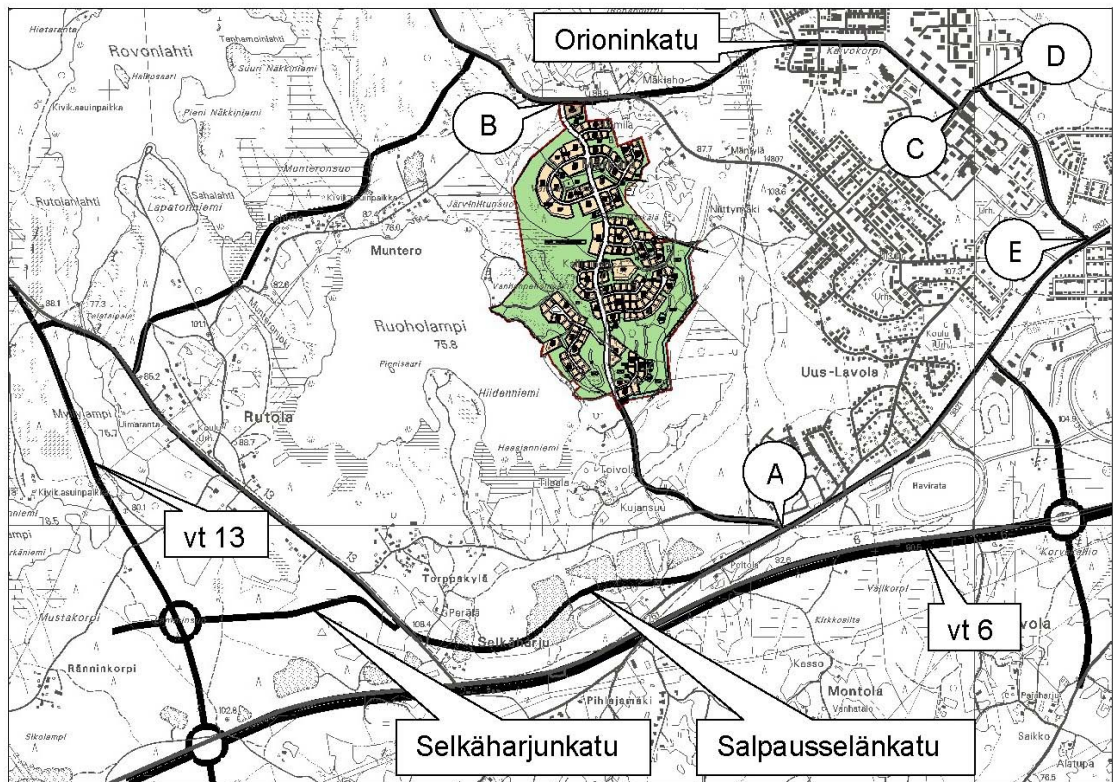
1.1 Suunnittelualue

Suunnitelma on laadittu koskien Sammonlahden ydinaluetta eli Skinnarilankadun, Sammonlahdenkadun, Saunakivenkadun ja Pirkonlähteenkadun rajaamaa aluetta.

1.2 Ajoneuvoliikenteen yhteydet

Sammonlahden yhteydet pääkatuverkkoon ja kaupungin keskustaan ovat hyvät. Alueen liikenne johdetaan Skinnarilankadun kautta Helsingintielle. Liittymän viimeaikaiset kehittämistoimenpiteet ovat selvästi parantaneet liittymän toimivuutta ja vähentäneet jonoutumista ja odotusaikoja.

Alueen osayleiskaavan (1992) mukaan Orioninkatua jatketaan länteen ja liitetään Merenlahdentiehen, jolloin uudesta katuyhteydestä muodostuu pääkatuluokkainen yhteys länsisuunnasta Sammonlahdenkadun ja Skinnarilankadun kautta keskustaan. Tavoitteena on myös rauhoittaa Merenlahdentien itäosa läpiajoliikenteeltä.

*Kaupungin länsiosan katuverkko-periaate
(Ruoholampi II asema-kaava-alue, liikenneselvitys)*

Sammonlahdenkadun kaupallisten palvelujen sekä Ruoholampi II asema-kaava-alueen toteutuessa Sammonlahdenkadun ja Skinnarilankadun liittymän toimivuus heikkenee laaditun liikenne-ennusteen mukaisilla liikennemäärillä. Asemakaavan liikenneselvityksessä parantamistoimenpiteinä on esitetty Sammonlahdenkadulle toteutettavaksi lisäkaista ja liittymän varustamista valo-ohjauksella tai vaihtoehtoisesti liittymän parantamista yksikaistaiseksi kierto liittymäksi.

Lappeenrannan kaupunki on paraikaa selvittämässä liittymän kehittämistoimenpiteitä.

Sammonlahden ydinkeskusta-alueen liikenne toimii ulkoasyöttö-periaatteella, jolloin ajoneuvoliikennettä ydinalueella ei merkittävässä määrin ole. Ydinalueella liikutaan pääosin jalan ja polkupyörällä. Huoltoliikenne on sallittu joillakin kevyen liikenteen väylillä.

Sammonlahden liikennejärjestelmä edellyttää palvelu- ja muiden asiakaskohteiden hyvää ja selkeää opastamista. Alueen opastusjärjestelmä ei ole kattava eikä kovinkaan selkeä.

1.3 Pysäköintijärjestelyt

Asuinkortteleita palvelevat pysäköintialueet sijoittuvat pää- ja kokoojakatujen reunamille. Ydinkeskustan ostoskeskusta palveleva pysäköintialue sijoittuu Sammontorin ja Kellan toimipisteen väliselle alueelle, ajoyhteys alueelle on Skinnarilankadulta. Pysäköintialueen runsaasta 160 autopaikasta noin 100 ap on varattu lähistön kiinteistöille (Vanhustenhuoltokeskus, Sammonpiha ja seurakunta). Sammontorin asiakkailta on käytönsään kaikkiaan noin 90 ap.

Kirkon ja Palloiluhallin välisellä alueella on nykyisin vajaat 40 ap lähinnä palloiluhallin tarpeisiin. Sammonlahden kentän pysäköintialue Pirkonlähteenkadun päässä on toteutettu tilapäisenä hiekkapintaisena kenttänä

Pysäköintipaikkojen määrä Sammonlahden alueella on nykyisille toiminnoille pääosin riittävä.

1.4 Joukkoliikenteen yhteydet

Sammonlahden ja keskustan välillä liikennöi paikallisliikenteen reitit nrot 1, 3 ja 5, jotka tarjoavat varsin hyvän palvelutason erityisesti Skinnarilankadun lähialueille (linjat 3 ja 5). Sammontorin aluetta palvelevat pysäkit sijaitsevat Rantaniitynkadun liittymän kohdalla. Pysäkeiltä on turvalliset kävely-yhteydet Skinnarilankadun alikulkukäytävän kautta Sammontorin suuntaan.

Alueen tavoitettavuus paikallisliikenteellä on nykyisin varsin hyvä. Keskustasta pääsee Sammonlahteen linjoilla 1, 3 ja 5 arjen ruuhkatunteina 5...15 min välein.

1.5 Kevyen liikenteen yhteydet

Sammonlahden kevyen liikenteen yhteydet kaupungin keskustan suuntaan ovat hyvät. Ydinalueen sisäiset kevyen liikenteen olosuhteet ovat ajoneuvoliikenteen vähäisyyden vuoksi hyvät. Skinnarilankadun koillispuoliset asuinalueet liittyvät Skinnarilankadun alikulkukäytävien kautta Sammontorin ydinalueeseen.

1.6 Ympäristö ja viherrakenteet

Sammonlahden ydinalueella on asemakaavassa yksi leikkipuistoksi ja neljä puistoksi merkittyä aluetta. Niiden lisäksi alueen vehreyttä lisäävät katualueiden ja kiinteistöjen viherrakenteet.

Viheralueiden nykytila

Yleisvaikutelma Sammonlahden ydinalueen korttelikaduista ja kiinteistöpihoista on vehreä ja hyvin hoidettu. Julkiset puistot sen sijaan ovat pääosin suunnittelemattomia ja rakentamattomia eivätkä aina vastaa alueen muiden viherrakenteiden tasoa.

Ostoskeskuksen pohjoispuolella sijaitseva August Sunisen puisto koostuu kolmesta, Skinnarilankadun liittymien katkaisemasta osasta. Puiston kaakkoispäädyssä on laaja nurmialue, jolla kasvaa mm. hyväkuntoisia rauduskoivuja. Skinnarilankadusta aluetta rajaa suojaava lehmusrivistö. Puiston keskiosassa kasvaa mm. haapoja, lehmuk- sia ja komeita lehtikuusia. Alueelle on muodostunut myös hoitamaton haapa- ja pihla- jataimikko. Puiston Sammonlahdenkadun puoleisessa päässä kasvavat lehtikuuset ovat tiheän, hoitamattoman taimikon varjostuksen vuoksi alhaalta lähes oksattomia. Tässä osassa puiston alkuperäinen luonne ja tarkoitus ovat hämärtyneet, eikä aluetta heti miellä lehtikuusipuistikoksi.

Saunakivenkadun etelä/länsipuolelle rajoittuva Sammonlahdenpuisto on sekapuustoa kasvava taajamametsikkö. Saunakivenkatuun rajoittuvassa reunassa kasvaa hyvin ti- heä koivikko ja aluskasviksi on paikoin levinnyt pihlaja-angervoa.

Suurlähteenpuisto on kapea, asuinkortteleiden ja koulun välissä kulkeva kujanne. Ränсистyteen ja rikkaruohottuneen alueen halki kulkee kapea hiekkapolku. Koivuista, kuusista, haavoista ja männyistä muodostuva puusto on ylitieheää ja osin huonokun- toista.

Peltomaanpuisto on kapea viherkaistale Peltomaankadun kaakkoispuolella. Paikoin huonokuntoisella nurmikolla kasvaa mm. rauduskoivuja, mäntyjä ja kanadantuijaa. Reunan epäyhtenäinen lehmusrivi muodostaa katkonaisen kujanteen Peltomaankadun lehmusistutusten kanssa. Puiston istutukset kaipaavat lisää jänteveyttä ja rytmiä.

Kiviniemenraitin ja Ruskolahdenkadun kulmassa on pieni, sekapuustoa kasvava, tiheä metsikkö, joka asemakaavassa on merkitty leikkipuistikoksi.

2 Kehittämistavoitteet sekä kehittämistoimenpiteet

2.1 Kuntoilu- ja monitoimikeskuksen sijoittuminen ja siihen liittyvät kehittämistoimenpiteet

Uimahallin ohjaustoimikunta esittää uuden kuntoilu- ja monitoimikeskuksen sijoittamis- ta Sammontorin liikekeskuksen yhteyteen Skinnarilankadun puolelle.

2.2 Pysäköintijärjestelyt ja niiden mitoitus

Kuntoilu- ja monitoimikeskusta varten tulee toteuttaa uutta pysäköintialaa rakennuksen välittömään läheisyyteen. Kuntoilu- ja monitoimikeskuksen pysäköintialue tulee tällöin sijoittumaan nykyiselle August Sunisen puistoalueelle. Kaupungin liikuntatoimen arvi- on mukaan tarvittava autopaikkamäärä olisi 80 - 100 autopaikkaa (uimahalli). Inva- pysäköintiin ja tulee osoittaa riittävä määrä autopaikkoja läheltä rakennusta, vammais- ten kuljetuspalvelut tulee voida ulottaa sisäänkäynnin välittömään läheisyyteen.

Henkilöautopaikkojen lisäksi kuntoilu- ja monitoimikeskusta varten tarvitaan 2 – 3 kpl bussipaikkaa koululais- ja ryhmäkuljetuksia varten.

Pysäköintitilojen keskittäminen ja sijoittaminen pää- ja kokoojakatujen läheisyyteen edistää liikenneturvallisuutta sekä palveluiden ja niiden pysäköintialueiden opastetta- vuutta.

Ohjaustoimikunta sijoittaisi tulevan kuntoilu- ja monitoimikeskuksen Sammontorin liikokeskuksen yhteyteen. Pysäköintialue sijoittuisi liikokeskuksen ja Skinnarilankadun väliselle puistoalueelle.

2.3 Kevyen liikenteen yhteyksien kehittäminen

Sammonlahden alueellisen palvelutarjonnan kasvaessa kuntoilu- ja monitoimikeskuksen myötä kevyen liikenteen yhteyksiä tulee kehittää erityisesti lähialueille lasten ja nuorten turvallisen liikkumisen edistämiseksi. Kuntoilu- ja monitoimikeskuksen erinäinä pääkäyttäjinä tulevat olemaan erityisesti lähialueen koulut ja lastentarhat.

Kuntoilu- ja monitoimikeskus tulisi palvelemaan yli 1 100 koululaista Sammonlahden, Kuusimäen, Lavolan, Skinnarilan, Korkea-Ahon ja Rutolan kouluissa. Koululaisten tulisi voida siirtyä turvallisesti kävellen kouluilta monitoimikeskukseen. Kuntoilu- ja monitoimikeskus toimisi myös kouluajan ulkopuolisen liikuntaharrastamisen paikkana, joten kevyen liikenteen yhteydet Sammontorilta läheisille asuinalueille ovat erityisen tärkeitä. Sammonlahden alueen sisäisiä kevyen liikenteen järjestelyjä liikuntapalvelupisteiden välillä tulee myös kehittää.

Kevyen liikenteen yhteyksiä tulee kehittää Sammontorilta ainakin Uus-Lavolan ja Kourulan suuntiin sekä Ruoholammen asuinalueille.

Sammonlahden liikuntapalvelujen monipuolistuessa Sammonlahden kenttä toimintoneen tulisi pitkällä tähtäimellä yhdistää lentoaseman ympäri kiertävään kuntorataan ja edelleen Märkälänlahden suuntaan Saimaan rannalle. Kuntorata voisi sijoittua Sammonlahden ja Uus-Lavolan väliselle viheryhteydelle sivuten Sammonlahden kenttään eteläpuolitse.

2.4 Opastuksen kehittäminen

Sammontorin ja alueen liikuntapalveluiden opastusta kehitetään aluetta ympäröivillä pää- ja kokoojakaduilla erityisesti Skinnarilankadulla. Opastus tulee aloittaa Skinnarilankadulla heti Helsingintien päästä.

Kevyen liikenteen järjestelyjen ohella liikuntapaikkojen ja muiden kohteiden opastusta tulee kehittää toteuttamalla alueellinen kevyen liikenteen opastusjärjestelmä.

2.5 Ympäristön laadullinen kehittäminen, viheralueiden kehittämistavoitteet

Viheralueiden suunnittelu, rakentaminen ja / tai hoitotoimenpiteet lisäävät alueen viihtyisyyttä ja toimivuutta sekä täydentävät asuinkortteleiden hoidettua ilmettä. Tavoitteena on luoda Sammonlahden ydinalueelle asuinkortteleihin luontevasti liittyvä ja monipuolinen viherverkosto, joka muodostuu rakennetuista, avoimista ja metsäisistä viheralueista.

Tässä suunnitelmassa esitettyjen viherrakenteiden toteutuksella muodostuu suunnitella olevaa kuntoilu- ja monitoimikeskusta, ostoskeskusta, korttelipuistoa ja koulua yhdistävä kevyenliikenteen viherraitti.

3 Liikenne- ja ympäristösuunnitelma

Piirustuksessa 1 on esitetty kuntoilu- ja monitoimikeskuksen edellyttämät sekä muiden Sammonlahden ydinaluetta koskevien kehittämistavoitteiden mukaiset toimenpiteet. Ydinalueen kevyen liikenteen järjestelyistä, puistoalueiden toteutuksesta sekä pysäköintijärjestelyistä on laadittu järjestelyvaihtoehtoja. Piirustuksessa 1 on esitetty vaihtoehdon 1A mukaiset järjestelyt. Muut laaditut vaihtoehdot on esitetty piirustuksissa 2 (vaihtoehto 1B) ja 3 (vaihtoehto 1C).

3.1 Kehittämistoimenpiteet

Katuverkkoperiaate säilyy nykyisenlaisena. Sammonlahdenkadun ja Skinnarilankadun liittymän kehittämistoimenpiteet eivät tässä vaiheessa ole vielä tiedossa.

Kuntoilu- ja monitoimikeskus on sijoitettu ohjaustoimikunnan ehdotuksen mukaisesti Sammontorin yhteyteen ja uusi pysäköintialue (112 ap) August Sunisen puistoalueelle. Ajoyhteys uudelle pysäköintialueelle järjestetään P1:lle johtavan yhteyden kautta. Ulosajoyhteyttä parannetaan toteuttamalla erilliset vasemmalle ja oikealle kääntyvien kaistat. Pysäköinnin laajennusvaraus (> 47 ap) esitetään Skinnarilankadun varteen pysäköintiyhteyden luoteispuoliselle puistoalueelle.

Koululais- ja ryhmäkuljetuksia varten toteutetaan 3 tilausbussipaikkaa Sammontorin huoltopihan puoleiselle sivustalle.

Sammonlahden kentän ja palloiluhallin tarpeisiin toteutetaan näiden välialueelle uusi pysäköintialue (92 ap), joka korvaa myös palloiluhallin nykyisen korttelipuistoksi esitetyn alueen alle jäävän pysäköintialueen (38 ap). Ajoyhteys Skinnarilankadulta katkaistaan. Uusi ajoyhteys muodostetaan Pirkonlänhteenkadun kautta. Linja-autojen pysäköintialueita kehitetään Sammonlahden kentän lähialueella.

Sammonlahden kentän kääntöalueen yhteyteen sijoitetaan Sammonlahden koulun opilaiden saatto- ja noutoalue.

3.2 Vaihtoehto 1A (piir. 1)

Sammontorin ja urheilupuiston välille muodostetaan korkeatasoinen keskustaa halkova kevyen liikenteen pääviheryhteys, jonka varrelle sijoittuu myös alueen keskeinen korttelipuisto. Kevyen liikenteen yhteys Uus-Lavolan ja Ruoholammen suuntaan liittyy keskeiseen viherraittiin Sammonlahden kentän tuntumassa.

Ostoskeskuksen eteläpuolelle ehdotetaan rakennettavaksi korttelipuisto. Nykyisin nurmea kasvavan alueen keskeinen sijainti houkuttelee sekä ostoskeskuksen asiakkaita että ympäröivien asuinkortteleiden asukkaita. Alueen kaakkoispäädystä poistuvat pysäköintipaikat korvataan palloiluhallin viereen rakennettavalla pysäköintialueella.

Palloiluhallin kaakkoispuolella sijaitseva, kaavassa leikkipuistoksi varattu alue toteutetaan kaavamerkinnän mukaisena leikkipuistona. Pysäköintialueen läheisen sijainnin vuoksi suunnitelmaan on alueen ympärille merkitty jätettäväksi suojapuustoa. Leikkipuiston läpi kulkee kevyenliikenteen viherraitti.

August Sunisen puistossa lehtikuusia varjostavaa taimikkoa raivataan ja Sammonkadun puoleinen pääty siistitään yleisilmeeltään puistomaiseksi. Sammonlahdenpuisto säilytetään luonnontilaisena, alueen luonnon monimuotoisuutta lisäävänä taajamametsikkönä. Puustoa harvennetaan, poistetaan ympäristöstä levinneet puutarhakasvit ja rakennetaan alueelle polkuverkosto. Suurlähteenpuisto raivataan ja säilytetään hoidettuna puustokujanteena. Alue siistitään houkuttelevaksi läpikulkukujanteeksi selkeästi rajattuine hiekkakäytävineen.

Palloiluhallin lounaispuolella sijaitseva liikuntapuistoksi suunniteltu alue on nykyisellään rikkaruohottunut hiekkakenttä. Mikäli liikuntapuistoa ei toteuteta lähivuosina, alueen maisemoimiseksi paikalle ehdotetaan perustettavaksi väliaikainen keto. Melko alhaisin perustamiskustannuksin alueen maisema-arvo nousisi huomattavasti ja lisäksi sitä koulun läheisenä alueena voitaisiin lukukausien lopussa ja alussa käyttää mm. biologian opetuksessa.

3.3 Vaihtoehto 1B (piir. 2)

Palloiluhallin ja Sammonlahden kentän välinen pysäköintialue (74 ap) ulottuu leikkipuistoksi varatulle alueelle asti lähelle korttelipuistoa. Pysäköintialueen ja asutuksen väliin jäävä olemassa oleva puusto säilytetään ja kehitetään suojaviheralueena.

Leikkipuisto toteutetaan leikkikenttänä osana korttelipuistoa.

3.4 Vaihtoehto 1C (piir. 3)

Palloiluhallia ja Sammonlahden kenttää palveleva pysäköintialue (67 ap) sijoittuu pysäköintialueelle ja osin opetustoimintaa palvelemaan maankäyttöön (liikuntapuisto) varatulle alueelle.

Kaavassa leikkipuistoksi varattu alue on toteutetaan kaavamerkinnän mukaisena leikkipuistona. Suunnitellun pysäköintialueen läheisen sijainnin vuoksi alueen kaakkois- ja lounaisreunoille jätetään suojapuustoa.

4 Jatkotoimenpiteet

Lopullista rakaisuvaihtoehtoa ei ole tässä vaiheessa valittu, koska suunnittelun tavoitteet ja vaikutuksen lähiympäristöön ovat tässä vaiheessa vielä epäselvät. Kuntoilu- ja monitoimikeskuksen suunnittelu käynnistyy vuoden 2008 alussa. Esitetyt ratkaisuvaihtoehtoja arvioidaan kuntoilu- ja monitoimikeskuksen suunnittelun yhteydessä.

Kuntoilu- ja monitoimikeskuksen ulko- ja piha-alueet sekä pysäköintialue istutuksineen suunnitellaan samanaikaisesti kuntoilu- ja monitoimikeskuksen rakennussuunnittelun kanssa.

Kuntoilu- ja monitoimikeskuksen toteutuksen yhteydessä parannetaan kevyen liikenteen yhteyksiä lähialueen kouluille ja Uus-Lavolan ja Kourulan asuinalueille.

Sammonlahden kentän pysäköintipaikkoja lisätään sekä toteutetaan Sammonlahden kentän ja kuntoilu- ja monitoimikeskuksen välinen korkeatasoinen kevyen liikenteen viherreitti.

Palloiluhallin eteläpuolella sijaitsevan hiekkakentän paikalle ehdotetaan perustettavaksi väliaikainen keto eli kuiva niitty. Alueen hiekkapitoinen maaperä soveltuu hyvin ke- tokasvien kasvualustaksi. Alueelta kitketään rikkakasvit ja tarvittaessa käytetään herbisidiruiskutuksia. Kasvualustan laatu tarkastetaan maa-analyysin avulla ja tarvittaessa sitä parannetaan niin, että se täyttää Tiehallinnon ohjeiden kuiville niityille asettamat suositukset kiviainesosan rakeisuudesta ja ravinnepitoisuudesta. Maan pinta muokataan ja tasataan. Keto perustetaan kylvämällä suojaheinään noin 1 m²:n kokoisia niitty- laikkuja, 10 laikkua /a.

SAMMONLAHDEN KOULUN YMPÄRISTÖOHJELMA 2008

TAVOITE VASTUUHENKILÖ/T TOIMENPITEET / AIKATAULU / MITTAUSTAPA /
ARVIOINTI

Tavoite 1

Kopiopaperin kulutuksen

vähentäminen 20 % Vastuuhenkilö:

Leea Ohtamaa /

+ 7-luokan agentit

Syksyn aikana asia on ollut esillä ympäristötiimin kokouksen asialistalla ja päätettiin tehdä kartoitus ja tavoite seuraavalle vuodelle 2008. Tavoite liitettiin lisäksi koulun Vihreä Lippu - toimintasuunnitelmaan kaudelle 2007 - 2008. Kopiopaperin menekki selviää kopiopaperin tilausten määrästä. Vuoden 2007 kulutus on kartoitettu Vihreä lippu toimintasuunnitelman yhteydessä ja menekin seuranta toteutetaan pitkin vuotta 2008. Loppukartoitus marraskuussa 2008. Koululla aloitetaan myös kopioiden kierrätys.

Tavoite 2

Koululle laaditaan ja hyväksytään uusi jäteohjeistus.

Vastuuhenkilö:

Raimo Alaraatikka/ ympäristötiimi ja kouluavustaja sekä datanomiopiskelija

Ympäristötiimin kokous syksyllä 2007 ja opettajainkokous 18.2.2008 hyväksyi koululle uudet jätteenlajitteluohjeet. Samalla täsmennettiin myös energiansäästöohjeet. Ohjeet muokattiin asiantuntijatahon kanssa ajantasalle syyslukukauden 2007 aikana ja julkaistiin kevätlukukaudella 2008.

Jätelajittelussa painotetaan tarkemmin energiajätteen lajittelua yksityiskohtaisemmin ohjein. Pyrimme edelleen vähentämään sekajätteen määrää entisestään. Arviointi tehdään tyhjennyskertojen tilastoista.

Tavoite 3

Energian ja veden kulutuksen kasvun pysäyttäminen lukuvuoden 2008 aikana koko koulukeskuksessa.

Vastuuhenkilöt:

Koulumme LUMA-opettajat, liikunnan opettajat ja oppilaat sekä vahtimestari.

Aikataulu ja mittaaminen:

Toiminta on jatkuvaa ja mittaus tapahtuu koulun sähkö- ja vesimittareista. Tilastoinnit tehdään LUMA-tunneilla.

Ohjeet: Raimo Alaraatikka +ympäristötiimi.

Koulumme oppilaat seuraavat säännöllisesti koulun päiväenergian ja veden kulutusta mittareista.

Lukemat kirjataan ylös kansioon ja lukemien poikkeamat ilmoitetaan välittömästi vahtimestarille.

Kulutuksen tilastot ovat nähtävillä graafisina esityksinä koulun kotisivuilla. Energiaohjeet yhdistetään jäteohjeiden kanssa 2008.

Tavoite 4

Oppilasdemokratian

vahvistaminen koulun arjessa

Vastuuhenkilöt:

Jussi Korhola: Tukioppilaat

ja oppilaskunta.

Raimo Alaraatikka , Leea Ohtamaa : ympäristöoppilaat

Oppilaskunnan, tukioppilaiden ja ympäristöoppilaiden toimintaan liitetään kokouskäytäntöjen harjoittelua sekä oppilaiden esiintymistä koulun tilaisuuksissa. Oppilaiden mieleipidettä koulun kehittämisessä kysytään kyselyillä. Oppilaat osallistuvat myös tarvittaessa koulun tiimien kokouksiin.

Tavoite 5

Sosiaalisen osa-alueen tavoitteet: tupakoinnin

vähentäminen ja lopettamisen tukeminen

Vastuuhenkilöt:

Jussi Korhola: Tukioppilaat

ja oppilaskunta.

Aikataulu :

Tuloksien väliseuranta syksyllä 2008 ja lopulliset tulokset 2009 lopulla.

Tukioppilaat osallistuvat tupakoinnin vastaiseen kampanjaan. Tavoitteena on tukea koulumme tupakoitsijoita lopettamaan tupakointi palkkiojärjestelmällä, jossa tupakoinnin lopettaja tai - vähentäjä saa palkkion.

Tämän lisäksi auloihin kiinnitetyillä kuinka lopetat tupakoinnin - tauluilla sekä uuden oppilastilan käyttöönotolla pyritään vähentämään tupakalle "tupakointipaikalle" menijöiden määrää.

Tavoite 6

Sosiaalisen osa-alueen tavoitteet: hyvät tavat koulun arjessa

Suunnitteluryhmä +
Maritta Pietiläinen ja luokanvalvojat

Luokanvalvojatunnin yhteydessä kartoitetaan oppilaiden asenteita eri tapakulttuurin osa-alueista.
Kevään aikana toteutetaan kaksi kyselyä ja syksyllä 2008 lisää.
Kevään 2009 aikana seuranta ja arviointi.

Vihreä lippu -toimintasuunnitelma

Liite 4 1/6

Osallistujan nimi: Sammonlahden koulu		Pvm. 15.10.2007
Osoite: Saunakivenkatu 12		
Postinumero: 53850	Postitoimipaikka: Lappeenranta	Kunta:Lappeenranta
Yhteyshenkilö(t): Raimo Alaraatikka ja Leea Ohtamaa		
Puh. 05 – 6165000 / kanslia	Sähköpostiosoite: raimo.alaraatikka@lappeenranta.fi	
Lasten / oppilaiden lukumäärä: 358	Lasten iät / luokka-asteet: 7-9 luokat	
Henkilökunnan lukumäärä: 39		

Teema: Yhteinen Maapallo & Globaali vastuu	Projektin kesto (kk / v): 10/ 07 - 5/ 09
Aiemmin käsitellyt teemat ja myönnetyt liput	
1. Teema: jätteen lajittelu Lippu myönnetty 05/2005	
2. Teema : energian säästö Lippu myönnetty 12/2006	
Suunnitelman kirjasivat: Raimo Alaraatikka, Leea Ohtamaa	

Täyttäkää lomake sähköisesti tekstinkäsittelyohjelmassa. Lisätäkää seuraaviin kohtiin tarvitsemanne määrä tilaa. Valmiin toimintasuunnitelman pituus on 4 - 7 sivua. Halutessanne voitte liittää toimintasuunnitelmaan liitteitä, mutta olennaisen tiedon tulee löytyä lomakkeelta.

Toimintasuunnitelma laaditaan sen lukukauden alussa, jolloin projekti käynnistetään. Palauttakaa toimintasuunnitelma postitse osoitteeseen Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry, Pohjoinen Hesperiankatu 15 A, 5. krs, 00260 Helsinki. **Suunnitelman tulee olla perillä kevätlukukaudella viimeistään 15.3. tai syyslukukaudella 15.10.**

Taustatietoa teistä ja toiminnastanne (Vapaaehtoinen, halutessanne liitteenä.)

Löytyy varmaan jo arkistostanne.

1. Ympäristöraati ja henkilökunnan tiimi

1.1 Ympäristöraadin kokoonpano ja suunnitelma sen toiminnasta (Lasten / nuorten lukumäärä ja ikä tai luokka-asteet, aikuisjäsenten nimet ja työtehtävät, kokoontumisten järjestelyt ja toimintatavat, tähän mennessä toteutuneet kokoontumiset.)

Aikuisjäsenet:

Raimo Alaraatikka, Paula Häkkinen, Paula Kauranen, Jussi Korhola, Leena Lirkki, Leea Ohtamaa, Pekka Paronen, Veli-Pekka Parviainen, Tarja Ramula, Tiina Vahteristo, Auli Vainikka ja Sauli Veijalainen.

oppilasjäsenet:

9-luokat:

(valittu syksyllä 2005)

Jasmin Haimi 9E

Tiina Hyppänen 9E

Markus Toivanen 9E

Ronja Tankka 9F

Tiina Olkkonen 9F

8-luokat:

(valittu 11.10.2006)

Panu Kareinen 8A

Juulia Salo 8A

Joonas Simola 8A

Niina Tuunila 8A

Lauri Hartikainen 8B

Arttu Krunqvist 8B

Tua Erola 8C

Olli Nikkinen 8C

Minna Kirvesmies 8D

Rosa Viertorinta 8D

Eetu Silvennoinen 8E

Jirko Sorsa 8E

Taru Tiainen 8E

Petri Puhakka 8F

Laura Sivonen 8F

Sonja Torniaainen 8F

Moona Virtanen 8F

7-luokat:

(valittu 24.9.2007)

Harri Kauppinen 7A

Tarmo Kauppi 7A
Sisko Turunen 7E
Jani Loisa 7E
Petri Härkönen 7B
Riku Hedman 7D
Mikko Nikunen 7D
Satu Kettunen 7G
Jenna Eteläpää 7D
Linda Kauppi 7G
Irina Sorsa 7G
Tiia Silvennoinen 7A
Atte Huopio 7A
Mehmet Yeniau 7G
Tuomo Tiainen 7G
Laura Karvanen 7G
Maksim Jylhä /D
Jere Koskinen 7C
Ville Vahersalo 7G
Jame Trygg 7E
Sauli Jalo 7G
Miika Sipari 7G
Heidi Rajala 7C
Anni Vuorikoski 7C
Erika Fräntilä 7D
Saana Helle 7E
Janita Keskinen 7F
Laura Sokura 7F
Andrej Shadrin 7G

1.2 Henkilökunnan tiimin kokoonpano ja suunnitelma sen toiminnasta
Sisältyvät aikuisluetteloon.

Aikuisten tiimi kokoontuu n. 4-5 kertaa lukuvuodessa, joista osa yhdessä oppilastiimin kanssa. Oppilaiden joukosta valittu hallitus, joka kokoontuu n. viikoittain. Hallitus pitää kokouksistaan pöytäkirjaa ja aikuistiimi kirjaa tapaamisistaan muistion. Tiimien tehtävänä on suunnitella ja organisoida ympäristöprojekteja koululla. Myös tiimit osallistuvat toiminnan arviointiin.

2. Alkukartoituksen toteutustapa, sekä yhteenveto ja johtopäätökset sen tuloksista

Yhteinen maapallo –hankkeen aikana keskitymme koulumme kopiopaperin kulutuksen vähentämiseen. Alkukartoituksessa olemme tutkineet koulumme lukuvuoden aikana kuluvan kopiopaperin hankintamäärän. Loka-marraskuun aikana oppilaat kampanjoivat opettajien kanssa paperin kulutuksen vähentämiseksi. Kopiohuoneisiin laaditaan säästöohjeet ja tavoitteet sekä kierrätysohjeet. Kulutusta seurataan kahden lukuvuoden ajan ja keväällä 2009 julkaistaan arvio hankkeen tuloksista. Alkukartoituksen tilanne liitteenä. Tavoitteena on 10% lasku kopiopaperin kulutuksessa. Tärkeää on oppia myös hyödyntämään jo kopioitua monistetta uudelleen.

3. oppilaitoksen ympäristökuormituksen vähentämiseen liittyvät tavoitteet

Koulumme energian ja veden kulutusta on seurattu jo useita vuosia koulumme LUMA-oppilaiden toimesta. Myös jätemäärissä on lisätty materiaalien kierrätystä ja hyötyjätteiden lajittelua usean vuoden ajan. Olemme vähentäneet varsinkin sekajätteen määrää sen jälkeen kun jätefirma tarjosi mahdollisuutta energiajätteen keräämiseen laitoksella. Nyt siis keskitymme jatkossa paperin kulutuksen vähentämiseen. Liitteenä energian ja veden kulutuksen tiedot. Biojätteen kohdalla ruokalan biojättemääriä myös seurataan ja tilastoidaan.

4. Ympäristövastuulliset toimintatavat, joita toiminnan myötä halutaan oppia

Uudet toimintatavat, joita opetellaan koko yhteisön voimin. Huom! Pysyvästi käyttöönotettavat tavat kirjaan projektin lopulla Vihreä lippu –tavoiksi kaikkien nähtäville sekä projektin raporttiin.

4.1 Miten uudet toimintatavat otetaan käyttöön? Miten niistä tiedotetaan?

Yhteinen maapallo –hankkeessa keskitymme globaaliin vastuuseen ja varsinkin köyhyyden ja nälän torjuntaan kehitysmaissa. Maapallon resurssien epätasainen käyttö ja jakaantuminen on seurausta itsekkästä politiikasta ja kaupasta. Korkean elintason maat kuluttavat suurimman osan planeetan materiaalista. Pyrimme oppilaitoksessa huomioimaan oman kulutuksemme määrä ja kampanjoimaan sen vähentämistä. Osallistumme myös nälkäväkeräykseen syksyllä 2007 ja 2008 sekä päivätyökeräykseen Unisefin kohteisiin marraskuussa 2007 ja 2008. Hankkeen aikana oman kulutuksen seuranta keskittyy varsinkin kopiopaperin kulutukseen (kts. edellä hankittavien papereiden määrät ja biojätetilastot)

4.2 Miten niiden toteutumista seurataan?

materiaalien kulutuksen seuranta tapahtuu ympäristöoppilaiden avulla nojautuen mitattaviin indikaattoreihin. Samoin koulumme ympäristöoppilaat julkaisevat koululla keräysten tulokset nälkäväkevältä ja taksvärkipäivältä.

4.3 Miten aiotte arvioida tavoitteiden toteutumista projektin aikana ja raportointivaiheessa?

Oppilaitoksen energian ja veden kulutusta seurataan kuukausittain ja koulun biojätetilastot perustuvat päivittäiseen biojättemäärään. Tuloksia suhteutetaan mahdollisuuksien mukaan valtakunnallisesti. Oman kulutuksen seuranta on kestänyt jo vuosia joten poikkeamat kulutuksessa näkyvät tilastollisina piikkeinä.

Ympäristöoppilaiden tehtävänä on seurata kopiopaperin kulutusta ja sitä kuinka kierrätyskopioita hyödynnetään. Globaalin vastuun kohdalla arvioidaan sitä missä määrin oppilaat osallistuvat hankkeeseen ja kampanjoihin (nälkpäivakeräykseen osallistuminen jne.).

5. Henkilökunnan tiimin asettamat ympäristökasvatukselliset tavoitteet

5.1 Millaisia elämyksiä, kokemuksia, oivalluksia, tietoa ja asenteita toivotte projektin antavan lapsille, nuorille ja aikuisille?

Oppilaiden osallisuuden kokemukset ovat tärkeitä globaalien ongelmien käsittelyssä. Oppilaat saavat kyllä runsaasti tietoa ongelmien taustoista ja niiden monimutkaisista yhteyksistä mutta ympäristökasvatuksen painotuksena on oppilaan kasvaminen eettisesti ja moraalisesti vastuulliseksi yhteiskunnan, ihmiskunnan ja luonnon jäseneksi. Tätä on myös globaali vastuu. Toiminnan tasolla tämä tarkoittaa kestävän kehityksen periaatteiden omaksumista sekä opetuksen että koulun käytäntöjen avulla. Oppiminen tulisi tapahtua tekemisen ja kokemisen kautta huomioimalla koulun ulkopuolisten tahojen kanssa tapahtuva yhteistyö.

5.2 Kuinka teeman käsittely linkittyy opetussuunnitelmaan?

Yhteinen maapallo- teema sisältyy köyhyyden ja nälän problematiikan osalta sisältönä koulumme opetuksessa biologian, maantiedon, historian, yhteiskuntaopin ja etiikan opetukseen. Täten koulumme jokainen oppilas saa aiheesta opetusta em. aineissa. Opettajille on jaettu aiheen käsittelyn tueksi Yhteinen maapallo –materiaali suunnittelun tueksi. Aiheen esittely toteutettiin koulumme vesopäivänä 2.10.2007. Lisäksi toiminnassa on mukana sekä luontokokemuksia (retket, tutkimukset, kansainvälinen yhteistyö) että toimimista luonnossa ja yhteiskunnassa (em. oppiaineet, luontopolut, puupuisto, luontoretkeilykurssit ja koulun kampanjat).

5.3 Kuinka teema näkyy eri oppiaineiden opetuksessa? Entä muussa arkipäivän toiminnassa?

kts. edellä + koulun omat kampanjat

5.4 Miten aiotte arvioida tavoitteiden toteutumista projektin aikana ja raportointivaiheessa ?

Tilastollisten tulosten ja arviointikeskustelujen avulla voivat koulun tiimit todeta hankkeen edistymistä aika ajoin sekä loppuraportin yhteydessä.

6. Muu toiminta

Millaisia projekteja, teemapäiviä tai -viikkoja, tempauksia, retkiä tai muuta teemaan liittyvää toimintaa teillä on suunnitteilla?

1. Ylläpitotoiminnot

Joka päivä 7-luokkalaiset nostavat koululle myönnetyn Vihreän lipun salkoon (ei virallisina liputuspäivinä). Tehtävä on yhdistetty ruokalan työharjoittelupäivään. Ruokalan käytännöistä oppilaat saavat ympäristötietoutta harjoittelun aikana. Siivouksen osalta ympäristötietous ja toiminta sisäistetään siivousharjoittelun kuluessa (2 päivää 8-luokkatasolla). Luma-luokat seuraavat säännöllisesti energian ja veden kulutusta ja tiedottavat tilastot edelleen koululle.

2 Kampanjat

Biojättekampanja syksy 2007. Keittiöhenkilökunta ja ruokalaharjoittelussa olevat oppilaat punnitsevat biojättemäärät päivittäin. Ympäristöagentit suunnittelevat ja toteuttavat biojättekampanjan 15.-17.10. ja mahdollinen kampanjan vaikutus kulutukseen nähdään tilastoista.

Viihtyisä ympäristö osa kestävästä kehitystä. Lukuvuoden aikana (aloitus marraskuussa) koulumme eräänä painopisteenä huomioidaan viihtyisä, siisti ja terve työympäristö. Asiaan palataan päivänavauksien yhteydessä, agentit suorittavat tehokkaampaa valvontaa. Miljöosuunnittelun opiskelija Laura Takala toteuttaa yhteistyössä oppilaiden kanssa koulumme pihan kehittämisuunnitelman lopputyönään. Lopputyö julkaistaan maaliskuussa 2008. Työ toteutetaan yhteistyössä Lappeenrannan kaupungin puutarhaosaston kanssa.

Paperinkeräystä tehostetaan ja uudelleen käytettävä paperi kerätään luokista ja monistushuoneesta uusiokopiointiin ja käyttöön. Tämä on osa oppilaiden ja opettajien omaa panosta vaikuttaa laitoksen ympäristökuormitukseen. Globaali vastuu alkaa pienistä teoista omassa lähiympäristössä. Valtakunnallisten kampanjoiden avulla voimme vaikuttaa laajemmin konkreettisesti (nälkäpäiväkeräys jne.).

3 Toimintapäivät

Keväällä 08 vietetään perinteisiä Keke-toimintapäiviä. Toivomme samassa yhteydessä voivamme edelleen ilmoittaa olemme Vihreälippu-koulu. Keke-päivien yhteinen teema on Yhteinen maapallomme sekä sosiaalinen kestävyys.

4 Yhteistyö päiväkotien ja koulupiirin alakoulujen kanssa

Käyttämämme Eko -peikko tunnukset kierrätyksessä vakiinnutetaan koulupiirin alakouluille ja päiväkoteihin. Agentit käyvät kertomassa Eko -peikosta ja kierrätyksestä. Näin käytännöt ovat jo tuttuja kouluumme tuleville yläkoululaisille. Lisäksi agentit pitävät teema-esityksiä liittyen Yhteinen maapallo aiheistoon.

5 Vihreälippu ympäristöopetuksessa

Koulumme opetussuunnitelmassa luonnehdimme itsemme ympäristökouluksi. Tämän takia jokaisessa oppiaineessa on oltava sisällytettyä opetukseen tai erillisenä käsiteltävänä sisältönä Vihreälippu-ympäristömme. Lisäksi koulussamme ovat kaupungin LUMA-luokat, joiden opetuksessa ympäristöteema on tietenkin keskeisesti esillä.

7. Yhteistyö

Nykyinen 7 D aloittaa yhteistyön Liettuolaisen luokan kanssa yhteinen maapallo teeman puitteissa. Hanke alkaa tutustumisvaiheella 2007 – 2008 ja etenee teeman mukaisena hankkeena 2008 – 2009 jolloin toteutetaan myös luokkavierailut. Agentit tutustuvat ympäristöasioissa lähikaupan käytäntöihin ja siihen kuinka kauppa kantaa osaltaan globaalia vastuutaan. Toteutamme myös yhteistyötä Myllymäen alakoulun kanssa joka on vihreä lippu –koulu.

KYSELYLOMAKE

Sammonlahden koulun pihasuunnitelma

Opiskelen Lahden ammattikorkeakoulussa miljöosuunnittelua ja olen valinnut opinnäytetyöaiheekseni Lappeenrannan länsialueella sijaitsevan Sammonlahden koulun pihasuunnitelman. Tarkoitukseni on hyödyntää vuorovaikutteisen suunnittelun menetelmää, eli haluaisin myös koulun käyttäjien osallistuvan pihan ideointiin ja suunnitteluun.

Tämän kyselylomakkeen tarkoituksena on kartoittaa oppilaiden ja opettajien mielipiteitä Sammonlahden koulun piha-alueesta. Kyselyyn osallistuvilla on myös mahdollisuus ilmaista omia ideoitaan, joiden avulla koulun piha-alueesta saataisiin kaikille mieleinen alue. Kyselylomakkeista saamani aineiston käsittelen luottamuksellisesti tekemällä niistä yhteenvedon.

Kiitän jo etukäteen kyselyyn osallistumisesta!

miljöosuunnitteluopiskelija
 Laura Takala
 Lahden ammattikorkeakoulu
 laura.takala@lpt.fi

1. PERUSTIEDOT

Ennen varsinaisen kyselyn aloittamista toivoisin sinun täyttävän muutaman perustiedon raksittamalla kohdallesi sopivan vaihtoehdon.

1.1.

Olen Sammonlahden koulun oppilas opettaja

Sukupuoleni on nainen/tyttö mies/poika

1.2.

Seuraavat kysymykset on suunnattu oppilaille.

Ikäni on _____ vuotta.

Luokka-asteeni on 7 8 9

Seuraavat kysymykset liittyvät mielipiteeseesi koulun piha-alueesta sen nykyisessä tilassa. Merkitse raksilla alla olevista vaihtoehdoista mielipidettäsi vastaavat kohdat. Voit merkitä niin monta kohtaa kuin haluat.

2.1.

Sammonlahden koulun piha on mielestäni:

- viihtyisä
- toiminnallinen (eli pihalla on paikkoja, joissa on mielenkiintoista tekemistä)
- mielenkiintoinen
- miellyttävän näköinen
- turvallinen
- pelottava
- siisti
- tylsä
- epämiellyttävä
- muuta, mitä? _____

2.2.

Koulun pihalla on mielestäni riittävästi:

- istuskelualueita
- alueita, joilla voi pelata tai leikkiä
- kasvillisuutta
- mielenkiintoista katseltavaa
- mielenkiintoista tekemistä
- pysäköintialueita mopoille
- pyörätelineitä
- muuta, mitä? _____

2.3.

Vastaa seuraaviin kysymyksiin muutamalla lauseella.

2.3.1.

Vietätkö aikaasi koulun piha-alueella myös vapaa-ajallasi? Esimerkiksi iltaisina tai lomien aikana.

2.3.2.

Liite 5 3/4

Kuinka vietät aikaasi koulun pihalla välituntisin? Entä vapaa-ajalla?

2.3.3.

Mitä toimintoja kaipaisit lisää koulunne pihalle?

2.4.

Seuraavalla sivulla on Sammonlahden koulun pohjakartta. Merkitse karttaan alla olevat paikat ympyröimällä alue / alueet ja kirjoittamalla ympyrän sisään aluetta vastaava numero.

1 = alue, jossa vietän eniten aikaa ollessani pihalla

2 = epämiellyttävä alue

3 = pelottava alue

4 = mielenkiintoinen alue

5 = kaunis alue

6 = alue, jolla ei mielestäni ole mitään käyttöä

7 = alue, johon haluaisin lisää toimintaa

8 = alue, jossa on paljon toimintaa

9 = jokin muu alue, jota ei ole yllä listassa mainittu. Mikä?

Seuraavilla kysymyksillä on tarkoitus kartoittaa toiveitanne koulunne pihasuunnitelmaan liittyen.

3.1.

Mitä toimintoja kaipaisit lisää koulunne pihalle?

3.1.1.

Mikä on mielestäsi tärkein asia, johon pihasuunnitelmassa tulisi kiinnittää huomiota? Eli onko olemassa esimerkiksi jokin toiminta tai alue, johon minun toivottaisiin pihasuunnitelman avulla vaikuttavan eniten?

3.1.2.

Millaisella toiminnalla voitaisiin korvata/estää koulualueella tupakointi? Eli mikä voisi olla vaihtoehtoinen toiminta välituntisin tupakoiville oppilaille?

3.1.3.

Tässä osiossa sana on vapaa. Eli tähän voit kirjoittaa mieleesi tulleita kysymyksiä tai asioita pihasuunnitelmaan liittyen.

Kiitos vastauksistasi! Niistä on varmasti apua pihasuunnitelman teossa.

Järjestämäni kyselyyn osallistui yhteensä 38 Sammonlahden koulun oppilasta ja opettajaa. Esitän tässä yhteenvedon kyselylomakkeiden vastauksista.

Kyselylomakkeen kohdassa 1. kysyin vastaajien perustietoja. Vastanneista 19 oli 14–15-vuotiaita oppilaita, jotka olivat joko kahdeksannella tai yhdeksännellä luokalla. Koulun opettajakunnasta kyselyyn vastasi 13 henkilöä.

Kohdassa 2. kartoitin käyttäjien mielipiteitä koulun piha-alueen nykytilasta.

2.1 Sammonlahden koulun piha on mielestäni:	vastaukset:
viihtyisä	4/38
toiminnallinen	0/38
mielenkiintoinen	1/38
miellyttävän näköinen	2/38
turvallinen	19/38
pelottava	2/38
siisti	8/38
tylsä	29/38
epämiellyttävä	5/38
muuta, mitä? (vastaaja sai kirjoittaa mielestään parhaiten koulun pihaa kuvaavan sanan)	liian tyhjä, likainen, ankea, mitäänsanomaton, erikoisen muotoinen

2.2 Koulun pihalla on mielestäni riittävästi:	vastaukset:
istuskelualueita	5/38
alueita, joilla voi pelata ja leikkiä	4/38
kasvillisuutta	1/38
mielenkiintoista katseltavaa	1/38
mielenkiintoista tekemistä	0/38
pysäköintialueita mopoille	10/38
pyörätelineitä	21/38
muuta, mitä? (vastaaja sai kirjoittaa mitä muuta koulun pihalla on jo entuudestaan riittävästi)	tyhjä tilaa 3/38 asfalttia 1/38

Kohdassa 2.3.1 kysyin, käytetäänkö koulun piha-aluetta hyödyksi myös kouluajan ulkopuolella. Kyselyyn osallistuneista 38 vastanneesta 36 ei vietä vapaa-aikaansa koulun pihalla. Kaksi vastanneista saattaa poiketa koulun pihalle vapaa-ajallaankin, tosin hyvin satunnaisesti.

Kohdassa 2.3.2 tiedustelin missä ja miten koulun käyttäjät viettävät välitunnit koulun pihalla.

”Juttelen kavereiden kanssa.”	4/38
”Istun sisäpihan penkeillä kavereiden kanssa.”	18/38
”Seisokelen sisäpihalla, koska ei ole tilaa istua siellä olevilla penkeillä.”	11/38
”Suoritan välituntisin koulun pihalla vain välituntivalvontaa.”	4/38
”Olen välituntisin sisällä.”	3/38
”Teen kotitehtäviä.”	2/38
”Kävelen koulun pihalla.”	2/38

Kohdassa 2.4 vastaajien tuli merkitä lomakkeen ohessa olevaan koulun pihan pohjapiirroksen erilaisia alueita. Oheisessa taulukossa esitän pihassa olevat paikat, jotka ovat vastaajille merkittävimpiä positiivisessa tai negatiivisessa mielessä.

1. alue, jossa vietän eniten aikaa ollessani pihalla	pyöreä sisäpiha ja siellä olevat penkit 30/38
2. epämiellyttävä alue	ulkoauditorio 10/38 oppilaiden tupakkapaikka 9/38
3. pelottava alue	ruokalan sisäänkäynnin lähistö 4/38 oppilaiden tupakkapaikka 2/38
4. mielenkiintoinen alue	puulajipuisto 5/38 sisäpiha 3/38 ulkoauditorio 3/38
5. kaunis alue	puulajipuisto 17/38 sipuli-istutukset 4/38
6. alue, jolla ei ole mielestäni mitään käyttöä	tyhjät nurmialueet 7/38 puulajipuisto 5/38
7. alue, johon haluaisin lisää toimintaa	pyöreä sisäpiha 17/38 puulajipuisto 7/38
8. alue, jossa on paljon toimintaa	pyöreä sisäpiha 12/38
9. jokin muu alue, jota ei ole listassa mainittu, mikä?	-

Kyselylomakkeen kohdassa 3. kyselyyn osallistuvat saivat vastata omin sanoin pihasuunnitelman ideointiin liittyviin kysymyksiin. Olen kerännyt oheiseen taulukkoon yleisimpiä vastauksia.

3.1 Mitä toimintoja koulun pihalle kaivataan?	vastaukset:
oleskelu- ja istuskelualueita	23/38
koripalloteline tai muita urheilumahdollisuuksia	8/38
yleistä siisteyttä ja viihtyisyyttä	5/38
lisää kasvillisuutta	5/38
lisää roskakoreja	2/38

3.1.1 Mihin asioihin pihasuunnitelmassa tulisi kiinnittää eniten huomiota?	vastaukset:
ulkoauditorion kunnostaminen käyttökelpoiseksi	12/38
sisäpihan viihtyvyys	8/28
tupakkapaikan poistaminen	4/38
kasvillisuuden ja vihreyden lisääminen piha-alueella	4/38
pihan yleinen siisteys	3/38
oleskelualueiden lisääminen pihalle	3/38
puulajipuiston kehittäminen	3/38
pyörätelineiden lähistöllä olevien kulkuväylien kunnostus	3/38

3.1.2 Kuinka voitaisiin estää oppilaiden tupakointi välituntisin?	vastaukset:
lisää toimintoja pihalle (esimerkiksi koripalloteline)	6/38
estetään tupakkapaikalle pääsy istuttamalla sinne kasveja	5/38
istuskelpaikkojen lisääminen pihalle	3/38
tupakkapaikkojen siistiminen	3/38
tiukempi välituntivalvonta	2/38

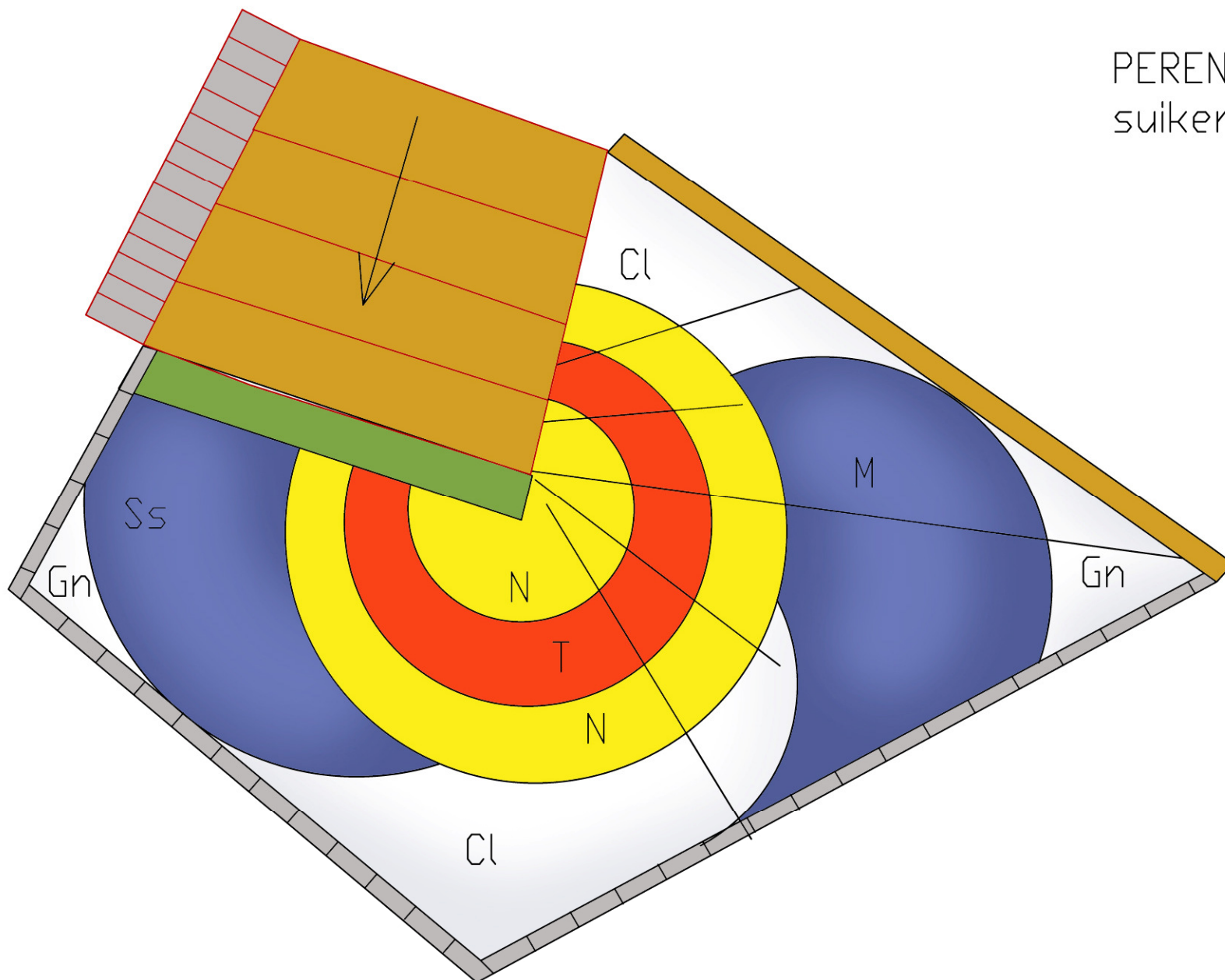
Kohdassa 3.1.3 vastaajilla oli mahdollisuus kirjoittaa omin sanoin tulevaan pihasuunnitelmaan liittyviä kommentteja ja toivomuksia. Alla olevat kommentit ovat suoria lainauksia palautetuista kyselylomakkeista.

- ”Ruukkuistutuksia ja vihreyttä sisäpihalle!”
- ” Sisäpihalle jokaisen aulan eteen lisää istuimia.”
- ” Piha voisi olla siistimpi.”
- ” Enemmän ilmettä koulun pihalle, jotta oppilaat olisivat ulkona välituntisin.”
- ” Ulkoauditorion voisi kunnostaa ja maalata.”
- ” Kukkapenkkin kunnostus.”
- ” Pihalle voisi suunnitella pienen lammen.”
- ” Lisää pyöräpaikkoja!”
- ” Puulajipuiston voisi liittää välituntialueeseen, jotta oppilaatkin voisivat nauttia alueesta.”
- ” Lipputangon (sisäpihan keskellä olevan) ympärille istutuksia.”

SIPULI-ISTUTUSALUE

Ennen kasvien istutusta istutusalueen päälläoleva nurmi kuoritaan pois.

Tulppaanin ja narsissin istutusetaisyys on 15-30 cm ja pienempien sipulikasvien 10 cm. Kiinanlaikkuköynnöksen istutusetaisyys on 50-100cm ja sipulikasvien päälle istutettavan suikeroalpin 30 cm.

SIPULIKASVIT

helmililja (Muscari)	M	400 kpl
kevättähti (Chionodoxa luciliae)	Cl	240 kpl
narsissi (Narcissus)	N	56 kpl
siperian sinililja (Scilla sibirica)	Ss	240 kpl
tulppaani (Tulipa)	T	26 kpl

KÖYNNÖS

kiinanlaikkuköynnös (Actinidia kolomikta)	Ak	10 kpl
---	----	--------

PERENNA

suikeroalpi (Lysimachia nummularia)	Ln	900 kpl
-------------------------------------	----	---------

Sipuli-istutusalue

1:50

Sammonlahden koulu

yleissuunnitelman liite 7

Laura Takala

2008

Opinnäytetyö/LAMK

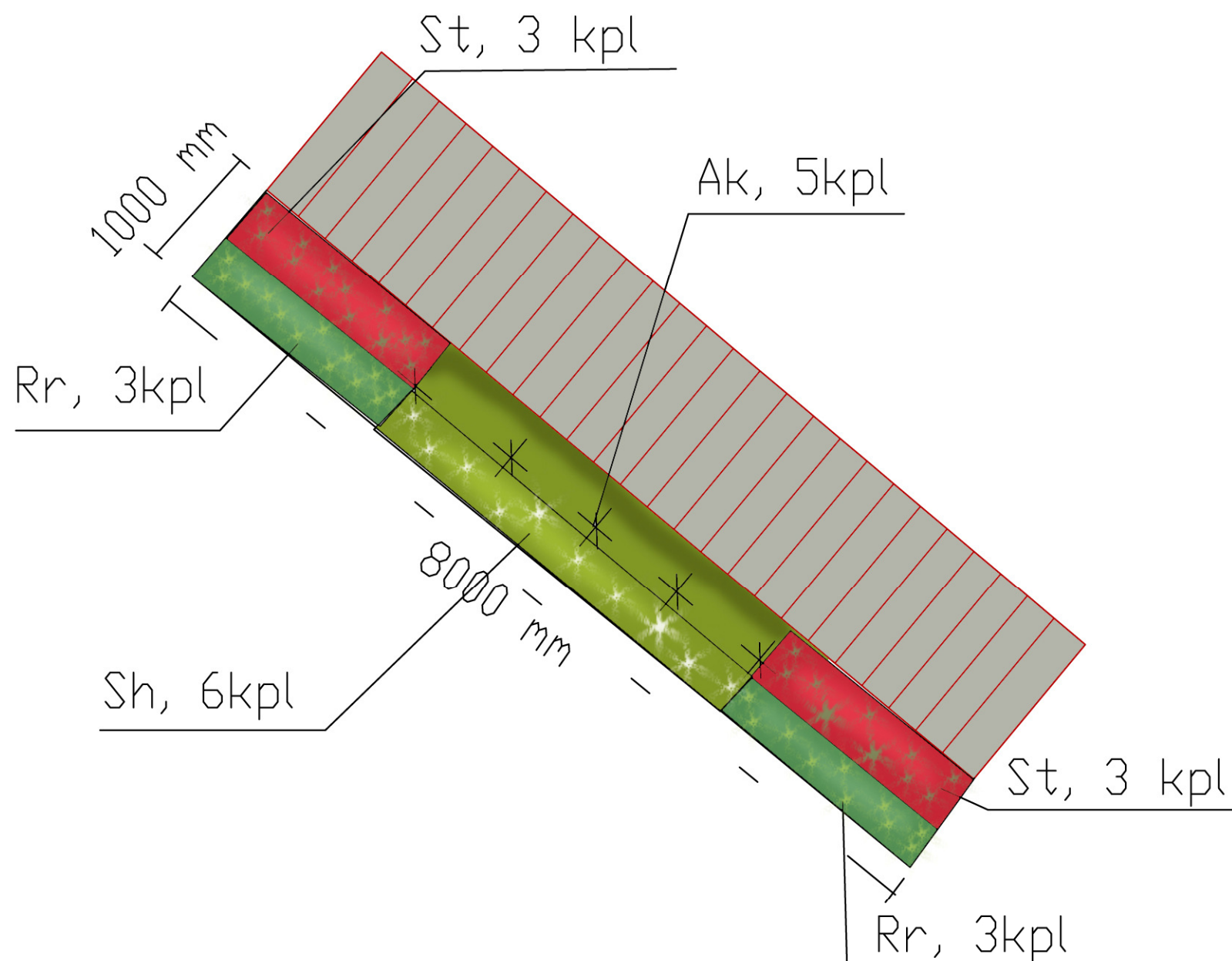
SEINÄNVIERUS PERENNAPENKIN
KASVILLISUUS

-kiinanlaikkuköynnös (Actinidia kolomikta)
tunnus Ak, 5 kpl, ist.et. 1m.

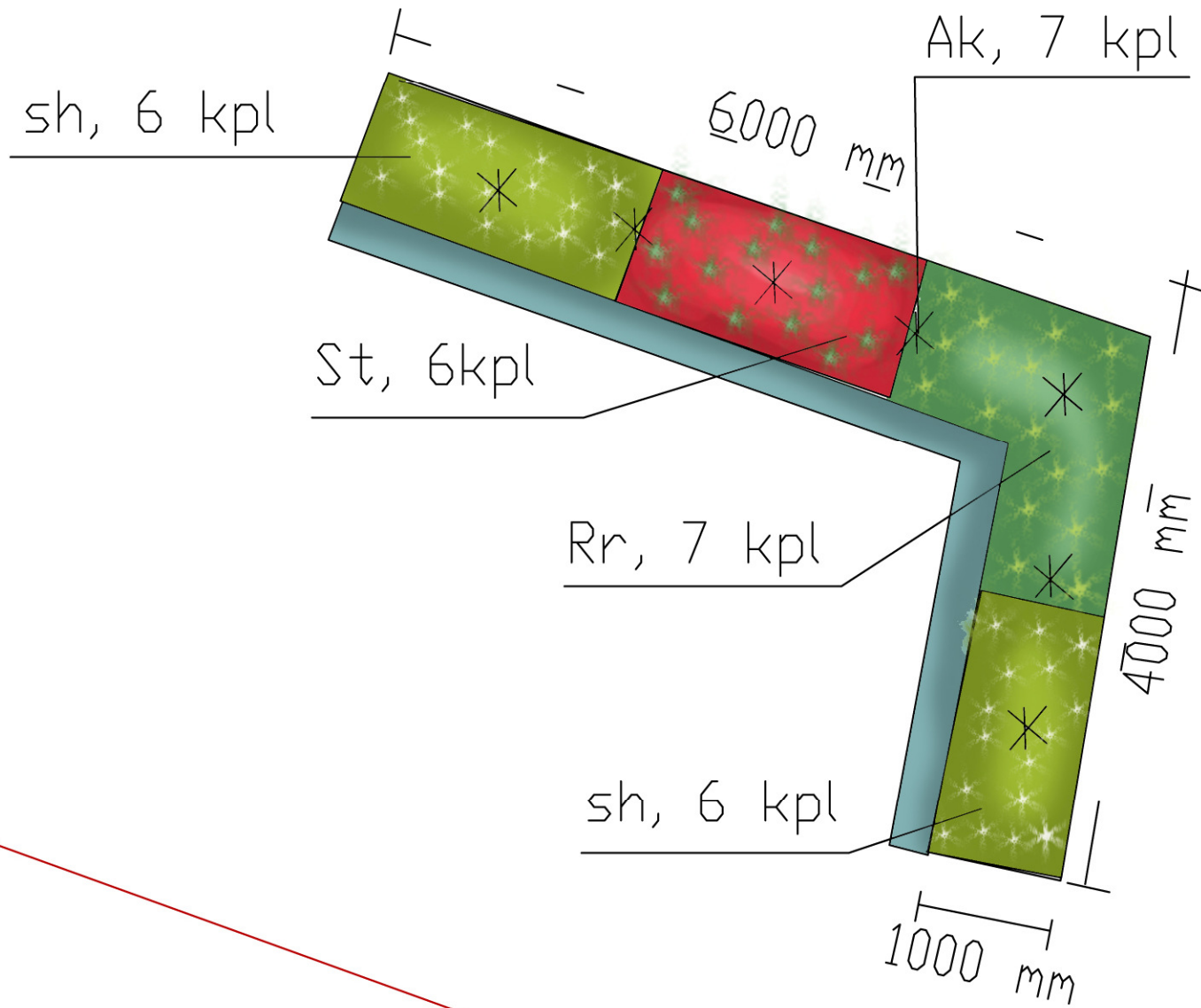
-isorikko (Saxifraga hostii)
tunnus Sh, yht. 6 kpl, ist.et. 35cm.

-pohjanruusujuuri (Rhodiola rosea)
tunnus Rr, yht. 6 kpl, ist.et. 35cm.

-punaisomaksaruoho (Sedum telephium)
tunnus St, yht. 6 kpl, ist.et. 35cm.

Seinänvierus perennapenkki
1:50
Sammonlahden koulu
Yleissuunnitelman liite 8
Laura Takala
2008
Opinnäytetyö/LAMK

ULKOAUDITORION PERENNAPENKIN KASVILLISUUS

-kiinanlaikkuköynnös (*Actinidia kolomikta*)
tunnus Ak, 7 kpl, ist.et. 1m.

-isorikko (*Saxifraga hostii*)
tunnus Sh, yht. 12 kpl, ist.et. 35cm.

-pohjanruusujuuri (*Rhodiola rosea*)
tunnus Rr, 7 kpl, ist.et. 35cm.

-punaisomaksaruoho (*Sedum telephium*)
tunnus St, 6 kpl, ist.et. 35cm.

Ulkoauditorion perennapenkki
1:50
Sammonlahden koulu
Yleissuunnitelman liite 9
Laura Takala
2008
Opinnäytetyö/LAMK

KAAREVA PENKKI

Noin 800 mm korkeat luonnonkivet upotetaan maahan kaarevaan muotoon 400 mm syvyyteen.

Niiden päälle pulttataan kaarevat istuinosa.

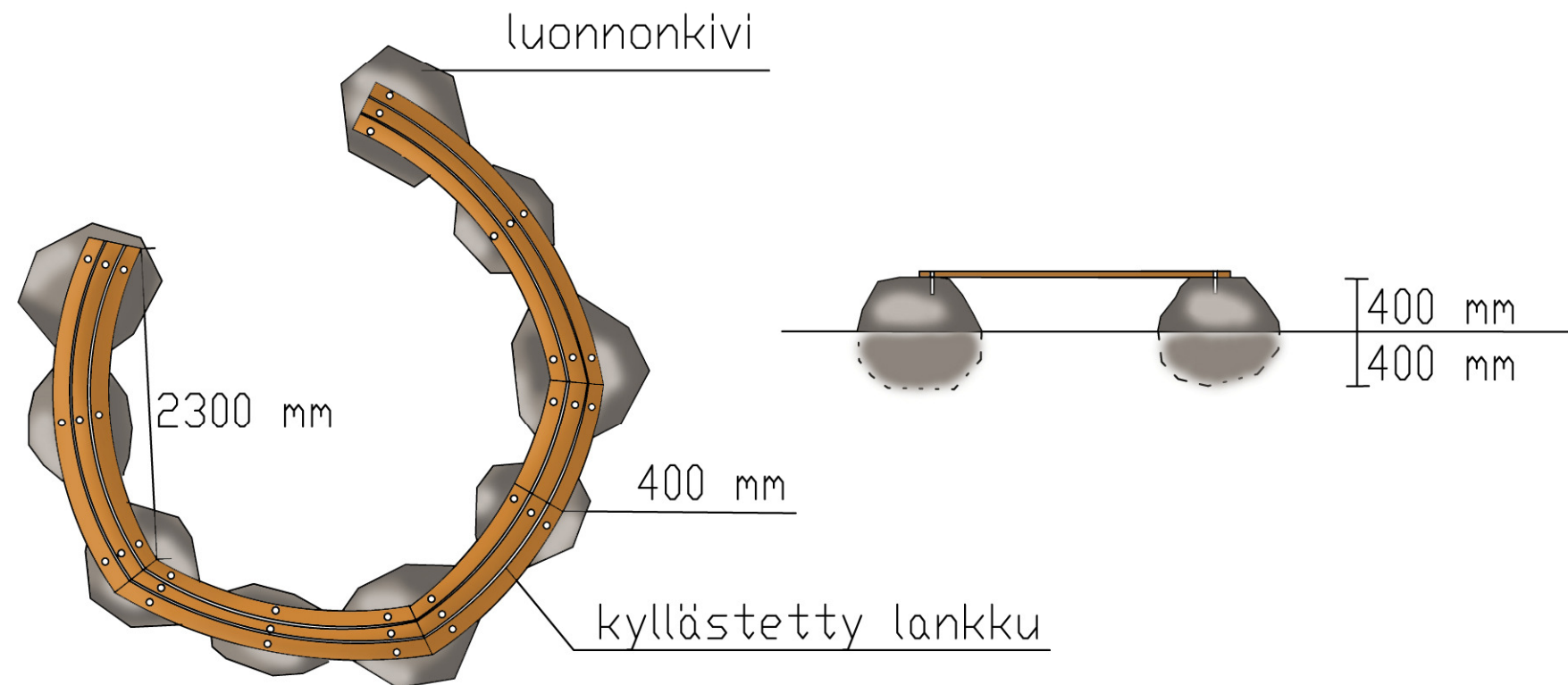
Lankkujen väliin jätetään 25 mm raot.

TARVIKKEET:

9kpl luonnonkiviä (800 mm kork.)

32 m kyllätettyä lankkua 40x125x550

36 kpl teräspultteja

Kaareva penkki

1:50

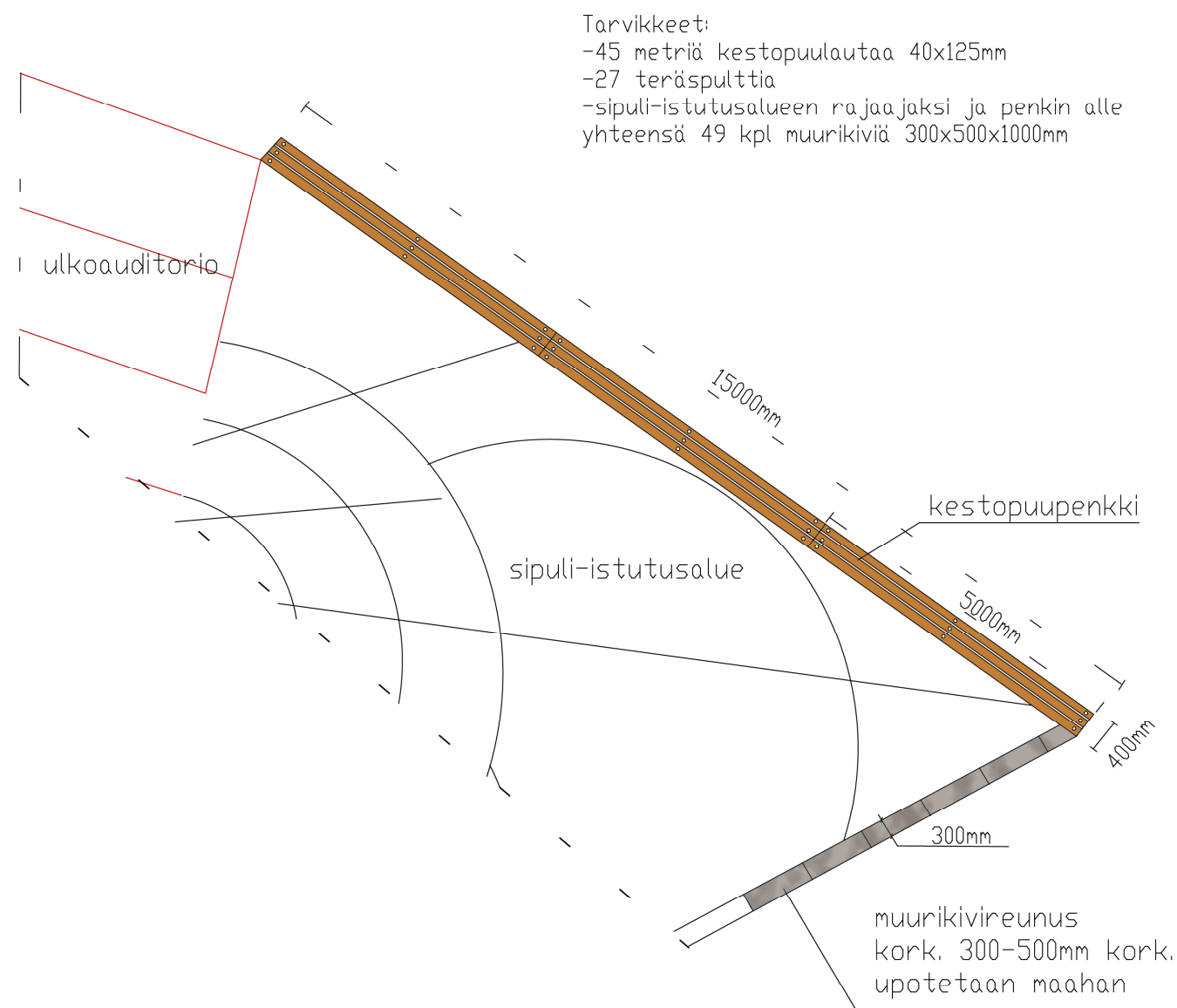
Sammonlahdenkoulu
yleissuunnitelman liite 10

Laura Takala

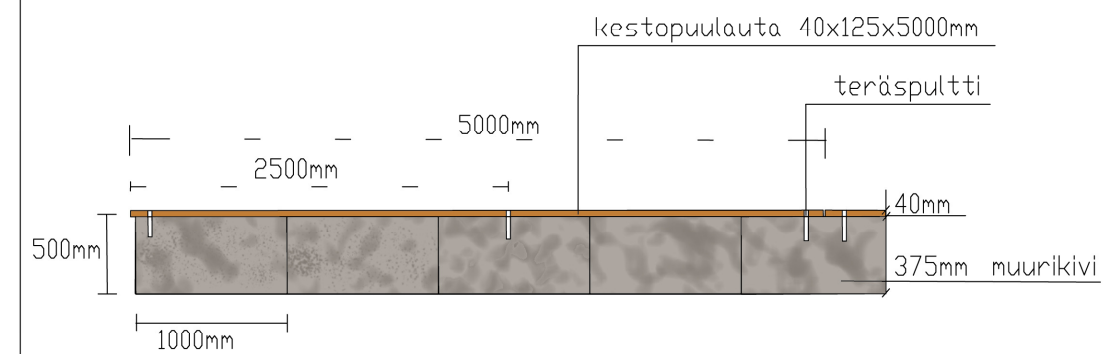
2008

Opinnäytetyö/LAMK

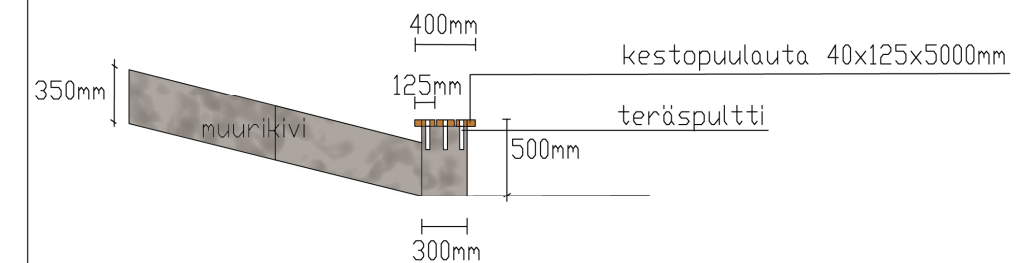
KESTOPUUPENKKI YLHÄÄLTÄ KUVATTUNA 1:50

KESTOPUUPENKKI EDESTÄ KUVATTUNA 1:25

KESTOPUUPENKKI LEIKKAUSKUVA 1:25

SISÄPIHAN KAAREVA PENKKI 1:25

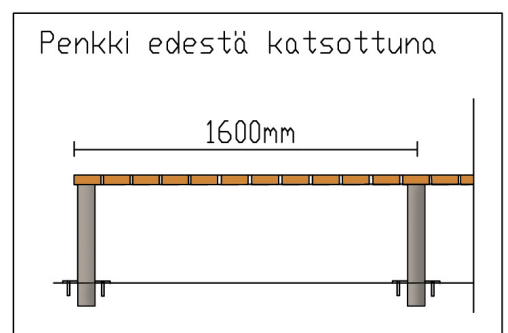
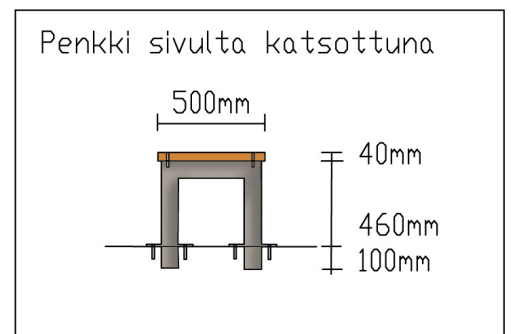
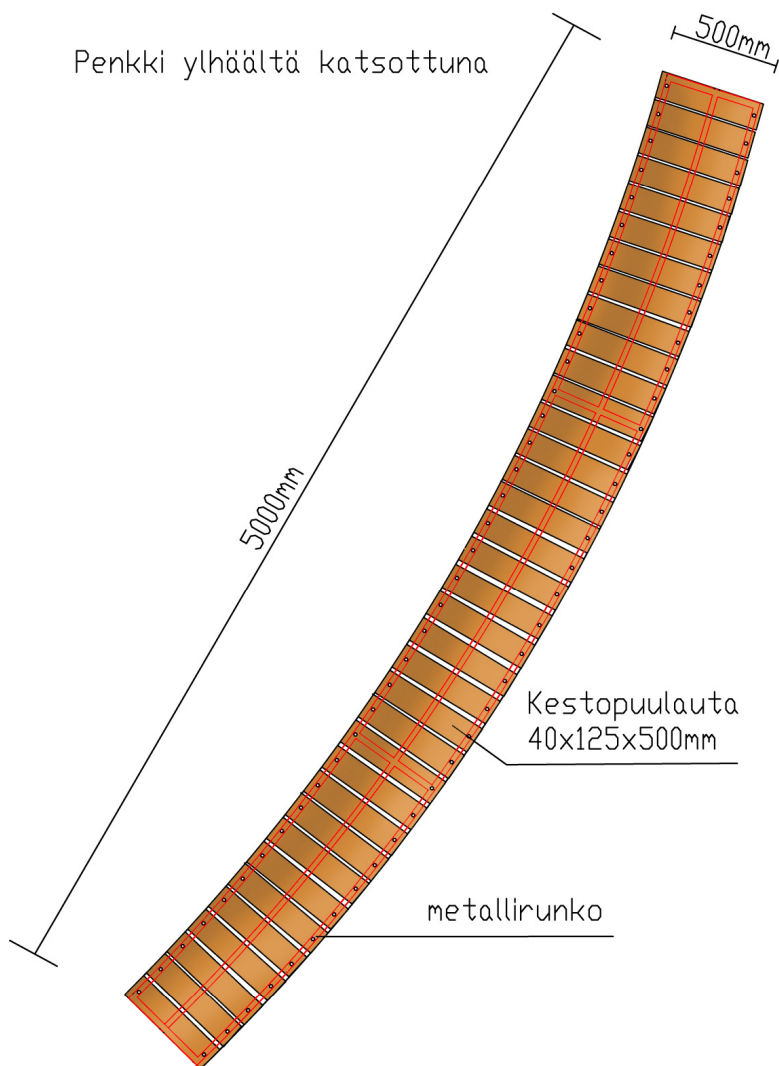
Penkit (4 kpl), ovat kiinteitä, eli niiden jalat pultataan asfalttiin.

Yhden penkin tarvikkeet:

18 metriä kestopuuta 40x125mm (neljään penkkiin yht. 72 m)

86 kpl teräspultteja (neljään penkkiin yht. 344 kpl)

20 m metalliputkea runkoa varten (neljään penkkiin yht. 80 m)

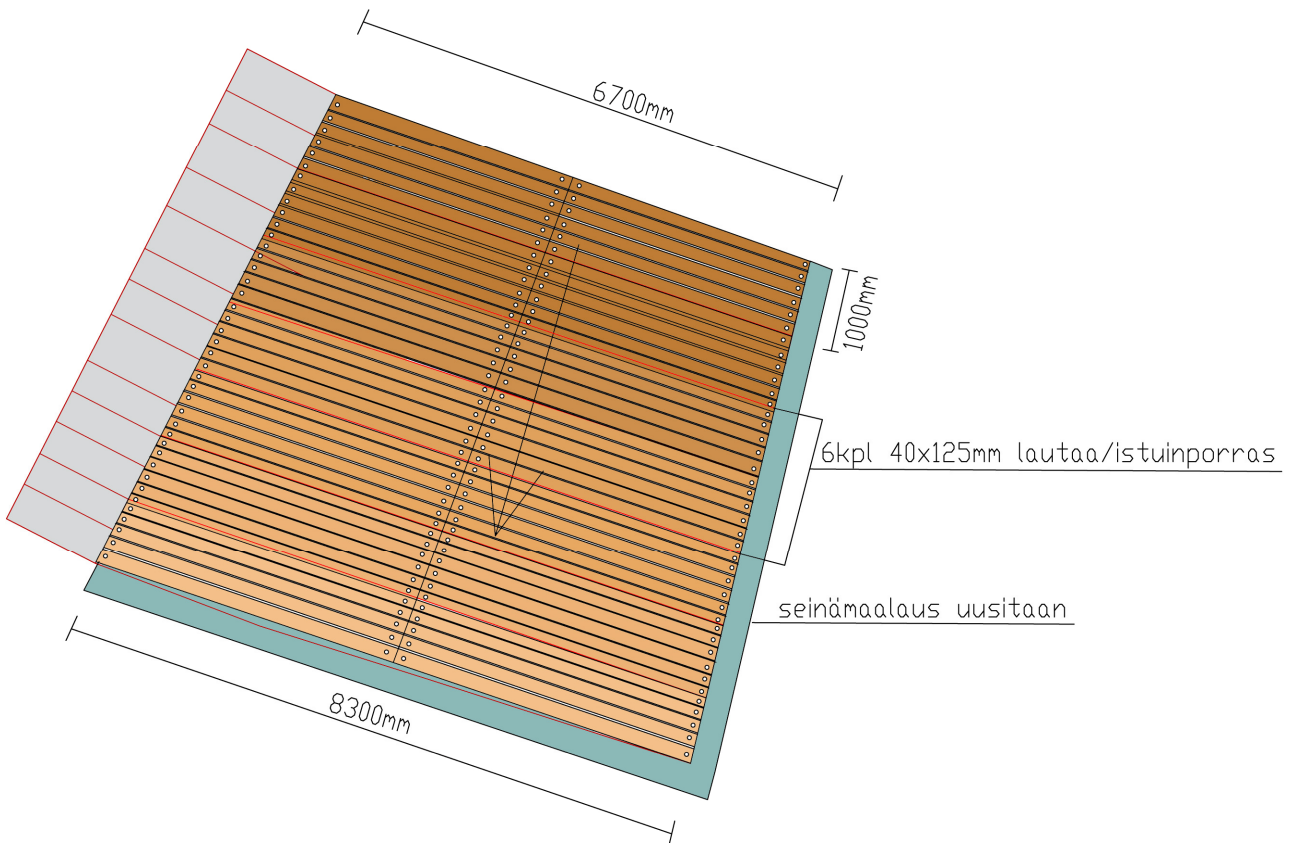
Sisäpihan kaareva penkki
1:25
Sammonlahden koulu
yleissuunnitelman liite 12
Laura Takala
2008
Opinnäytetyö/LAMK

ULKOAUDITORION KESTOPUUPÄÄLLYS

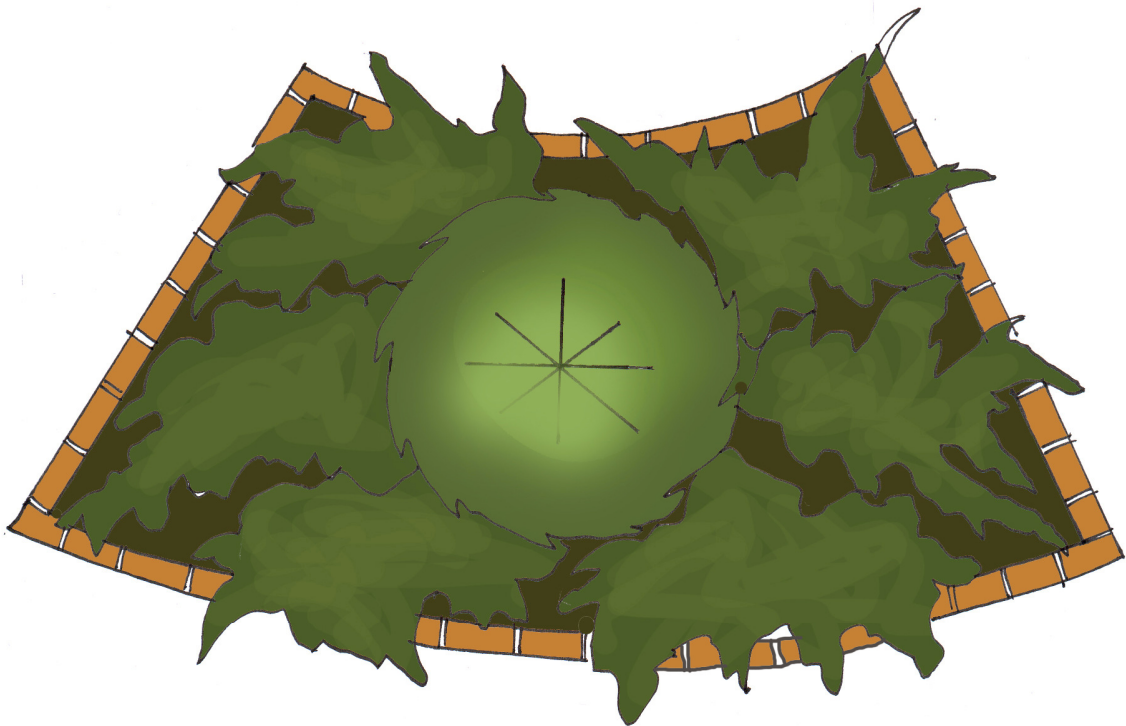
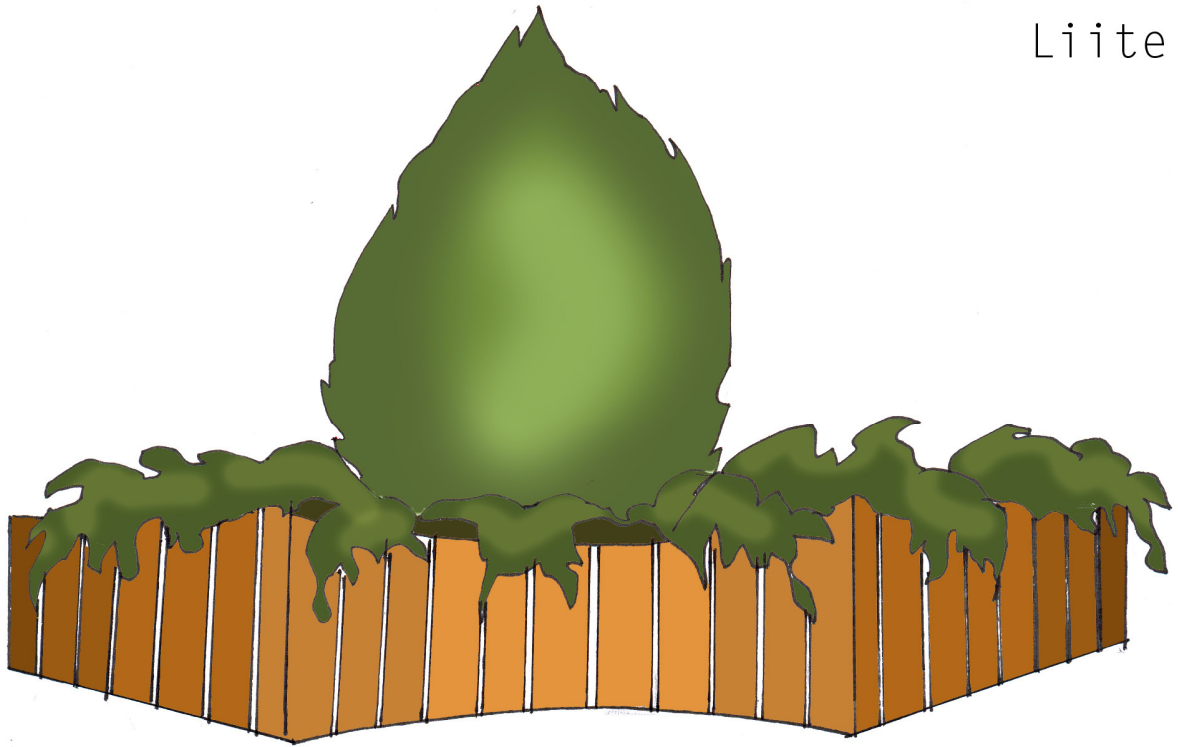
Ulkoauditorion istuinosa (7 porrasta) päällystetään kestopuulaudalla.
Laudat pultataan kiinni teräsruuveilla auditorian betoniosaan.
Auditorio myös putsataan ja seinämaalaukset uusitaan.

Tarvikkeet:

320 metriä kestopuulautaa 40x125mm
68 kpl teräsruuvia

Ulkoauditorion kunnostussuunnitelma
Sammonlahden koulu
1:50
yleissuunnitelman liite 13
Laura Takala
2008
Opinnäytetyö/LAMK

Sisäpihan kaareva istutusastia

Sammonlahden koulu

1:20

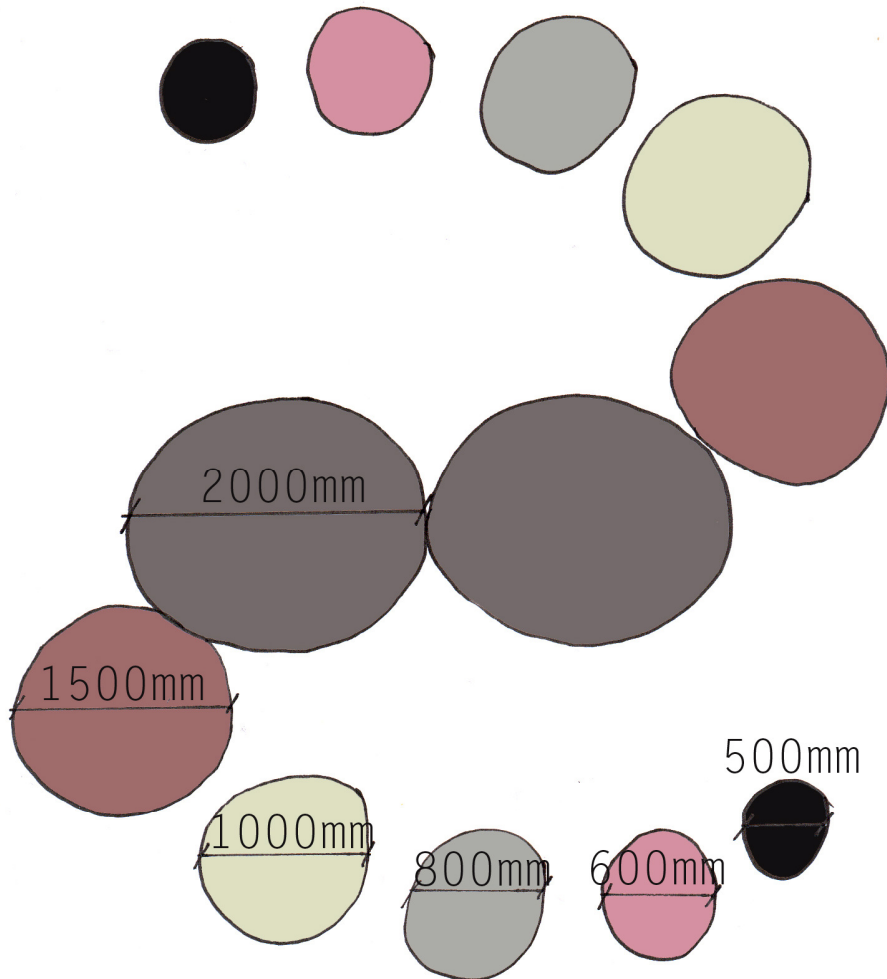
Yleissuunnitelman liite 14

Laura Takala

2008

Opinnäytetyö/LAMK

LUMO-luokan oppilaat valitsevat asetelmaan erilaisia kivilajikkeita esimerkiksi Ylämaan graniitin valikoimasta

Horoskooppi-kiviasetelma

Sammonlahden koulu

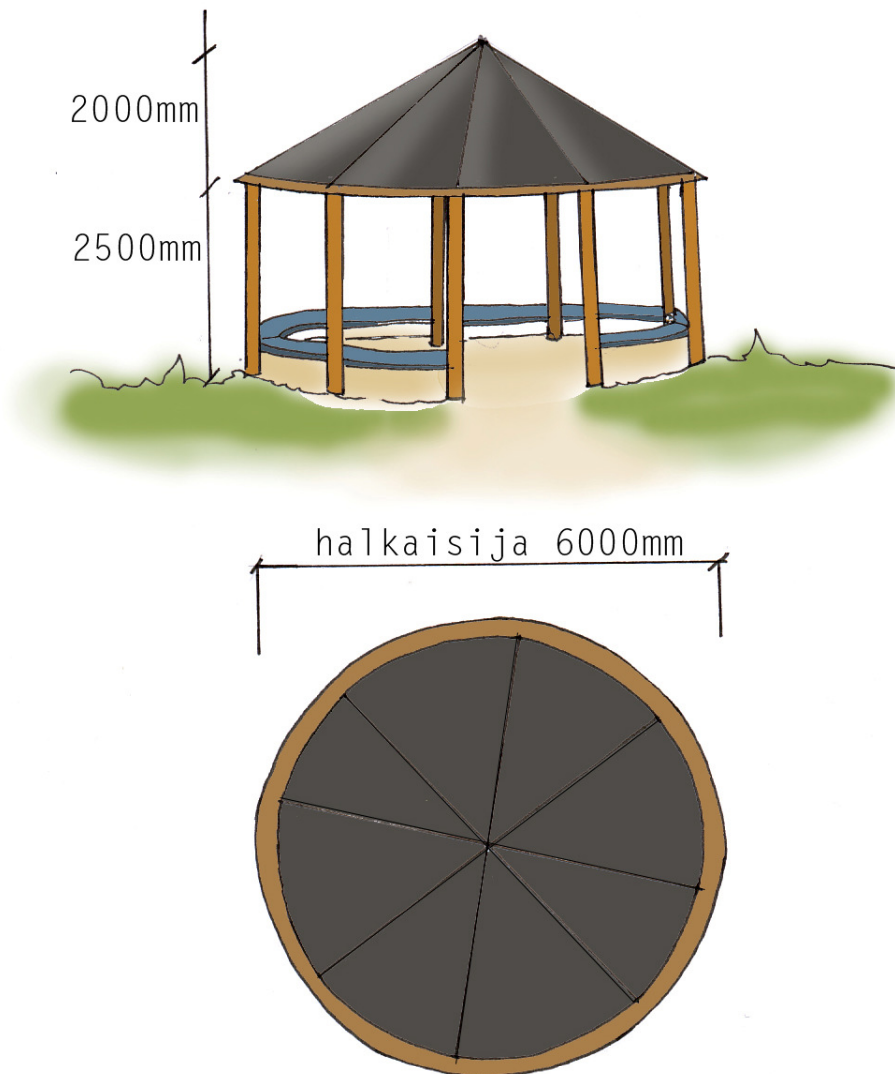
1:50

Yleissuunnitelman liite 15

Laura Takala

2008

Opinnäytetyö/LAMK

Huvimaja/katos

Sammonlahden koulu

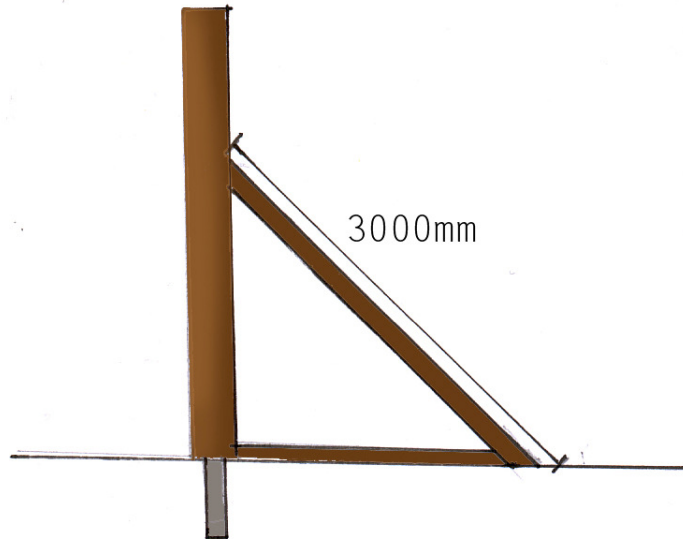
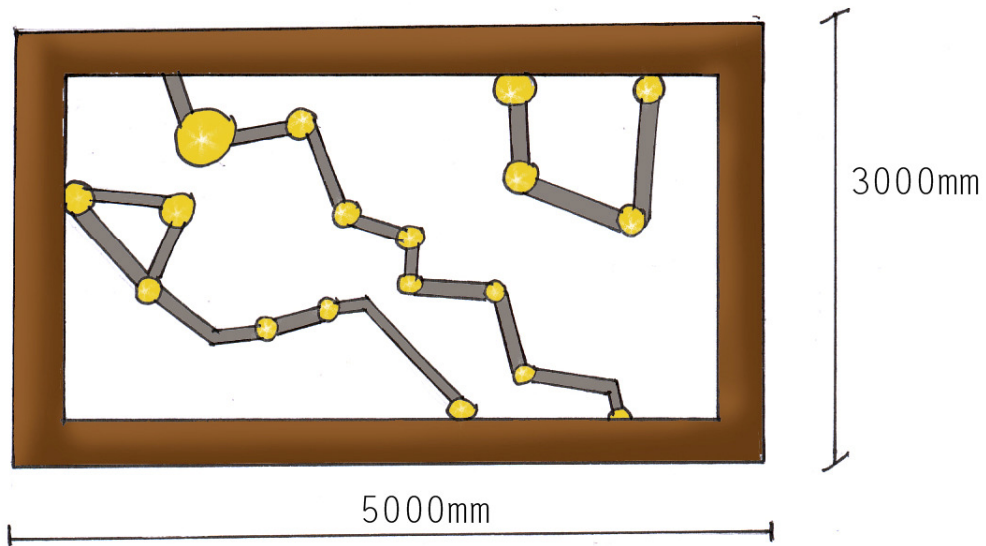
1:100

Yleissuunnitelman liite 16

Laura Takala

2008

Opinnäytetyö/LAMK

Ympäristötaideteos

Sammonlahden koulu

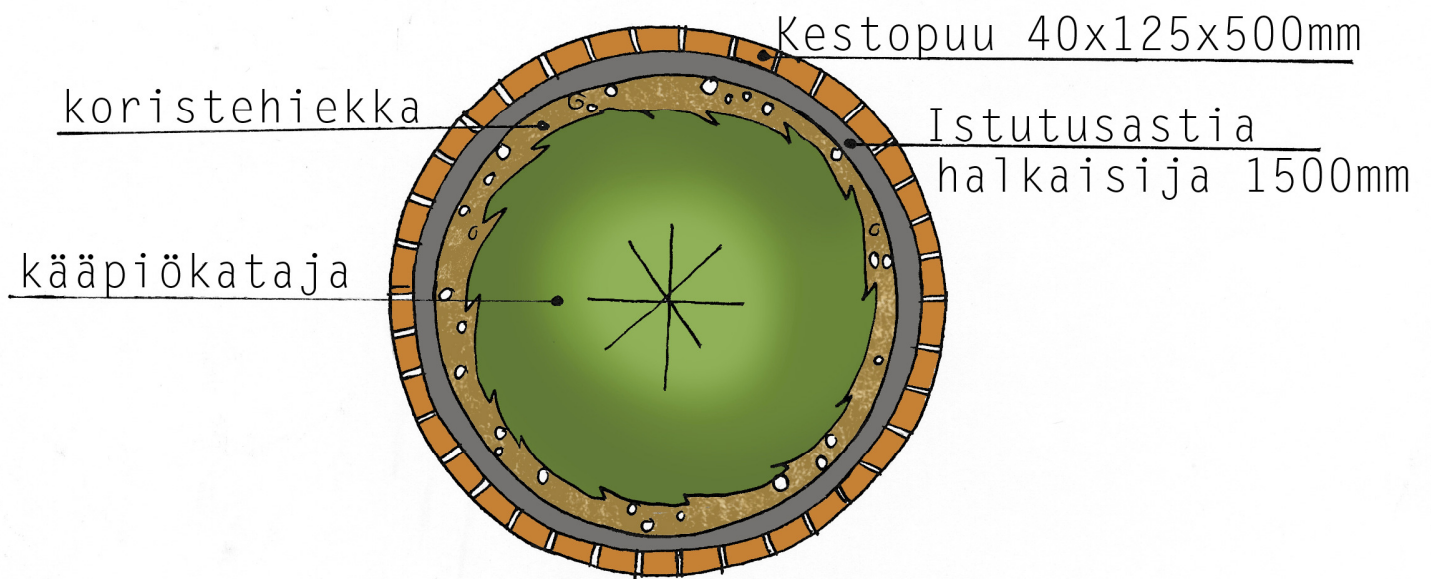
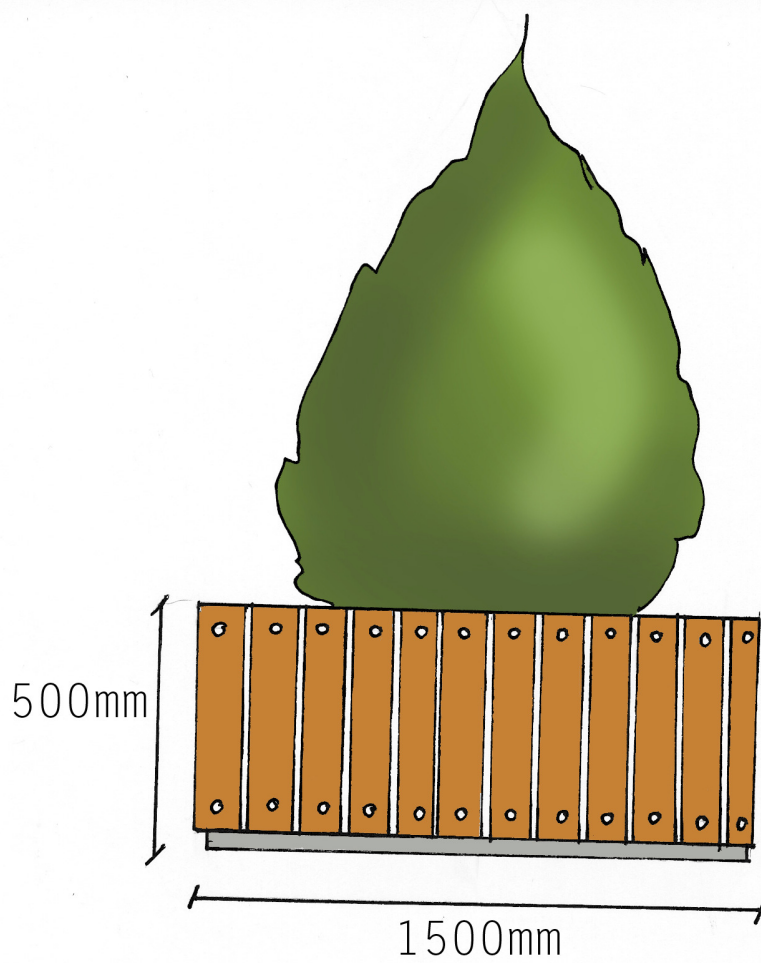
1:50

Yleissuunnitelman liite 17

Laura Takala

2008

Opinnäytetyö/LAMK

Sisäpihan pyöreä istutusastia

Sammonlahden koulu

1:20

Yleissuunnitelman liite 18

Laura Takala

2008

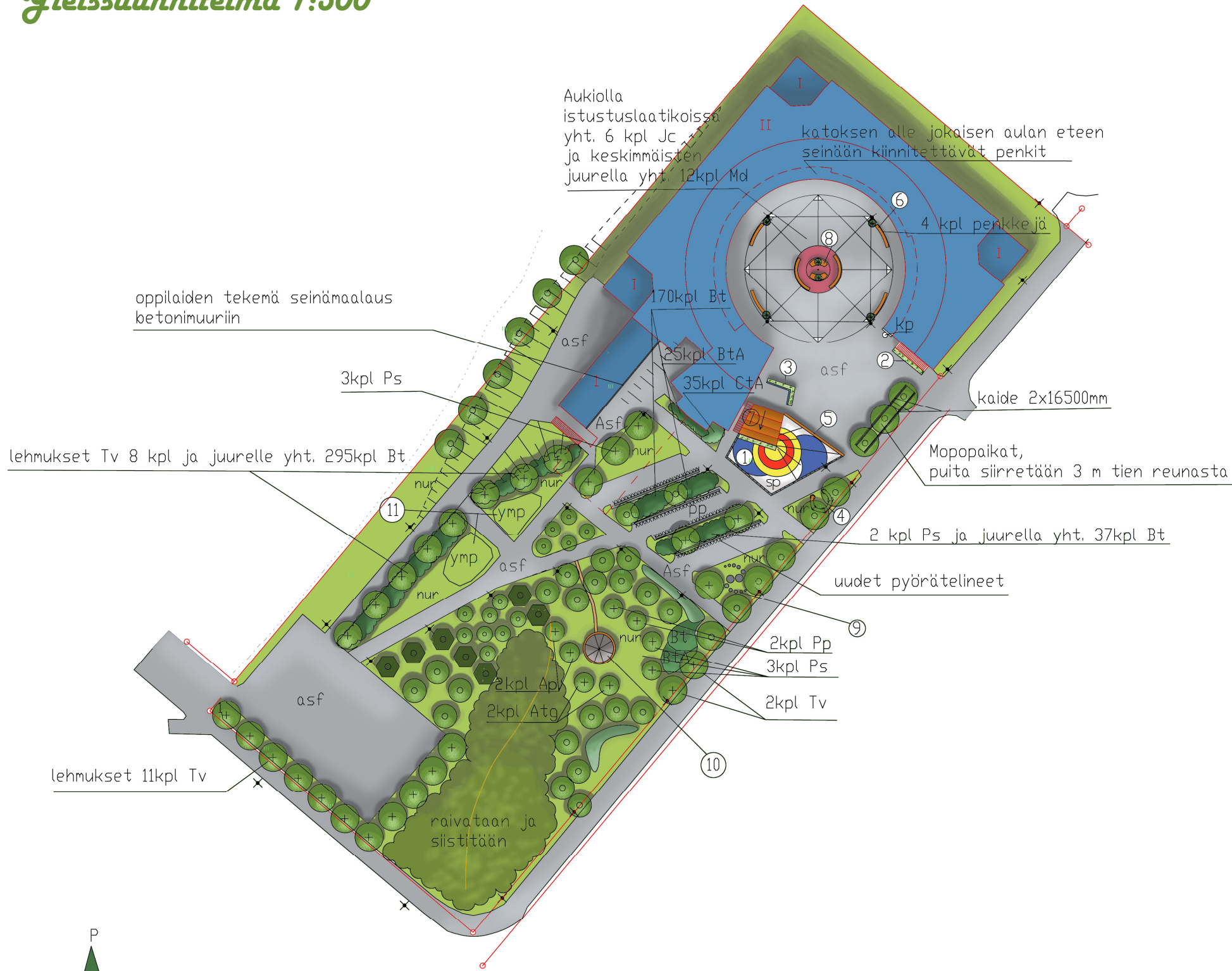
Opinnäytetyö/LAMK

KASVILUETTELO

Kasvi		tunnus	määrä yht.
<u>Puut</u>			
Kääpiökataja	<i>Juniperus commus 'Repanda'</i>	Jc	6
metsävaahtera	<i>Acer platanoides</i>	Ap	3
mongolianvaahtera	<i>Acer tataricum subs. ginnala</i>	Atg	2
pilvikirsikka	<i>Prunus pensylvanica</i>	Pp	2
puistolehmus	<i>Tilia x vulgaris</i>	Tv	21
rusokirsikka	<i>Prunus sargentii</i>	Ps	8
<u>Pensaat</u>			
japaninhappomarja	<i>Berberis thunbergii</i>	Bt	502
japaninruusukvitteni	<i>Chaenomeles japonica</i>	CtA	35
<u>Perennat ja köynnökset</u>			
isorikko	<i>Saxifraga hostii</i>	Sh	18
pohjanruusu	<i>Rhodiola rosea</i>	Rr	13
punaisomaksaruoho	<i>Sedum telephium</i>	St	12
suikeroalpi	<i>Lysimachia nummularia</i>	Ln	900
tuivio	<i>Microbiassa decussata</i>	Md	12
kiinanlaikkuköynnös	<i>Actinidia kolomikta</i>	Ak	22
<u>Sipulikasvit</u>			
helmililja	<i>Muscari</i>	M	400
kevättähti	<i>Chionodoxa luciliae</i>	Cl	240
narsissi	<i>Narcissus</i>	N	56
siperian sinililja	<i>Scilla sibirica</i>	Ss	240
tulppaani	<i>Tulipa</i>	T	26

Sammonlahden koulun piha

Yleissuunnitelma 1:500

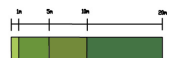
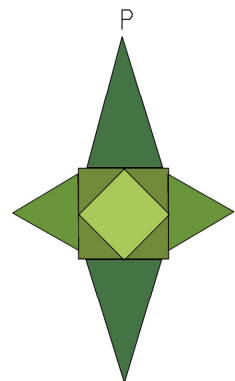

YLEISSUUNNITELMAAN MERKITY KASVILLISUUS:

PUUT:	Lat. nimi:	Tunnus:	kpl:	Ist.et
Suom. nimi: kääpiökataja	Juniperus communis 'Repanda'	Jc	6	
metsävaantera mongolianvaahtera	Acer platanoides Acer platanoides subs. ginnala	Ac Atg	2 2	
pilvikirsikka puistolehmus rusokirsikka	Prunus pensylvanica Tilia x vulgaris Prunus sargentii	Pp Tv Ps	2 21 8	
PENSAAT:				
japanihappomarja japaniruusuokvitteni purppurahappomarja	Berberis thunbergii Chaenomeles japonica Berberis thunbergii 'Atropurpurea'	Bt Cj Bta	502 25 35	40cm 40cm 40cm
tuivio	Microbiota decussata	Md	12	40cm

MERKKIEN SELITYKSET:

- pensas
- istutettava puu
- oleva puu
- istutusastia (ympyräaukiolla)
- penkki (ympyräaukiolla)
- kaide (mopopaikoilla)
- pp polkupyörätelineet (uusitaan)
- asf asfaltoitu / asfaltoitava alue
- ymp varaus ympäristötaideteokselle
- sp sipulipuisto
- kp koripalloteline
- nur nurmetus
- 1. sipuli-istutusalue liite 7
- 2. seinänvierus perennapenkki liite 8
- 3. ulkoauditorion perennapenkki liite 9
- 4. kaareva penkki liite 10
- 5. pitkä penkki liite 11
- 6. sisäpihan kaaripenkki liite 12
- 7. ulkoauditorio liite 13
- 8. sisäpihan istutusastiat liite 14 ja 18
- 9. horoskooppi-kiviasetelma liite 15
- 10. huvima ja/katos liite 16
- 11. ympäristötaideteos liite 17

Suunnittelukohte Sammonlahden koulu Saunakivenkatu 12 53850 LAPPEENRANTA	Tekijä ja pvm Laura Takala 18.04.2008
Suunnitelma Koulupiha yleissuunnitelma	Mittakaava 1:500
Työ Ympäristötekniikan koulutusohjelma Miljösuunnittelun suuntautumisvaihtoehto Opinnäytetyö / LAMK	Toimeksiantaja Lappeenrannan kaupunki tekninen toimi, palvelutuotanto